URMEKANISMER

URMEKANISMER:

KONSTNÄRLIGA UPPDRAG I EN PANDEMISK TID

Region Gävleborg
2020–2021

Region
Gävleborg

URMEKANISMER
Konstnärliga uppdrag i en pandemisk tid
©Kultur Gävleborg, Region Gävleborg 2023
Samordnare och redaktör: Elenor Noble
Redaktion: Camilla von Bothmer/Erik Anderman
Formgivare: Sofie Notstrand

Arbetsgrupp:
Bild och form: Erik Anderman/Jenny Nilsson
Dans/cirkus: Matilda Björkbacka/Ninos Josef
Film/crossmedia: Henrik Harrysson/Josephine Rydberg
Hemslöjd: Eva Carlborg
Litteratur: Karin Forsgren Anderung
Musik: Tomas Östergårds, Magnus Ek
Nationella minoriteter: Frédéric Thiabaud
Avdelningschef: Carin Palmqvist Isaksson

Region Gävleborg hade modet att gå utanför den inrutade boxen och hitta vägar att stödja den livsviktiga kulturen. När pandemin tog sin början och vi såg hur effekterna slog på kulturlivet och påverkade situationen för våra kulturarbetare, så valde vi som förtroendevalda att ställa om de medel vi hade till vårt förfogande för att stödja och utveckla kulturen i Gävleborg under den svåra tiden. Jag personligen ser detta som ett väldigt innovativt sätt att stödja olika kulturformer i vår region och den satsning vi gjorde har lett till att vi även fortsättningsvis har ett levande kulturliv som berikar Gävleborg.

Magnus Svensson,
Ordförande 2019-2022
Kultur- och kompetensnämnden
Region Gävleborg

Innehållsförteckning

sid. 6 Förord
sid. 9 Inledning

sid. 11 Särskilda Uppdrag

sid. 12 Bild och form
sid. 29 Dans/cirkus
sid. 42 Film/crossmedia
sid. 52 Hemslöjd
sid. 64 Litteratur
sid. 77 Musik

sid. 91 Reflektioner

sid. 101 Tematiska Uppdrag

sid. 103 Hållbarhet/omställning
sid. 115 Identitet/demokrati
sid. 126 Nationella minoriteter och språk

sid. 134 Avslutande ord

sid. 137 Övriga exempel på omställning och metodutveckling under 2020-2021

sid. 140 Index

FÖRORD §§ §§ §§ §§ §§ §§

Förord

”Risken är att den av viruset orsakade ekonomiska krisen i kultursektorn utvecklas till en kris för det som är kulturens uppgift. Den uppgift som är att skildra, gestalta och sätta in vår gemensamma samtid i ett sammanhang. Därför behövs nu snabbt en katastrofplan som kan ge kulturarbetare möjlighet att under konstnärlig frihet dokumentera, gestalta och skildra Sverige under virusets tid.”

Det skrev Gävleborgsbaserade skribenten och författaren Po Tidholm i DN Debatt den 19:e mars 2020 när Sverige bara var en dryg vecka in i de restriktioner som sedan skulle komma att prägla samhället under de följande två åren och säkerligen skapa årsringar av påverkan under många år framöver på sätt som vi nu när detta skrivs våren 2022 ännu inte kan föreställa oss.

Redan i mars 2020 hade gig-ekonomins logik i kombination med restriktionerna drabbat kulturlivets frilansare. De fick uppdrag avbokade och tvingades ta beslut att ställa in och avbryta egna projekt. Redan hade kulturlivets essens, det vill säga att skapa en mångfald av mötesplatser och gemensamma upplevelser, börjat rubbas i grunden.

I debattartikeln hänvisade Po Tidholm till Franklin D Roosevelts arbetsmarknadsåtgärd under 1930-talets ekonomiska kris, som också kom att inkludera kulturskapare i räddningspaketet Public Works of Art Project och som under ett decennium sysselsatte över 10 000 kulturskapare. Denna satsning kom att betyda mycket för amerikansk konst och kultur under det resterande 1900-talet.

Vidare föreslog Po Tidholm att det offentliga Sverige skulle ställa om sina medel och därigenom göra särskilda utlysningar av uppdrag som kunde möjliggöra ett konstnärligt utvecklingsarbete i relation till de rådande omständigheterna. Han avslutade sitt debattinlägg med:

”Om detta blev verklighet skulle det inte bara rädda kulturarbetarnas hushållsekonomi, det skulle framför allt kunna resultera i fantastisk konst, litteratur, teater eller fotografi; kultur som skulle få en verklig och långvarig betydelse i människors liv. Ett bidrag till den kollektiva berättelsen om vårt land i en exceptionell tid.”

Samtidigt gjorde vi på Kultur Gävleborg just det, inledde vad som skulle bli ett och ett halvt års arbete med att styra om resurser och göra särskilda utlysningar av sammanlagt 85 uppdrag inom kultur i Gävleborgs län. Ett av dessa tillföll också Po Tidholm då han ansökte om och beviljades ett uppdrag där han inom bild- och formområdet bearbetade en vykortssamling i ett försök att avslöja en fixerad berättelse om det moderna Sverige och påminna oss om alla möjliga platser som varit spridda genom södra Norrlands geografi.

Det sista och avslutande uppdraget i denna satsning tilldelades 2022 Gävlebaserade industridesignern Sofie Notstrand, som fick i uppdrag att namnge och formge denna publikation. Denna publikation är ett sätt att presentera uppdragstagarna samlat och ge inblickar i de processer som uppdragen var del av eller gav upphov till. Många processer vilka resulterade i fantastisk konst, nya samarbeten, välbehövlig reflektionstid och en gnutta hopp i en global kris.

Titeln på denna publikation är Urmekanismer, ett ord som består av många delar som var och en bär på symbolvärden kring denna satsning.

Ur som mätaren och måttstocken för det utsnitt ur tiden när restriktionerna präglade vår värld. En tid som i efterhand är svår att greppa. I vanliga fall ger sociala aktiviteter, resor och evenemang oss milstolpar att väva minnen runt. 2020 och 2021 blev för många människor år då dagarna flöt ihop på ett annat sätt än de brukar, då vardagen präglade tillvaron mer än högtidsstunderna.

Ur som också understryker denna publikations roll som ett tidsdokument som synliggör en del av den konstnärliga och kulturella kompetens som under pandemin verkade i Gävleborgs län. Såväl de som har sin verksamhet i länet permanent, som de många kulturskapare som har delat boende mellan storstad och glesbygd och som i vanliga fall turnerar över världen, men kom att basera sin verksamhet i sommarhus och hos släktingar i Gävleborg i större utsträckning än i vanliga fall. Pandemin stimulerade på så sätt den gröna våg som förstärker kulturlivet i glesbygden och som under och efter pandemin har lockat människor att skapa sig en mer permanent bas i ett glesbygdslän som vårt.

Meka utgör en synonym för att göra, fixa, hålla på, greja med något vilket summerar själva skissarbetet, det konstnärliga utvecklingsarbetet och material- och teknikutvecklandet som uppdragen syftade till.

Ismer summerar konstnärliga rörelser, tendenser och gemensamma röda trådar i tid och plats. I detta fall är det pandemin och dess efterföljande restriktioner och känsla av osäkerhet och oro, isolering och förändrade levnadssätt, som fått efterklanger inom konsten och kulturen.

Urmekanismer går också att särskriva ”ur mekanism” och anspelar då på något som inte fungerar, ett maskineri som fallerat, hakat upp sig och krånglat vilket kan syfta på den ekonomi som sattes ur kurs och den stora felsökning som 2020 och 2021 innebar då strukturella problem kring arbetsvillkor och tillgång till trygghetssystem plötsligt synliggjordes för en bredare del av samhället än de direkt berörda. Pandemin innebar en tvärbroms av samhället så som vi känner det och när vi stannar upp får vi också möjlighet att reflektera och omvärdera. Det vittnar många uppdragstagare om i sina processbeskrivningar. Pandemin har för vissa inneburit en slags passage till något annat, en omställning eller ett avlärande av vanor.

Läses ordet urmekanism ihop kan det stå för något grundläggande och ursprungligt, som i detta fall handlar om den mänskliga kreativiteteten, som kommer att fortsätta verka och göra skillnad om förutsättningarna för det finns.

Publikationen Urmekanismer är ett försök att sammanfatta det som skapats inom de konstnärliga uppdragen under en pandemisk tid, de erfarenheter som gjorts och den kompetens och det kulturliv som Kultur Gävleborg, Region Gävleborg har försökt ge ett proaktivt stöd till och en uppmuntran att fokusera på konstnärlig och hantverksmässig utveckling i en tid av global kris och osäkerhet.

Elenor Noble,
kulturstrateg,
Kultur Gävleborg

INLE

DNIN

G§§§

§§§§

Inledning

Under 2020 förändrades arbetsmarknaden radikalt för kulturskapare globalt såväl som i det lokala och regionala sammanhanget. Även om kulturarbetare inom offentlig sektor inte i någon stor utsträckning förlorade sina jobb på grund av pandemin så påverkade pandemiåren oss kulturarbetare till att helt ställa om vårt sätt att arbeta. I slutet av mars 2020 tog vi på Kultur Gävleborg – precis som människor över hela världen – med våra bärbara datorer och telefoner och åkte hem till våra kök, vardagsrum och sovrum. Sedan satt vi fysiskt isolerade till i mars två år senare och främjade kultursektorn via digitala möten från morgon till kväll.

I stort sett all kulturverksamhet som vi har i uppdrag att producera, stötta, främja och förmedla gjordes under den perioden via digitala möten, digitala konferenser, streamade konserter och dansföreställningar, digitala författarsamtal och digitala kunskapsdagar. Vi fick på olika sätt vara innovativa och producerade poddar, filmade, dokumenterade och tillverkade visir med 3D-skrivare. Vi packade handsprit och begränsade antalet platser för fysisk närvaro, i de fall det faktiskt gick att träffa andra människor utan att riskera sin egen och andras hälsa och liv.

I detta omställningsarbete började vi så gott som omgående att ställa om medel för att just värna om det konstnärliga utvecklingsarbetet i länet. Kultur- och kompetensnämnden inom Region Gävleborg fattade tidigt beslut om principer som var avgörande för kulturlivet.

”Vi kommer inte att kräva återbetalning för de projekt, arrangemang och verksamheter som har ställts in, skjuts fram eller förändrats.”

/ Kultur- och kompetensnämnden, 2020-03-19

Nämnden fattade även beslut om omställningsmedel och särskilda uppdrag till kulturskapare och föreningsliv samt fortbildningsmedel under de två åren av omställning. Detta innebar att såväl medel för Kultur Gävleborgs uppdrag inom kultursamverkansmodellen och andra temporära omställningsmedel från staten som Region Gävleborgs egna medel till kultur kunde användas för olika särskilda insatser.

Ett av spåren i denna omställning var utlysningar av särskilda uppdrag till kulturskapare. En i april 2020, en i november 2020 och en tredje våren 2021 där målgruppen breddades till det förmedlande ledet och forskare. Syftet med de första två var att stötta de kulturella och kreativa näringarna i Gävleborg och att möjliggöra konstnärliga och hantverksmässigt spännande skildringar av situationen under den pågående pandemin utifrån vårt läns perspektiv. Det blev ett slags hemmaresidens för 67 kulturskapare. För hur är det att vara slöjdare i Edsbyn, författare i Strömsbruk, musiker i Jäderfors, dansare i Årsunda eller konstnär i Regnsjö under en global pandemi där den globala arbetsmarknaden upphört att existera och en får förlita sig på inkomster i lokalsamhället?

Att få möjlighet att både utöva och uppleva kultur är centralt för såväl barn och unga som för en intresserad allmänhet och för professionella. En nyckelfaktor för att säkerställa tillgång till konst och kultur för alla i hela länet är att det finns professionella kulturskapare i hela länet och att det är möjligt att verka och utvecklas även i tider av kris.

Sammanlagt gjordes alltså tre utlysningar av kulturföretagartjänster där varje kulturskapare fick ett uppdrag som skulle redovisas och presenteras på lite olika sätt. Vi arbetade utifrån de konst- och kulturområden som Kultur Gävleborg, som avdelning har i uppdrag att arbeta med: Hemslöjd, Bild- och form, Film och Crossmedia, Dans, Musik och Litteratur. Kriterier för att få uppdrag var professionalitet genom utbildning, tidigare erfarenheter och konstnärlig kvalitet, regional anknytning, nytänkande och bredd i relation till övriga sökanden.

Respektive konst- och kulturområde formade uppdragen på ett sådant sätt att det utifrån budget skulle vara rimligt att genomföra och redovisa uppdraget utan att kulturskaparna skulle behöva resa eller fysiskt möta en publik eller många samarbetspartners då restriktionerna hindrade detta. I denna publikation presenterar vi ramverken för respektive uppdrag. I folkmun kom dessa typer av uppdrag att kallas för hemmaresidens. Konstnärliga residens lägger fokus på konstnärligt utvecklingsarbete och förkovran och det var något som vi ständigt återkom till. Möjligheten att få fokusera på konstnärligt utvecklingsarbete i en förändrad tillvaro är också det som kulturskaparna själva genomgående har gett som positiv feedback och respons till satsningen. Även om ersättningarna inte kunde jämföras med en förlorad årsinkomst så bar uppdragen på ett viktigt signalvärde och vi kan också se att många spännande processer initierades.

I slutet av första året anlitades även tre kulturskribenter för att reflektera över det som dittills hade skapats. Deras texter publicerades på Kultur Gävleborgs hemsida och finns återgivna i sin helhet här.

Året efter, 2021, lyste Kultur Gävleborg ut ytterligare 15 uppdrag men valde då att utgå ifrån tre aktuella teman och göra en curatoriell uppdragsgivning för att kunna lyfta in och presentera uppdragen i tre olika publika sammanhang: det regionala kulturtinget som 2021 hade temat Kultur och Hållbarhet/Omställning, kunskapsdagen Konstnärliga perspektiv på yttrandefriheten utifrån att Sverige firade 100 år av demokrati 2021 samt v. 40 som är en årligen återkommande regional minoritetsvecka i Gävleborg där de nationella minoriteternas kultur och språk uppmärksammas extra av länets kulturliv. Dessa tre teman är också något som vi tydligt kunnat se som intresseområden och tendenser i de senaste årens stipendie- och bidragsansökningar och därigenom skulle kunna attrahera fler av länets verksamma kulturarbetare. De femton uppdragen kunde sökas av både kulturskapare och kulturproducenter/förmedlare samt forskare inom kulturområdet.

Uppdragen fick stor medial uppmärksamhet, inte minst via en artikel som TT gjorde som spreds till såväl Svenska Dagbladet som lokaltidningar över hela landet. Flera av slutresultaten och arbetsprocesserna har också nått en publik via media, inte minst inom litteratur där P4 Gävleborg har intervjuat och sänt uppläsningar av författarnas texter och ända in i populärkulturella arenor som TV-programmet Talang dit Erika O'Neill kom med koreografin till dansfilmen A Part som hon skapade inom sitt uppdrag. Nu 2022 ser vi hur spår från dessa processer blommat ut och återfinns i turnéer, litterära verk och nya samarbeten.

Avslutningsvis vill vi påminna om att de presentationer av såväl uppdragstagare som de processbeskrivningar från uppdragen som nu följer är i huvudsak formulerade av kulturskaparna, kulturproducenterna och forskarna själva i ansökningar och redovisningar i anslutning till uppdragen. Det vill säga skrivna under åren 2020 och 2021. Några kompletteringar från 2022 finns också med.

SÄRSK

ILDA§

UPPDR

AG§§§

BILD
§ OCH
FORM
§ § § §

SÄRSKILDA UPPDRAG: BILD OCH FORM

INFO: BILD OCH FORM utlysning 1 och 2: Konstnärerna fick 30 000 kr (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter) var för att ta fram en konstnärlig skiss i relation till de rådande omständigheterna. När det stod klart att skisserna skulle komma att gestalta sig i formen av en rumslig presentation tillkom också utställningsersättning i enlighet med MU-avtalet.

Under 2020 utlyste Kultur Gävleborg en rad särskilda uppdrag till kulturskapare i länet. Inom bild- och formkonstområdet var dessa uppdrag att betrakta som ett slags skissförfarande där utgångpunkten var att bidra till konstnärers och kulturskapares möjligheter att enskilt kunna fördjupa och utveckla sina praktiker i relation till de rådande omständigheterna. En konstnärlig förståelse av denna tid. Det enda villkoret var att de enskilda arbetena skulle kunna presenteras i någon form och därmed kunna delas med fler. Det blev utställningen *Kartritare – att navigera i en tid av ovisshet,* vilken var ett samarbete mellan Kultur Gävleborg och Gävle Konstcentrum.

Medverkande: Lars Brink, Inger Drougge-Carlberg, Samira Englund, Jacob Holmberg, Annelie Krantz, Karin Bäckström och Jon Perman, Gustaf Lord, Erika Lövqvist, Nina Svensson, Po Tidholm, Riitta Tjörneryd och Lena Wennberg

Här nedan återges, en något omarbetad version av, utställningens inledande text, följt av en presentation av de medverkande konstnärerna och deras konstnärliga skissarbete.

Kartritare – att navigera i en tid av ovisshet

12/6 - 4/7 2021, Gävle Konstcentrum

I utställningen *Kartritare – att navigera i en tid av ovisshet* presenterades ingenting tvärsäkert eller slutgiltigt. Istället fick vi möjlighet att mötas i ett samlat skissmaterial och en konstnärlig kartläggning som vägde på orden i sina sätt att formulera sig kring rådande omständigheter och vår föränderliga tillvaro. Genom utställningens öppna splitter av sökljus, de enskilda gestaltningsprocessernas säregna materialitet och performativa avvägningar, bjöds vi in till en kritisk läsning av hur världen har förmågan att veckla ut sig i förhållande till våra gränsdragningar, siktlinjer och levnadsvillkor.

Det som sköljde över oss under vårvintern 2020 avslöjade en osäkerhet i våra vanor och rörelsemönster. Många gånger förlorade vi den taktila närheten och ögonkontakten med varandra. Och om vi alls kunde låta våra fingrar leta sig fram längs ådrorna på våra anhörigas händer, för att se om blodet fortfarande pulserade där, var det en enkel beröring som blivit väldigt svår. Tal till nationen, dagliga presskonferenser och en koncentrerad journalistik pekade försiktigt ut en möjlig riktning härifrån och diagrammens skarpa linje och dess stiliserade topografi – vår samlade vårdkapacitet och hur vågorna av smitta kunde slå mot den - blev i det närmaste en kompass och något att följa med blicken när vi gick vilse i stunden.

Världen skälvde och visade sig vara större än vår kunskap om den. Överlevnadsstrategierna var tvetydiga och prognoserna varierande. Sen ljöd signalerna ändå och direktiven med hela handen. Vi stängde våra gränser, höll våra kroppar på avstånd och såg på varandra över axeln i våra försök att hålla ut. Det var ett tillfälle av välvilja. Men kanske också ett tillfälle att utnyttja. En krishantering som ville framstå som glasklar och jämlik, men som organiserades utifrån en samhällsbild som hela tiden varit bunden av särskilda positioner och maktförhållanden. Och sen signalerna igen, de ofta ensidiga och snäva perspektiven, alla föreställningar om vad som egentligen är samhällsbärande och vad vi lika gärna skulle kunna offra i paniken.

Det finns historiska kartor som påminner om platser och tillstånd som vi har förbrukat: allmänningar och ekosystem av ömsesidiga beroenderelationer som vi har fått dela och vårda tillsammans, innan de styckades upp och begränsades till att bli någonting som vi ville äga; mangroveträsk och korallrev som ansågs ligga i vägen för våra intressen och alla lastfartyg med koloniala byten. För i relation till våra etablerade begrepp var de inte direkt lönsamma. Vad de faktiskt innebar – bland annat som barriärer för hajar och som hinder för tsunamins jättevågor - var svårt att uppskatta innan det var försent. Värdet av den gemensamma nyttan, det skenbart lönlösa. Men att försöka ersätta dessa förluster, konsekvenserna av ett självcentrerat begär och en kortsiktig vinst, har ofta varit förenat med ett högt pris.[1] Så vad kan vi göra för att inte upprepa våra misstag? Hur kan vi tolka den tid som har varit, och allt det omedelbara och undflyende som griper om oss nu? Kan vi upprätta en annan typ av karta och vilka möjliga framtider skulle den i så fall kunna leda oss in i?

~~~

1. ”För att skapa ett hinder kraftigt nog för att hålla hajarna borta krävs massor av pengar och teknologi. Bara när en gemensam nyttighet måste ersättas kan man få en uppfattning (visserligen begränsad och ungefärlig) om dess värde.” Ugo Mattei, Gemensam nytta, s. 124-125. Balders förlag

När utställningen gjordes befann vi oss lite mer än ett år in i den pågående pandemin. Och vi hade kunnat läsa oss fram genom alla kommentarer och rubriker. Ditintills hade vägvisarna hunnit vara flera och deras svar hade befunnit sig någonstans mellan alla möjliga evidens och rykten. Men i sammanhanget hade konstfältet, med sina noder av mötesplatser och oanade förgreningar av perspektiv, ofta varit bakbundet och svårt att söka sig till. Och kanske skulle konsten kunna betraktas som ett slags korallrev i allt det här? Som en gemensam tillgång med en kritisk föreställningsförmåga, där vi hade kunnat se och synliggöra våra döda vinklar i krisen, men som förminskades till något ytligt och avfärdades som omotiverad.

I relation till våra osäkra levnadsvillkor framträdde utställningens samlade arbeten som en oregelbunden spegel. För spegelbilderna och de konstnärliga reflektionerna är många och undviker gärna alla genvägar och förenklade porträtt. Ibland är de upptagna vid akuta ögonblick, av social kontroll och våra disciplinerade kroppar; av all väntan och de ofattbara distanser som hade lagt sig över världen. Men vi mötte också mer utdragna perspektiv: som i omläsningen av den lokala florans medicinalväxter eller det samhälleliga dödsboets omfattande minnesbilder och hur dessa skulle kunna göras begripliga för eftervärlden. Andra gånger letade de sig in i och synliggjorde ett landskap med detaljer och spår som ligger utanför våra gängse kartor. De är alla speglingar av relationer och omständigheter, men sällan av en särskild tid eller händelse. Det är konsten, och den ritar upp en darrande teckning som frigör horisonter bortom horisonten.

Erik Anderman
Verksamhetsutvecklare konst, Kultur Gävleborg
och utställningens kurator

Jenny Nilsson
Intendent för offentlig konst, Kultur Gävleborg
och utställningens kurator
~~~

LENA WENNBERG

Vikövning

Lena Wennberg (f. 1958) är verksam som konstnär i Gävle. Här arbetar hon idébaserat i olika material och tekniker, men också genom sociala och medskapande processer och metoder. Lena Wennberg är utbildad vid Konsthögskolan Valand i Göteborg och Gävle Konstskola.

Om uppdraget
Vikövning - en trasig världsatlas, golvpapp, pigment jordfärger, falsben, nagelsax, mjölkförpackning, brytbladskniv, risgryn, ställinjal, vatten, blyertspenna, syrafri kartong, stor pensel, benlim, tygtrasa, skärunderlag, pigment krita, klädnypor, pigment kimrök, bomullsvante, träskiva, förstoringsglas, bordskniv, radergummi och RX Lim Aqua. Vikövning presenteras på en rostfri instrumentvagn från sjukvården.

Utställningstext: De skulpterade objekten i Lena Wennbergs *Vikövning* gestaltar sig i formen av vardagens alla mjölkpaket. Det är en generisk skildring av en nödställd och osäker tid, och hur den ändå flyter på genom alla ansträngningar, det sterila och omsorgen. Till ytan bär dessa former spår av golvpapp och en trasig världsatlas. Invändigt saknar de tunna bladen skelett och är därför beroende av sina veck för att inte rasa samman.

När limningen släpper i ryggen och våra kartböcker faller isär framträder en geografi som vi kanske har anat men som annars varit skymd. I mitten på de uppslag som frigörs möts landmassor som tidigare har varit separerade av oceaner. Det som vi förut har upplevt som avlägset ligger nu precis intill. När våra kartor vecklas ut i en annan ordning hänger världen fortfarande samman, utan hänsyn till våra geopolitiska gränsdragningar, maktförhållanden och vår minnespolitik.

Bilder: Lena Wennberg, Vikövning, 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli
Detaljbild: Lena Wennberg

LARS BRINK

Överlevnadsencyklopedi

Lars Brink (f. 1982) är verksam som konstnär i Gävle. I sitt konstnärskap intresserar han sig för en spekulativ och trendkänslig samtid och bjuder in till en civilisationskritisk läsning av vårt akuta nu, av vår tids begär och upptagenhet av statussymboler. Brink är utbildad vid Forsa folkhögskola samt vid Umeå Konsthögskola (MFA 2014).

Om uppdraget

”I skrivande stund befinner sig mitt projekt på skisstadiet. Jag har samlat in material och arbetat fram några prototyper. Idén är att skapa en abstraherad form av en överlevnadsencyklopedi, med fokus på filosofisk och konstnärlig praktik. Begreppet ”överleva” är nyckelordet i min process och jag tittar på dess innebörd från olika synvinklar. Som en vit medelklassvensson har verbet ”överleva” nästan en obetydlig mening. Vad har jag att oroa mig för? Jag behöver inte aktivt överleva. Att överleva har möjligen blivit att överleva själsligen, med en vetskap om vad vi har förorsakat vår planet. Ett sätt för mig att hantera dessa frågor har varit att samla medicinalväxter. De har torkats, pulveriserats och förvandlats till linoljefärg. Att skapa något som är bestående över många generationer är en idé som växt sig starkinom mig, när jag annars ser hur berg av förgänglig lycka, gårdagens trender och föråldrad teknik ideligen stuvas undan och förträngs i våra källarförråd. Mitt färdiga verk skall bestå av ett större antal behållare i form av kuber, som får kapsla in och bevara de torkade örterna för eftervärlden. ”

Utställningstext: Lars Brinks skulpturala *Överlevnadsencyklopedi* samlar sitt innehåll ur en flora av medicinalväxter. Här består det konstnärliga referensverket av ett antal behållare, formade som kuber av tätvuxen furu. I var och ett av dessa slutförvar har en torkad medicinalväxt kapslats in för att skyddas för framtiden. De permanent förslutna behållarna har sedan målats med flera lager av linoljefärg, vars pigment är sprungen ur den isolerade arten inuti.

Den växande encyklopedin söker sig in i en hotad begreppsvärld: en särskild artkunskap som har trängts undan med tiden och där flera av arterna börjar bli alltmer sällsynta. Det är ett konstnärligt arbete som väcker frågor kring vår förmåga att bevara och dela med oss av erfarenheter och kunskap. Kanske blir dessa frågor särskilt angelägna i förhållande till en värld som har splittrats av slutna nationsgränser och där mutationer av virus kommer fortsätta att sprida sig så länge vi inte lyckas fördela tillförlitliga vaccin mer jämlikt?

QR-kod:
larsbrink.com

Bilder: Lars Brink, Överlevnadsencyklopedi, 2021
Installationsfoto: Camellia Tavassoli
Processbilder: Lars Brink

INGER DROUGGE-CARLBERG

Livets kretslopp (saknaden)

Inger Drougge-Carlberg (f. 1948) är verksam som konstnär i Hudiksvall. Drougge-Carlberg är både utbildad och har arbetat under flera års tid vid Handarbetets Vänner i Stockholm.

Om Uppdraget

”Jag har köpt en stående gobelängvävstol och plockat fram mina garner som har legat undanstoppade i 25 år. Jag har gjort nya garnhyllor och kommit igång att väva bilder igen. De nya vävda bilderna blir översättningar av mina collage av mitt handgjorda linnepapper. Nu pågår ett arbete att hitta tillbaka till bildvävningen och det kommer att bli väldigt intressant att se förändringen av det konstnärliga uttrycket i mina nya bilder. Att få fortsätta utvecklas som konstnär och kunna kombinera mina textila papper med bildvävningen innebär förhoppningsvis att jag åter kan visa nya textila bilder offentligt igen. ”

Utställningstext: Den personliga proveniensen och livets oanade våglängder är bärande i inger drougge-carlsbergs bildväv. Efter 25 år vid vävstolen och därefter ytterligare 25 år med konstnärliga arbeten i handgjorda linnepapper, har hon återigen börjat väva. Nu rör sig garnet genom den uppspända varpen igen och framkallar textila översättningar av sina förlagor i papperscollage.

Genom en negativ rymd av sicksackmönster och avståndets blå nyanser, sådär som avlägsna bergsmassiv kan färgas in av förlorat ljus vid horisonten, svävar en samling stolar. I vanliga fall hade dessa enkla möbler varit någonstans där vi hade kunnat slå oss ner för att dela våra erfarenheter med varandra, som nära anhöriga, utan nödtvungna distanser. Men det känns som evigheter sedan nu. Och saknaden, en av tidens alla avigsidor, är så svår att också stolarna har börjat förlora i färg och ätas upp av rymden.

Bilder: Inger Drougge-Carlberg, Livets kretslopp (saknaden), 2021
Installationsfoto: Camellia Tavassoli
Processbild: Inger Drougge-Carlberg

QR-kod:
drougge-carlberg.se

JACOB HOLMBERG

Illikvida tillgångar (så länge lagret räcker) - Spillvirke

Jacob Holmberg (f. 1990) är verksam som konstnär med bas i Sandvik, Ljusdals kommun. Holmberg är utbildad vid Pernbys målarskola samt Kungliga Konsthögskolan i Stockholm. Utifrån en skulptural praktik, som samtidigt bär spår av ett måleriskt formspråk, arbetar Holmberg ofta i relation till särskilda rum och undersöker olika sätt att utmana hur dessa, genom sin arkitektur och estetik, riskerar att reproducera ett visst rörelsemönster och handlingsutrymme.

Om uppdraget

”Under våren och sommaren 2020 har jag fördjupat mitt förhållande till de närbelägna omgivningar som jag har inpå knuten och arbetat med mina reella tillgångar och försökt att omsätta mina teoretiska kunskaper i praktiska erfarenheter. Arbetstiteln till mitt konstnärliga undersökande Illikvida tillgångar (så länge lagret räcker) blev ett motto för mitt ateljéarbete under sommaren. Material som tidigare skulle ha staplats eller sorterats har under projektets tid destinerats direkt till bearbetning. Många av sommarens verk har sedan fått lämna ateljén för att installeras utomhus. Min blick för omgivande resurser har tränats, där tillgångarna mindre utsätts för yttre ekonomiska jämförelser. Material som tidigare försummats på grund av förmodat överflödiga tillgångar och små pengavärden har jag arbetat mer aktivt med i min ateljé. I pandemins isolation har jag spenderat mycket tid ensam i skogen, jag har letat efter barkborreangripna granar för att minska spridningen i min egen skog. För även om jag har en kluven inställning till barkborreangrepp så har jag valt att studera skogsindustrins metoder och försökt att rädda det som räddas kan ifrån vidare angrepp. Genom att hämta hem granarna till min ateljé och bryta den ekonomiska kedja som industriskogen är en del utav, bygger jag mina egna skulpturala system där barkborregranen ges nya och andra betydelser.”

Utställningstext: De skulpturala sektionerna i jacob holmbergs konstnärliga fältstudie *Illikvida tillgångar (så länge lagret räcker)* kan sammanfogas på ett sådant sätt att de tillsammans bildar de ursprungliga trädens fulla längder; torrstressade granar som har plockats ut ur skogen för att inte riskera alla nyplanterade bestånd. De senaste årens uppvärmda klimat och de brukade skogslandskapens storskaliga störningar i fråga om biologisk mångfald har nämligen gjort det lätt för granbarkborren att sprida sig här. Och snart hjälper inga tårar av kåda för att hålla de angripna granarna vid liv.

Torrgranen karaktäriseras av märgsprickor och vid oaktsamhet riskerar virket att klyvas när det sågas ur stocken. I industriskogen blir dessa sprickor därför en symbol för ett förlorat kapital. Men genom konsten kan vi ge torrgranen andra slags värden. Genom de varsamma urtagen i holmbergs skulptur spillvirke synliggörs potentialen i ett material som vi annars hade betraktat som obrukbart. Här kan skulpturen, hur den förhåller sig till stockens sprickbildningar och den ornamentik som granbarkborren lämnar efter sig när den äter sig in i stammen, bjuda in till en reflektion över alla de mänskliga avtryck som vi lämnar efter oss.

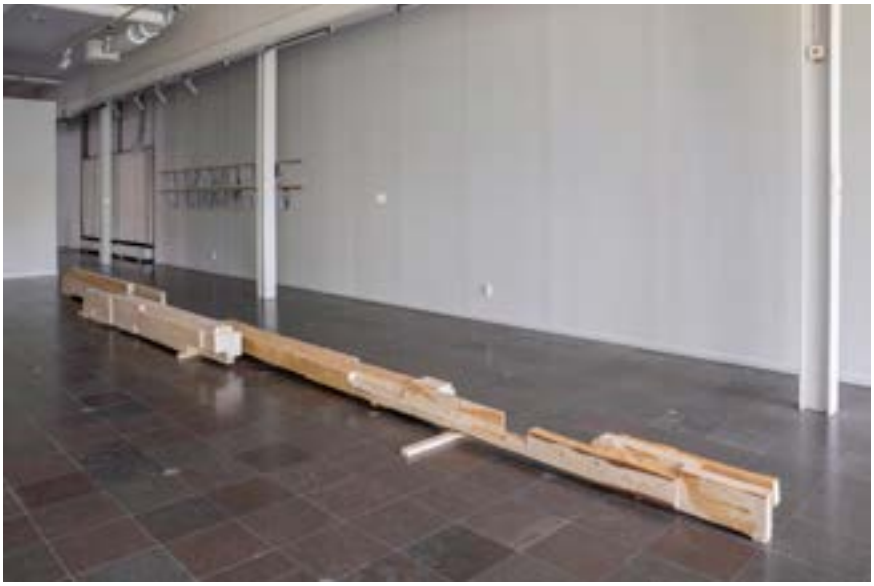

Bilder:
Jakob Holmberg, Illikvida tillgångar (så länge lagret räcker) Spillvirke, 2021 / Installationsbilder: Camellia Tavassoli / Processbilder: Erik Anderman

QR-kod:
jacobholmberg.se

[KRIG]
KARIN BÄCKSTRÖM
I SAMARBETE MED
JON PERMAN

Process - 001 (Textila förberedelser)

Karin Bäckström (f. 1983) är verksam som konstnär med bas i Sandviken. Hon är utbildad inom modedesign vid Högskolan i Borås och inom konst vid Konstfack i Stockholm samt Valand i Göteborg. Bäckström arbetar som frilansande konstnär och projektledare, samt med utställningsproduktion för Galleri Lars Palm.

Som konstnär arbetar Bäckström tillsammans med Jon Perman (konstnär/musiker) under namnet [krig]. Tillsammans utforskar de gränsöverskridande processer mellan musik, tid, hantverk, deltagande, självorganisering och textil.

Om uppdraget

”Jag inledde projektet med ett antal dagar sträckkollande på YouTube. Jag har funderat mycket över formatet, hur de instruktionsfilmer som jag såg uppmanar till en sorts konsumtion av skapande och samtidigt, genom sitt sätt att tala om prepping och beredskap, bidrar till en slags rädsla inför framtiden. Kunskaper om ”att göra” sprids, konsumeras, demonstreras i oändlighet. Jag beslutade mig för att känna på det med mina egna händer; gå ut i mina närmaste miljöer och använda det jag kunde finna där. Jag ville prova processerna och förstå mer av materialen. Mycket tid gick åt till översättningar mellan biotoper. I Nordamerika finns andra växter än i Sverige. Och det blev tydligt att vi formas av vår omedelbara närhet. Hur projektet fortlöpte skulle till stor del bero på vad jag kunde hitta för växtlighet på de platser jag rör mig.

Jag började skissa. Tillsammans med Jon fortsatte jag också att studera filmerna, låt YouTube styra flödet. Ibland blev det mörka världsbilder, väldigt snabbt, så jag var tvungen att backa och fokusera mer på hantverket. Jag antecknade idéer, växter, former, konstruktioner, förberedelser och senare också världsbilder. En idé om ett slags scen har växt fram, som gör det möjligt att hela tiden kunna tänka vidare genom alla material och narrativa uppslag. För arbetet är säsongsbetonat. Det tar tid att samla på sig stora mängder av ett material och det tar tid att bearbeta. En annan sorts rytm blir tydlig. Något som

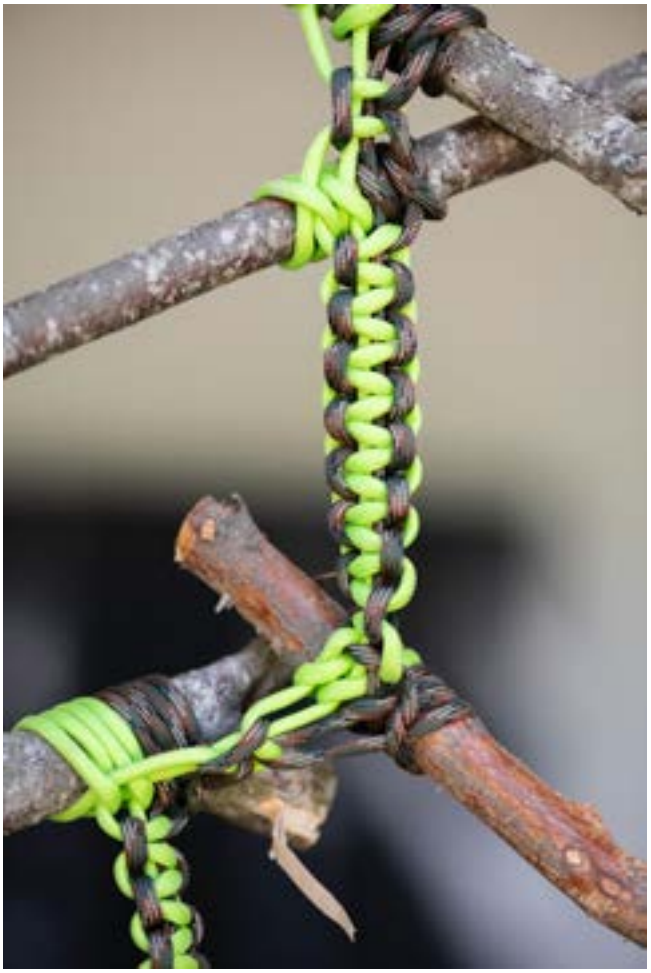

påverkar processen, tanken och utvecklingen. Jag tycker det känns spännande, att anpassa mina tankar efter årets cykler. Projektet måste helt enkelt ta lång tid, materialet bestämmer tempot. Genom scenen vill jag hålla mig kvar i processen, låta utvecklingen av ett verk få pågå. För scenen kan byggas på och konstrueras om. Nya objekt kan tillföras och gamla kan tas bort allt eftersom processen utvecklas.

Just nu rymmer scenen en idé om ett skrivbord, en anteckningsbok, någon form av ljud samt ett antal objekt, skapade utifrån kända överlevnads-strukturer med material som finns i vår närhet. En blandning av naturmaterial (trä, mossa, nässlor, bark och så vidare) och syntetiska material (till exempel presenningar), men omarbetade. Tanken på den temporära formen har följt med i processen, former och föremål som jag skissat på innehåller flera stadier. Den ständiga och ombytliga rörelsen är en bärande del av verket.”

QR-kod:
krig.me

Installationsbild och
utställningstext
—>

Utställningstext: Utifrån ett omfattande flöde av överlevnadstutorials på YouTube, och den associativa resa som våra sökord leder oss in i där, har konstnärsidentiteten [krig] organiserat ett rum för konstnärliga beredskapsövningar. Och även om algoritmernas logik har försökt att styra in processen i rena undergångsmotiv och ett innehåll som vill få oss att omsätta våra rädslor i konsumtion och särskilda valresultat, har [krig] hela tiden backat tillbaka till de digitala hantverksmanualerna och hur dessa vill dela med sig av textila lösningar med utgångpunkt i olika närmiljöer runt om i världen. Här har de gjort noggranna anteckningar om växter, konstruktioner och förberedelser innan de har gett sig ut i sina egna omgivningar för att känna sig fram med händerna och använda de material som har funnits där.

Installationen *Process - 001 (Textila förberedelser)* samlar flera av alla försök, tester och skisser – både bra och misslyckade. Vi kan höra ekon av de streamade rösterna och deras viktiga meddelanden till allmänheten och ser ett slags vindskyddsstruktur, ett antal mindre objekt, rep och linor som är skapade av ämnen som går att hitta i våra ekosystem: trä, mossor, nässlor och bark, men också slängda pet-flaskor och aluminiumburkar. De är alla spår i en tidskrävande process och kan påminna oss om bondepraktikans förlorade uppslag och tidigare generationers levda erfarenheter av säsongsbetonade arbeten i relation till naturens fenologi. Tillsammans bildar de en laddad scenografi, möjlig att rycka åt sig när himlen börjar falla ner.

Bilder: [krig], Process – 001 (textila förberedelser), 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli

SAMIRA ENGLUND

Antropaus

Samira Englund (f. 1977) är baserad i Regnsjö. Englund är utbildad vid Goldsmiths College, University of London och har alltsedan sin examen i fri konst 2010 varit yrkesverksam konstnär. Hon har även en bakgrund som biolog och den röda tråden som går genom hennes konstnärskap är människans relation till naturen. I februari 2020 började hon på en grafikkurs hos Gävle Konstgrafiker.

Om uppdraget

”Jag har närstuderat mitt hemområde, skogen som omger mitt hus. Jag har fortfarande inte rört mig längre bort än till grannkommunen sedan februari (eller kanske januari! [2020]). Snart har det alltså varit ett helt år av hemmaresidens. Att befinna sig här, i detta lugn som finns i skogen, har gjort händelserna i den omgivande, stora världen mer overkliga. Det som finns i min skogsdunge är det som är verkligt. Från att ha betraktat skogen ur ett bredare perspektiv, har jag nu börjat se de små detaljerna. Det är som att jag nu ser genom ett mikroskop. Den påtvingade ”isoleringen” (isolering från vad?) har hjälpt mig att skärpa blicken för det jag har framför näsan. Under mina studier i skogen har jag haft med mig kamera för att dokumentera. Jag har även tagit med mig enskilda barkbitar, grenar och mossor som jag fastnat för. Målet är att gestalta det jag ser i skogen, men med ett för mig nytt språk. Jag har alltid arbetat figurativt, men det här kommer att bli abstrakt. Jag har haft olika idéer om vilka konstnärliga tekniker jag ska använda mig av i det här uppdraget, och till sist landat i linoleumtryck. Linoleumplattor, verktyg och färger har jag beställt och fått hemskickat. Nu har jag även fått tag i en gammal handvevad mangel som jag tänker bygga om till tryckpress.”

Utställningstext: Begreppet *anthropause* – vilket har gett namn åt Samira Englunds serie av linoleumtryck – formulerades i juni 2020 för att beskriva den plötsliga förändringen i människans vanebeteenden. Vad skulle kunna bli synligt genom coronapandemins glipor i våra produktionssamhällen och konsumtionsmönster? Under de periodvisa nedstängningarna av stora delar av våra samhällen frigjordes olika scener, rörelser och samspel mellan arter som annars varit bortträngda och hotade av människans framfart.

Här kan motiven i Englunds grafik – bilder som kan reproduceras, spridas och delas på ett annat sätt än konstnärens måleri i övrigt – betraktas som en fantasi eller en förhoppning om katastrofen som en möjlig passage, ett sätt att tyda och tänka sig ett samhälle där klimatet och naturen får en chans att återhämta sig. Vi möter ögonblicksbilder som kan avslöja kritiska aspekter av vår inverkan på våra omgivningar, men ser också en söndersliten pansarpark och de skiftningar av ljus som framträder när den fuktas. Genom avbrotten, och i det övergående, öppnar sig en annan värld, men vi måste stanna upp och ta oss tid för att uppleva hur den skimrar.

QR-kod:
samiraenglund.com

Bilder: Samira Englund, Antropaus, 2021
Installationsfoto: Camellia Tavassoli
Processbilder: Samira Englund

ANNELIE KRANTZ

Samlade rester av en sargad tid

Annelie Krantz (f. 1975) bor och verkar som konstnär i Ockelbo. I sitt konstnärskap, vilket ofta gestaltar sig genom textila material och tekniker, intresserar hon sig för olika strukturer, avståndsförhållanden och värdeförskjutningar. Genom stygnens upprepningar och den totala närvaron i förhållande till mer slumpartade gestaltningsmoment framträder våra etablerade ordningar och landskap med alla sina sammanfogningar och ruiner. Krantz är utbildad vid Gävle Konstskola samt inom textil formgivning vid Konstfack i Stockholm.

Om uppdraget

”Utgångspunkten för min konstnärliga process är ett koncentrat av stygn och tankar - ett utsnitt. Någonting litet som organiskt kan växa och bli till något större. Små broderier som kan utvecklas till något mer omfattande. Fragment, rester, lämningar, lagningar, oron, stillheten och rörelsen. Det där mitt emellan, eller spänningen när man tar spjärn mellan två olika tillstånd. Den här märkliga tiden när allt tycks stå stilla medan annat rasar. Eller som arbetet; det där flödande, koncentrationen, uppmärksamheten, hastigheten och brådskan. Sedan, det tidskrävande, upprepande, monotona, stygn efter stygn, som kan pågå som i ett vakuum medan tanken rör sig som den vill, eller äger rum simultant med allt annat som händer runt en, vardagen, barnens matematikuppgifter, vad ska vi äta?

Kurvan går upp, kurvan går ner, kurvor, vågor, kluster, spridning. Allt medan jag fäster, fogar in, klipper isär, fogar ihop delarna till ett allt. Och allt det där som inte blir, eller inte räknas, eller räknas men inte syns. Bygger lager, skikt, överlappningar, i tid, i rum, i tanke, i minne. Också det där som ratas, fast rörelserna nöter in något i fingertopparna, i tankebanan, i reflexerna. All tid som går, alla trådar som används.

Jag börjar i stygnen, stygn med både rytm och oförutsägbarhet. Jag testar och förkastar, igen och igen. Fogar ihop bitar. Förhåller mig i mitt arbete till en sorts osäkerhetsprincip; om jag vet var jag är, kan jag inte samtidigt veta vart jag är på väg. Fortsätter med tygerna, målar, färg på färg. En slumpartad process som jag försöker styra; jag häller, det rinner, jag pressar tygerna ovanpå varandra, trycker dem mot färgen, i färgen, vänder och vrider. Det torkar, det blir något annat, jag anpassar mig till det som blir. Processen är snabb, uppmärksamheten är allt. Utsätter mig för slump och stress, oron, viktigt att dämpa oron, hör jag. Men den spiller över i handen, och kanske måste den finnas där, för annars förloras skärpan.

Sedan ordnar jag och sorterar, väljer ut och syr om. Långsamt går det, rytmen, riktningen och hur jag prövar mig fram. Lager på lager, sprättar bort och ändrar. Letar bitar, samlar rester, hittar något, ibland. Timme efter timme, ljudböcker, nyheter, siffror och antaganden. Jag vill inte höra mer men fortsätter att lyssna. Vänder, syr på baksidan, och återvänder till färgerna, utsätter det nästan färdiga för det ofärdiga. Pressar baksidorna i färg, låter slumpen styra vad som tränger igenom till framsidan, det vi förväntas se. Klipper fram det underliggande, mera stygn. Fortsätter så, cirklar runt utgångspunkten, blir jag någonsin klar? Jag tror inte det, jag hoppas inte det.”

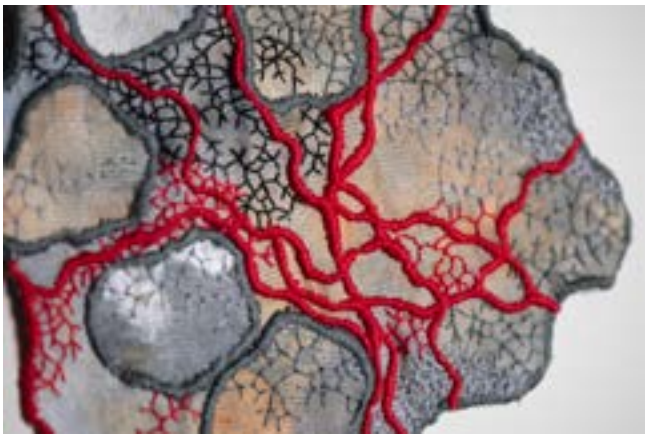

Utställningstext: Med utgångspunkt i titeln *Samlade rester av en sargad tid* har Annelie Krantz arbetat fram ett antal mindre broderier. Genom stygnens rörelser och lager av färgskiftningar kan vi leta oss in i ett fragmenterat landskap där omgivningarna är osäkra och riskerar att falla isär. Här är broderierna organiserade som kringskurna kluster av kroppar: som representationer av enskilda jag och hur vi, spridda över generationer och världens alla kontinenter, ändå är förenade trots att kontaktytorna är få och sköra.

Det finns en underliggande svärta som återkommer i Krantz material, där den blöder igenom de textila resternas vävar. Och kanske är det spåren av en sorg över mänsklighetens besinningslösa konsumtion och ekologiska skuld? Samtidigt kan det konstnärliga arbetet, med sina omsorgsfulla lagningar både som motiv och som metod, synliggöra potentialen i de sammanfogningar som skulle kunna komma ur en tid i kris; en möjlig omställning och ett mer hållbart sätt att förhålla sig till vår omvärld.

QR-kod:
anneliekrantz.se

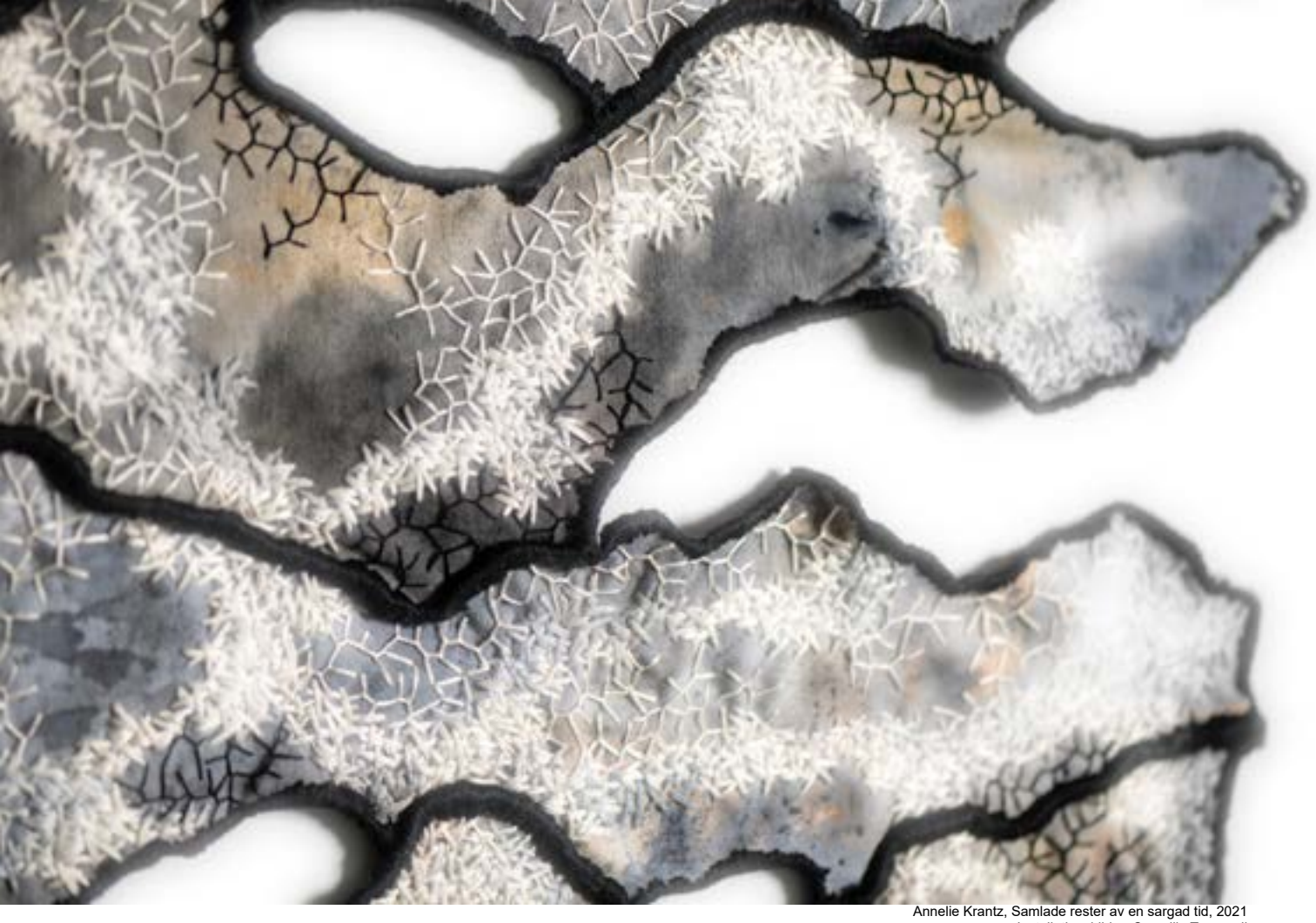

Annelie Krantz, Samlade rester av en sargad tid, 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli

GUSTAF LORD

I dessa märkliga tider

Gustaf Lord (f. 1983) är verksam som serietecknare och illustratör i Gävle, främst för barn och unga. Ibland som ensam upphovsperson, ibland i samarbete med andra. Lords senaste stora projekt är en serie barnböcker tillsammans med författaren Jens Lapidus, utgivna på Bonnier Carlsen. Gustaf Lord är bland annat utbildad vid Gävle Konstskola samt vid Serie- och Bildberättarprogrammet på Högskolan i Gävle.

Om uppdraget
”Jag har skissat på den tecknade serien I dessa märkliga tider med olika iakttagelser utifrån livet i skuggan av coronakrisen. Som yrkesskadad serietecknare ploppar det hela tiden upp bilder, sekvenser och lustigheter för mitt inre öga. Under våren 2020 var majoriteten av dessa oundvikligen på corona-temat. Det kunde vara uteblivna hejaramsor från en tom fotbollsarena, virusets likheter med en rymdinvasion eller banala funderingar som om nejlikastoppade apelsiner har gjort sitt på framtida julbord (på grund av likheten med virusets utseende). Alla dessa ögonblicksbilder har jag fäst på papper och sen ordnat till en tidstypisk berättelse. Det som återstår är färdigställande med tusch och att samla de många scenerna i ett häfte. ”

Utställningstext: Utifrån arbetsnamnet *I dessa märkliga tider*, en av alla ursäktande inledningsfraser i flertalet mail under det gångna året, har Gustaf Lord skissat fram en tecknad essä med betraktelser om livet i skuggan av coronapandemin. Genom ett självreflekterande narrativ får vi ta del av olika vardagsskildringar. Formen är uppbruten: en del av skisserna är nästan oläsliga för andra än Lord själv, andra finns i flera versioner och är relativt färdiga, och på sina håll svävar berättelsen ut i ett skrivet seriemanus istället. Vi ser hur lugnet övergår i panik, hur många börjar storhandla eller ställs inför ett välfärdssystem med krisinsatser som är svåra att få något stöd av. Med sina många observationer, hur olika aspekter av vårt ansträngda gravallvar blir synligt genom en finkänslig humor, kan den färdigställda serien betraktas som ett särskilt tidsdokument och läsas av framtida generationer som aldrig har fått uppleva vår kris (och hanteringen av den).

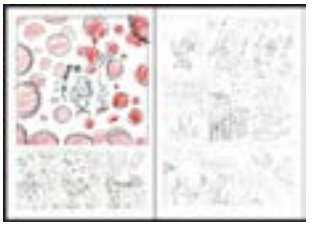

QR-kod:
studiolord.se

Bilder: Gustaf Lord, I dessa märkliga tider, 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli
Processbilder: Gustaf Lord

ERIKA LÖVQVIST

Proper Distance

Erika Lövqvist (f. 1977) har sin verksamhet koncentrerad till glashyttan i Skärså. Här arbetar Lövqvist huvudsakligen med egen produktion av bruksgods men också med konstprojekt som gärna får bryta upp invanda mönster eller utmana våra perspektiv. Erika Lövqvist tog sin magisterexamen inom glas och keramik vid Konstfack i Stockholm 2005.

Om uppdraget

”I mitt projekt har jag fokuserat på de fysiska distanserna mellan oss människor och hur de har tvingat sig på oss och vuxit under pandemin. Planen har varit att projektet ska utmynna i en utställning och tanken är att de sociala zoner som Edward T Hall har delat in människans personliga rum i ska gestaltas genom ringar på golvet i utställningen. Den intima zonen, enligt Hall, mäter mellan 15-45 centimeter och i den kan bara personer som känslomässigt står oss mycket nära tränga in. Den personliga zonen är sedan 46-122 centimeter vilket utgör det avstånd vi vill hålla på sociala tillställningar. Den sociala zonen är i sin tur 122-360 centimeter och markerar avståndet vi håller till främlingar. Den offentliga zonen på 360 centimeter eller mer är slutligen den distans som känns behaglig när vi vänder oss till en större grupp människor. Besökare i utställningen ska kunna röra sig mellan de olika ringarna och se hur långa avstånden känns i praktiken. I relation till dessa markörer på golvet har jag också skissat på en kroppsskulptur, ett slags krinolinkjol eller ett smycke som kan symbolisera en extra sfär runt kroppen. Här har jag testat att bygga former med hjälp av kanaler av tyg som jag har spänt upp med rensband i metall.”

Utställningstext: De markerade avstånden i cirklar flyter ut över golvet som ett tecken på en skälvande tid. Här, utifrån antropologen Edward T. Halls studier kring människans sociala sfärer och hur vi är vana att använda oss av det fysiska rummet i mötet med varandra, bildar de en särskild ordning av distanser. Det är en ordning som har osäkrats av pandemin. För samma avstånd som vi vanemässigt har hållit till främlingar, är vi nu uppmanade att hålla även till de som står oss nära. Vilka ringar på vattnet kommer dessa påtvingade avståndstaganden att leda till? Hur kommer det att påverka våra beteendemönster och möjligheten att mötas som medmänniskor i framtiden?

I epicentrum av Erika Lövqvists *Proper Distance* ser vi också ett slags planetarium: ett modellerbart halsband som kan användas för att reglera avståndet till våra omgivningar. Om pandemins alla restriktioner har inneburit en yttre disciplinering av våra rörelsemönster så är denna kroppsskulptur snarare ett uttryck för egenmakt, ett sätt att hävda sin egen integritet i relation till alla dem som inte respekterar våra gränser.

QR-kod:
erikalovqvist.se

Bilder: Erika Lövqvist, Proper Distance, 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli

NINA SVENSSON

Arbetstitlar

Nina Svensson (f. 1968) är verksam som konstnär i Torsåker och Stockholm. Genom sin konstnärliga praktik – vilken ofta gestaltar sig i skulptur, objekt och installation – bjuder hon in till sociala processer och etablerar särskilda rum för situerade förhandlingar där erfarenheter, kunskaper och kapital kan synliggöras och fördelas. Nina Svensson är utbildad vid Konsthögskolan i Umeå.

Om uppdraget

”Eftersom jag delvis bor i Torsåker, Hofors kommun har jag länge sökt ett sätt att knyta samman platsen och människorna som jag ofta möter i min vardag med mina tidigare och pågående arbeten i bland annat Finland och Västernorrland. Våren 2020 var det mycket som raderades från kalendern och plötsligt fanns det tid, men också en osäkerhet som gjorde att jag stannade upp i den process som är min egen tid (ateljéarbetet). Att jag fick detta skissuppdrag gjorde att jag kunde fatta beslut om arbetsmetod, om hur jag vill koppla samman platser och tematik. Det har också gjort att jag har kunnat återkoppla till saker som jag har velat fördjupa mig i så som att arbeta utifrån Hoforsförfattaren Molly Johnsons lager av röster i boken Pansarkryssaren.”

Utställningstext: Ur en blänkande yta manifesterar sig ett antal avgjutna grenar. Här är ytan skalenligt uppförstorad utifrån måtten på pocketversionen av Hoforsförfattaren Molly Johnsons debutroman Pansarkryssaren. Och i relation till denna litterära referens kan de skulpturala objekten betraktas som vågor av tecken i ett språk som riskerar att gå förlorat, men också som kroppar i en rörelse av människor som reser sig i kraften av varandra.

Under den pågående processen *Arbetstitlar*, där vi nu kan ta del av ett första utkast, förhåller sig Nina Svensson till olika bruksorter i Gästrikland. Här har hon sökt kontakt med ett antal kvinnor som arbetskraftsinvadrat till Sverige från Finland under 70-talet och intresserat sig för deras erfarenheter av särskilda platser och förhållanden. Utifrån dessa möten och genom läsningen av Johnsons expressiva text – där de många jagen kämpar för att ”få fram nå ansikte under arbetsskiten” - vill Svensson sammanföra såväl levande och döda som faktiska och fiktiva röster, vilka tillsammans kan säga något om rådande omständigheter och en samhällelig ordning som gärna upprepar sig i en asymmetrisk fördelning av kapital och handlingsutrymme bland de som äger och de som producerar.

Bilder: Nina Svensson, Arbetstitlar, 2021
Processbild: Nina Svensson
Installationsbilder: Camellia Tavassoli

QR-kod:
ninamariesvensson.blogspot.com

PO TIDHOLM

Vykort

Po Tidholm (f. 1971 i Arbrå) är verksam i Trönödal. Sedan början av nittiotalet har han yrkesarbetat som journalist, redaktör, föreläsare, fotograf, radioproducent och dokumentärfilmare. Här har Norrland och Sverige utanför städerna varit ett återkommande fokus, oavsett om det har skrivits fram eller gestaltat sig i utställningar, fotoreportage, tv eller radio.

Om uppdraget

”Uppdraget har i någon mån förvirrats av att det varit oklart i vilken form det hela i slutändan kan presenteras, vilket ironiskt nog hänger ihop med både pandemi och bakgrunden till uppdraget. Men vad jag ägnat mig åt är framförallt att fördjupa mig i det enorma material jag har till förfogande och åt att fundera över på vilket sätt jag bäst berättar historien och kopplar den till uppdraget och vår tid. Det stora arkivet efter Hallen Foto finns i källaren på Hälsinglands Museum och vid besöken där har jag gjort flera intressanta fynd - framför allt sådana som ger inblickar i det tyska parets bakgrund och liv i Sverige. Det har varit fascinerande att förstå med vilken nit Raymond Friedrich försökt skyla över det faktum att han var tysk, som dessutom stridit i Hitlers armé. För mig är det också intressant att tänka på hur parets "tyska" blick - den utomstående blicken - påverkade både estetik och motiv i den framtida vykortsproduktionen. De sökte sig ofta både till det framåtblickande moderna och det gamla - och tack vare flerbildskorten kunde de få med bägge aspekterna på samma vykort - men lyckades med att framställa såväl historia och modernitet som något rent och ogrumlat. Zygmunt Bauman hade nog betraktat vykorten som exponenter för den "fasta moderniteten". Samtiden är alltid mer komplicerad, och det gäller även vår samtid. Förutom arkivgrävande och research har mina tankar kretsat just kring hur samtiden ska se ut i det här projektet, och hur kopplingarna kan synliggöras.”

Bilder: Po Tidholm, Vykort, 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli

Utställningstext: Po Tidholms *Vykort* har sin utgångspunkt i ett särskilt fynd och rör sig försiktigt genom valda delar av efterkrigstidens visuella kultur: arvet efter den tidigare vykortsfabrikanten Hallens Foto och alla de bilder från förr som dödsboet lämnade efter sig. Dessa vykort var ordnade i kartonger, buntade med gummiband och sorterade i olika system, ett omfattande arkivmaterial med sina tiotusentals motiv. Och tillsammans kan vykorten, ofta med flera foton arrangerade i ett rutnät, avslöja en fixerad berättelse om det moderna Sverige och påminna oss om platser i södra Norrlands geografi. Det var en berättelse som en gång delades av många, med ett perspektiv som både såg sig om efter traditioner och som fortfarande rymde en tillförsikt inför framtiden.

Hur kan vi förstå, hitta i och berätta om vykortens porträtterade platser idag? Kanske framkallas en annan bild när vi är många som har hunnit söka oss därifrån, när vi inte har tid att stanna till och när våra individuella flöden av motiv, med de bilder som vi själva håller fram för att andra ska se vilka vi är, har tagit över helt? Genom Tidholms text, fotografier och urval av lämningar framträder en möjlig bild.

QR-kod:
potidholm.se

RIITTA TJÖRNERYD

Noumenon

Riitta Tjörneryd (f. 1952) är verksam som konstnär i Gävle. Genom sina konstnärliga arbeten, som ofta tar sig uttryck i narrativa djurporträtt, söker Tjörneryd olika sätt att vidröra vår tids frågeställningar inför en föränderlig och komplicerad samtid.

Om uppdraget

”Med glädje tog jag mig an det här uppdraget som under arbetets gång har upplevt några olika faser och omställningar på grund av pandemin. Mina första nerskrivna rader, och utgångspunkten för mitt skissarbete, blev plötsligt mycket konkreta. Nuets Perspektiv, som jag på olika sätt ville närma mig, blev ofrånkomligen sammanlänkat med mina tidigare erfarenheter som konstnär. Här blev mitt arbete en längre process där jag har undersökt olika fenomen, hur de uppstår och med vilket förnuft som vi har möjlighet att begripa vad som sker; fenomen som har orsakats av oss människor och som uppstår som en konsekvens av vår fåfänga. Dessa fenomen möter vi dagligen, i oräkneliga antal. Men vi ställs också inför olika naturfenomen, som oväntade händelser – kanske mystiska eller oförklarliga. Och ibland, när vi blir tyngda av oro och rädsla, kan vi tolka dessa fenomen som något slags omen.

Här har jag valt att arbeta med fotografi och att sammanföra dessa bilder med lungröntgenplåtar som visar människans inre karta. I bilderna framträder våra andetag – andningens rörelse hos allt levande - naturens andetag i det fria. I vår svåra tid vill jag, med fotografins förmåga att berätta, få oss människor att stanna upp, bli varse, reflektera - inte minst när vi känner oss trängda och ser hur olika hot tycks komma allt närmare. Allas varseblivning, vår samlade perceptionsförmåga och lyhördheten inför varandra, skulle kanske kunna bidra till att våra kartor, nu och i framtiden, kan förändras och visa oss vägen till något bättre?”

Utställningstext: Med utgångspunkt i våra föreställningar om nu och då vill vi gärna identifiera en tydlig linje in i framtiden. Men våra förmågor att se och synliggöra olika skeenden i nuet är ofrånkomligen sammanlänkade med vårt samlade förnuft och bristande förstånd.

Inför Riitta Tjörneryds *Noumenon* konfronteras vi av ett slags rorschachtest. Vi kan se ett svartvitt brus och hur det framkallar olika motiv. Genom en lungröntgenplåt, kanske som en kartbild över människans inre, kan vi också ana en livlös duva. Hur kan vi tyda dessa bilder? Möjligtvis som en påminnelse om att våra andetag är i rörelse och förgrenar sig i allt levande? Att syret måste delas för att andetagen - våra egna och andras - inte ska avta och dö ut helt? Om vi kunde mötas i varandras perspektiv, utifrån mer ömsesidiga förhållanden, kanske vi skulle kunna rita fram en karta som leder oss bort ifrån massdöd och ett klimat i kris?

Bilder: Riitta Tjörneryd, Noumenon, 2021
Installationsbilder: Camellia Tavassoli
Detaljbild: Riitta Tjörneryd

DANS/CIRKUS

SÄRSKILDA UPPDRAG: DANS/CIRKUS

Uppdragen som tilldelades inom konstområdet dans gav en koreograf/dansare möjligheten att påbörja någon form av koreografiskt arbete under en tid då det fysiska mötet knappt var möjligt. En speciell tid för en dansare som hela tiden jobbar med kroppen, ofta i närhet med andra kroppar. Det som skapas sker i symbios med andra på olika platser och i olika rum, något som nu inte längre var möjligt på samma invanda sätt. De som tilldelades uppdragen hittade alla olika sätt att kunna arbeta på nya vis; rumsligt, visuellt och i det koreografiska tänket.

Olika uttryck inom olika dansgenrer fick ta nya vägar genom badkar, filmmediet, det ensamma utforskandet, och i mötet med djur. Tilltänkta koreografiska processer fick omvärderas och koreograferna och dansarna fick hitta andra sätt att genomföra sina idéer.

Även uppdrag inom nycirkus tilldelade vi då cirkus som konstform har en lång tradition i Gävleborg

Så här efteråt kan vi fortfarande följa spåren av verken som tog avstamp i dessa uppdrag. Vissa har blivit sceniska produktioner, andra interaktiva performances och ytterligare en annan prisad dansfilm världen över. Pandemin lämnade verkligen spår i hur den koreografiska skapandeprocessen utvecklas och förändras.

-

Matilda Björkbacka,
verksamhetsutvecklare dans,
Kultur Gävleborg

INFO: **Dans: utlysning 1: uppdraget var att arbeta fram en koreografisk work in progress-idé utifrån de rådande omständigheterna. Den koreografiska idén skulle presenteras på nätverksträffen dansdialog för verksamma pedagoger, dansare, koreografer och andra aktörer inom konstområdet dans.**
20 000 Kr (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter) per uppdrag.

Utlysning 2: uppdraget var att arbeta fram en koreografisk work in progress-idé utifrån de rådande omständigheterna. Den koreografiska idén skulle presenteras på nätverksträffen dansdialog för verksamma pedagoger, dansare, koreografer och andra aktörer inom konstområdet dans. Då restriktionerna gjorde att dansdialogen denna gång inte gick att genomföra så presenterades arbetet utomhus runt om i länet.
20 000 Kr (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter) per uppdrag.

Stillbild ur Erika O'Neills verk A Part
Film: Simon Hjortek
Dekor design: David O'Neill

ERIKA O’NEILL

A Part

Erika O'Neill är verksam som koreograf, dansare, danspedagog och producent och driver bolaget Irrbloss Produktion med bas i Årsunda. Hon är utbildad vid Balettakademien i Stockholm och har sedan 2010 arbetat professionellt med dans på olika sätt.

”Modern/nutida dans och Jazzdans är mina primära dansstilar men jag koreograferar och undervisar även i Hiphop och House. Som koreograf arbetar jag ofta utifrån tolkning av samhällsfrågor eller skildringar av diverse texter eller sagor som berört mig på olika sätt. I mitt konstnärskap så drivs jag av att skapa dans som kan uppskattas av alla. Oavsett om man är en van betraktare av dans eller ej så motiveras jag av att kunna förmedla mina tankar med mitt universella språk - dans.

För mig är det viktigt att skapa dans som berör och hänför och jag söker därför alltid efter själva nerven i mitt berättande. Ibland blir mina stycken humoristiska, ibland otroligt allvarliga. Jag vill ge åskådare något som de själva kan relatera till och som de kan intressera sig för. Jag arbetar ofta med filmatisering av dans och gillar då att skapa dans i udda scenrum som i t ex gruvor, skog, industriområden, fontäner, hissar, glaciärer och bergsväggar för att nämna några exempel på platser där jag filmat och skapat dans.”

Om uppdraget

Pandemi! Ett laddat ord med många tankar, frågor och känslor. Hur upplever ungdomar vår rådande situation? Vilka tankar vandrar egentligen genom våra barn och unga? Hur har pandemin färgat deras uppväxt?

Dansvideoverket *A Part* skapades under en process på cirka fyra veckor där koreografin togs fram av Erika i samklang med dansarna. Verket är baserat på fyra unga dansares (14-18 år) berättelser kring hur de upplever pandemins påföljder, så väl psykiskt som fysiskt.

Dessa berättelser blev navet som fick genomsyra det koreografiska uttrycket.

QR-kod:
erikaoneill.com
Instagram: _irrbloss_

Erika Onell, Foto: lalala

Koreografi och regi: Erika O’Neill
Film, regi och klipp: Simon Hjortek
Dansare: ‘DXE Dance Orchestra’ (DXE - Dance in Experimental Environments); Linn Stääd Hedberg, Kajsa Norman, Elin Busk och Hilda Hedin
Produktion: Irrbloss Produktion
Musik: Viktor Zeidner och David Lehnberg
Dekor design: David O’Neill
Assistent: Celine Nelson

IDA LONG

Badkarsbalett

Porträttbild: Ida Long
instagram: Ida_long

Ida Long är dansare, danslärare, koreograf och musiker från Gävle. Hon är bland annat utbildad vid Dance New Amsterdams Visa- program i New York med inriktning Simonson teknik och har gjort flertalet koreografier och medverkat som dansare på olika musikers Europaturnéer, i musikvideos och rönt internationell uppmärksamhet för sitt arbete.

”Jag har alltid varit intresserad av att vara bred i min dansteknik och dansar många olika stilar såsom hiphop, modern, jazz, balett, house, contemporary, ragga och även lite popping, dancehall, step och breaking. Har ett stort hjärta som slår extra mycket för vouging och dess HBTQ undergroundkultur. Jag älskar hur alla dessa rörelsemönster, stämningar och uttryck kan få blandas i mig och bli ett brett vokabulär jag sen kan ta ifrån när jag uttrycker mig. Dans för mig är kommunikation och ett verktyg att uttrycka det vi bär på som inte kan sägas med ord.

Den stillhet som pandemin tvingade oss till kanske har mycket att säga? Dans är också ett sätt att hantera livet och de känslor som uppstår. Det jag jagar är att känna mig fri och låta något innerligt komma fram. Konsten och dansen tänker jag är större än oss och när den tar över och den ohämmat får verka genom oss så tycker jag att den är som bäst. Kanske kan det hända i en badkarsbalett?”

Om uppdraget
Badkarsbalett är en kort dansfilm, filmkollage/dagbok/journal, på fyra minuter där Ida Long under några veckor själv filmade dans instängd i sin lägenhet under pandemin. Hon ville med sin dans försöka fånga hur det kändes att vara i karantän och se hur det påverkade henne och hennes skapande.
Musiken är skapad av Gävle-baserade ambientartisten AKB.

Stillbild ur Ida Longs verk Badkarsbalett

ANNA ÖBERG

SAMVARON

Anna Öberg är dansare och koreograf och har sedan sin grundutbildning vid Dans- och Cirkushögskolan (DOCH) verkat inom fältet för dans, teater och performance, både i Sverige och utomlands, på uppdrag av institutioner och som frilansare. 2015 tog hon sin masterexamen i koreografi vid DOCH/Stockholms Konstnärliga Högskola, som den första folkdansaren någonsin. Hennes konstnärliga arbeten har bland annat presenterats via Scenkonst Sörmland, Riksteatern, Dalateatern, Stadsteatern, MDT, Riksscenen Oslo och Dansens Hus.

”Jag är koreograf och dansare och under åren har jag intresserat mig för hur den folkliga genrens kroppsliga och sociala processer kan kommuniceras och förstås genom den förhöjda plats som konsten erbjuder, långt bortom de förenklade schablonbilder och yttre attribut som genren är förknippad med.

Ofta har jag fått höra att mitt arbete ses som genreöverskridande men själv skulle jag beskriva det som att jag, snarare än att gå över genregränser, inspireras av att gå djupare in i genrens material och förhållningssätt.

Det innebär dels att upptäcka saker som redan finns där, men även att se det som är hemtamt med nya ögon och på så sätt undersöka och utmana materialets performativa potential. Det har t ex handlat om att undersöka hur rörelsematerialet är uppbyggt eller hur själva rörelserna utförs, men också att isolera fenomen och principer och omforma dessa till övergripande koncept. Att förnya genom att fördjupa för att se hur jag kan använda dessa som sceniska redskap och material.”

Om uppdraget våren 2020

”SAMVARON - ett koreografiskt kedjebrev av platser, minnen och delad närvaro

Flera av mina senaste verk har berört människors behov av fysisk gemenskap samt hur vi kan förstå vår omvärld, kanske på nya sätt, genom att placera oss fysiskt mitt i gemenskapen med andra.

När pandemin startade och krav kom på social distansering blev detta arbete plötsligt inte längre möjligt, men kändes samtidigt desto mer angeläget. Ett helt samhälle försökte plötsligt ställa om till digitala forum och jag drabbades starkt av de berättelser vi fick ta del av där människor tvingades ta avsked av sina kära på distans. För mig skapade dessa digitala försök till närhet bara en ännu starkare känsla av ensamhet och jag började fundera på hur jag, genom min konst, skulle kunna vända ensamhet och begränsning till delad fysisk upplevelse under de premisser pandemin skapade.

Jag bestämde mig därför för att göra en förstudie till ett verk där jag ville utforska hur jag kunde skapa ett slags fysiskt kedjebrev av platser, minnen och möten som skulle kunna vandra mellan människor i Gävleborg. En gemensam koreografi av närhet och gemenskap i en tid av distans med förhoppningen att de som besökte verket skulle uppleva sig som en länk i en större gemenskap.

Förstudien bestod av eget studioarbete där jag utvecklade metoder och rörelsematerial, workshops för såväl ickedansare som dansare kring teman som tradering, minne och ritualer. Dessutom tog jag regelbundet promenader med två äldre människor, där mötena med den ene utvecklades till en återkommande social kafferitual och mötet med den andra till en lek med minnen av gemensamma platser och människor som vi båda känt.”

Om uppdraget hösten 2020

”I slutet av hösten 2020 fick jag ett kompletterande uppdrag från Region Gävleborg för att fortsätta arbetet med SAMVARON *och har då utforskat olika skisser och material tillsammans med det konstnärliga team som ingår i slutproduktionen. Under ett residens på DansPlats Skog arbetade vi sedan fram det slutgiltiga verket.*

Resultatet blev SAMVARON. *En 20 minuter lång ”en till en” performance som kan utspela sig på olika platser runt om i länet.* SAMVARON *har formen av ett fysiskt möte bestående av en kafferitual, en guidad tur av minnen samt en dans som sakta förändras beroende av de som besöker verket.”*

Kaffeplatsen med den äldre mannen ©Anna Öberg

Anna Oberg, foto: Mats Bäcker

QR-kod:
vimeo.com/user63532660
(Anna Öberg - Vimeo)

Samvaron 2022, foto: Anna Öberg

Konstnärligt team:
Idé, koreografi och dans: Anna Öberg
Ljuddesign: Elize Arvefjord
Ljusdesign: Anton Andersson
Musik: Olof Misgeld och Petter Berndalen

EMELIE MARKGREN

Emelie Markgren är född 1997 i Delsbo, Hälsingland. Hon har en masterexamen i fri konst från Kungliga Konsthögskolan i Stockholm från 2021 och arbetar med koreografi, måleri, video och installation.

”I mitt koreografiska arbete är jag intresserad av hur dans kan tolka/illustrera dynamik och varaktigheter i våra vardagliga rörelsemönster. Innehållet i mina koreografier handlar ofta om hur materialen och redskapen koreograferar oss och hur vi koreograferas av sociala situationer och offentliga rum. Jag undersöker metoder att skapa dans på nya sätt genom att inte utgå från "dans", utan att istället hämta utgångsmaterialet från mänskliga mötesplatser som t ex arbetsplatser.

Jag har utövat och studerat dans och koreografi hela livet, som lärling hos koreografer och vid skolor som Balettakademien. Dansteknik har jag studerat för bland andra Fredrik Rydman och Jennie Widegren och koreografi för Ossi Niskala och Nadja Hjorton.

Jag undersöker koreografi från olika håll, t ex genom att koreografera dansarna med hjälp av tecknad animation eller genom iscensättning, performance och filmatisering. Mina filmatiserade koreografier har visats på t ex Kungliga Slottet, Dansens Hus, Folkets Bio och filmfestivaler som Stockholm Dansfilmfestival och VideoGUD konstfilmfestival. Jag har skrivit koreografikritik för MDT, Kungliga Operan och Turteatern via Kritiklabbet. Jag har koreograferat skådespelare och artister som Joakim Nätterqvist och Vulkano. Jag har anlitats som dansare och undervisat som danslärare, hållit workshops i samtida koreografi för ungdomar och asylsökande, har anordnat egna residens för internationellt baserade konstnärer, musiker och dansare.

Dansen ligger till grund för min övergripande konstnärliga praktik.”

Om uppdraget

I sin process arbetade Emelie Markgren utifrån research, intervjuer och med en teoretisk utformning av ett abstraktionssystem. Råmaterialet applicerade hon sedan i systemet och genererade icke-dansanta koreografier, i ett försök att lekfullt utveckla ny eller konstnärlig substans. Den sceniska gestaltningen har sedan utformats ihop med performance-konstnären Emma Petters.

Emelie Markgren, foto: Sebastian Öberg

QR-kod:
emeliemarkgren.se

Emelie Markgren

SARA LARSSON

Sara Larsson är född 1996 och uppvuxen i Gävleborg och utbildad på Balettakademiens yrkesdansarutbildning.

”Jag är en utbildad professionell dansare som gick Vasaskolans dansinriktning i Gävle på gymnasiet och därefter gick Balettakademiens treåriga yrkesdansarutbildning i Stockholm. Jag har stått på scenen själv en del och även skapat en turné tillsammans med min klass.

Jag har arbetat med koreografer som Ohad Naharin, Mats Ek och Helena Franzén och även arbetat med teater och sång på scenen. Nu har jag även fattat större intresse för att ge plats åt mitt eget skapande och koreograferande. Jag finner stor glädje i och intresse av att skapa egna kreativa projekt med dans och film bland annat. Jag koreograferar mycket material där jag drömmer om att få utveckla och skapa något för flera, i ett sammanhang där jag kan inspirera andra. ”

Om uppdraget

”Själva processen blev väldigt intressant för mig. Den har varit lekfull, prövande och utvecklande. Den började i ett behov av sökande efter uttryck utan åskådare och prestation, i form av fri rörelse och utforskande i mitt rörelsemönster utan att behöva ett mål. Jag gav mig tid och reflektion och tillät mitt skapande att få utvecklas. I den fria känslan fick jag kreativ motivation och visualiserade hur jag kunde utveckla min process och börja skapa. Jag kunde se hur verket så småningom skulle kunna formas för scen och publik. ”

Sara Larsson, foto: Johannes Hjort

Bild: Sara Larsson framför en del av sitt arbete i Boulognerskogen i Gävle våren 2021. Hon var tvungen att framföra den som en oannonserad pop-up-föreställning för att undvika folksamling utifrån de restriktioner som då var rådande.

DESTINY AF KLEEN

Talking to baby horses

Destiny Af Kleen är koreograf och dansare, utbildad på bland annat School for New Dance Development i Amsterdam, Dance Space Center i New York, Performing Arts School i Göteborg och Danshögskolan i Stockholm.

När hon sökte särskilt uppdrag våren 2020 beskrev hon sin verksamhet såhär:

”Jag driver den ideella föreningen PHIDR som etablerat Gävleborgs första fria dansscen och produktionsplats - DansPlats Skog. Fokus för arbetet är residens, mentorsprojekt och publikarbete. Jag arbetar med min andra produktion för Riksteatern, som dansare i föreställningen Närheten - koreograf Tove Sahlin. Vi skulle haft premiär 24 mars men den blev inställd.

Under den kommande hösten ska jag arbeta som koreograf och dansare i föreställningen Härbärgera som jag samskapar med Tove Sahlin, Josefin Hinders, Malin Holgersson och Malin Dahlström. Jag samskapar även den integrerade produktionen DuOJa med Charlie Moberg- beräknad premiär på DansPlats Skog i augusti, arbetar som dansare i Carl Olof Bergs produktion "Hela havet stormar" på Lule Stadsteater premiär i oktober och koreograferar Barnen från Frostmofjället på Uppsala Stadsteater premiär i dec. I sommar koreograferar även Örebro Läns Landstings feriepraktik- DANS- Jag skapar AllraKÄRaste- en dansteaterföreställning om syskonskap.

När jag inte skapar egna verk eller dansar i andras så arbetar jag även som scentekniker, producent och projektledare när det behövs en sån. Jag ingår i nätverket Center Stage Core (CSC) som arbetar för att lyfta fram professionella kvinnliga scenkonstnärer, CSC stöds av Kreativa Europa.”

Om uppdraget

”Jag köpte 40 träd som jag planterade ut i länet. Vid vissa träd satte jag en skylt där det stod: Stå, Dansa, Ligg, Sitt vid mig.

Jag skapade ett par maskiner som jag har sökt patent på som kan vara krammaskiner – de kan också vara verktyg för att få människor att ge sig själv en kram – ett sätt att få människor att reflektera över hur de kan trösta sig själva.

Jag har spelat in vaggvisor som jag arbetat vidare till en sorts visklek/kör som användes i Riksteaterns föreställning/satsning Room X på Gävle Teater.

Jag har även dansat med hästar och byggt duetter med hästar där "min" del är fristående och kan redovisas som ett solo. Jag har experimenterat med hur en kan bevara koreografi och känslan av nu genom att filma vissa möten med hästar "Talking to Baby Horses".”

Destiny Af Kleen, foto: Kerstin Hellsing

QR-kod: phidr.se/dansa-med-hastar
Hemsida: yodestiny.com
Facebook: dansplatsskog
Instagram: dansplatsskog

Talking to Baby Horses. Destiny Af Kleen, foto: Hanna af Kleen

OSCAR POLANIA

Garderob

Oscar Polania är nycirkusartist med 20 års erfarenhet på scen. Han utvecklar scenkonst med kombinationer av teater, dans och nutida cirkus. Han arbetar även som kulturpedagog inom nycirkus, dans och idrott, samt utvecklar sin roll inom cirkusdramaturgi. Sedan 2008 har han arbetat med att undervisa nycirkuskonster nationellt och internationellt. Oscar har även utvecklat kulturföreningen Gävle Scen & Nycirkus, som arbetar med att generera konstnärliga processer för kulturell utveckling av samhället.

Om uppdraget

”En skapande process där tanken, verkligheten, viljan och känslan samlas i en helhet - där man skulle kunna ifrågasätta hur, vad eller vem man är, motarbeta konflikter med det inre och sig själv. Och slutligen helt enkelt acceptera sig själv som man är.

En danscirkusföreställning som vill bearbeta frågor av socialt intresse som ger ett tydligt budskap för social inkludering och ger konstruktiv kritik till tillväxten i samhället.

Föreställningen berättar om sociala situationer där olika individer upplever problematik kring att acceptera sig själva som den de är.

I processen vill jag undersöka och tolka olika frågor om diskriminering och inkludering i samhället, detta inom olika dramaturgiska ögonblick som involverar berättelsen i föreställningen.

Garderob vill öka medvetenheten om självförtroendet, stödet och samtidigt utmaningen i sociala kontakter med andra.”

Oscar Polania, självporträtt

QR-kod:
youtube.com/watch?v=psNvwAINJzM
(Youtube - Garderob dans och cirkusföreställning)

På scenen, självporträtt @Oscar Polania

ALEKSANDRA CIGARCIC

Outtakes/Making Room For an Imagined Other

Aleksandra Cigarcic, självporträtt

Aleksandra Cigarcic (f. 1991) är bosatt i Järvsö, Hälsingland. Hon rör sig inom fältet dans, performance och koreografi. Hennes bakgrund vilar på studier vid Stockholms konstnärliga högskola.

”De rådande omständigheterna har påverkat mig och min närmaste omgivning skonsamt, men jag står som de flesta, inför en ny tid som behöver formuleras och omformuleras. Utlysningen är ett spännande underlag för att genom konstnärliga praktiker undersöka denna tvetydiga tid vi står inför, och mitt bidrag kommer att beröra frågor kring avskildhet och mellanrum. Genom denna undersökning kommer de fundamentala delarna i min konstnärliga praktik att framträda. Jag rör mig mellan dans, performance, koreografi och text där mötet mellan rörelsepraktik och skrivande vilar på förslag kring identitet, förskjutning, sensibilitet och handling. Metoden för min process kommer i första hand tas fram genom kroppens fysiska potential(er) i relation till en utarbetad dansa-läsa-skriva-praktik.”

Om uppdraget

”De rådande omständigheterna har på många sätt skapat förskjutningar i vår vardag och verklighet. Mitt undersökande vilar på hur dessa förskjutningar producerar ett perspektivskifte kring inneboende förnimmelser som rör identitet och tid.

I Outtakes/Making Room For an Imagined Other placerar jag identitet och tid i avskildhet och syrefattigt mellanrum, genom dans och text som koreografisk handling. Arbetet innebär konkret en dansa-, läsa- och skrivarstruktur som förhandlar i gemensamt sällskap genom dessa parallella praktiker.

Verkets starkaste konturer, ett fortfarande pågående arbete, går att förstås som ett cirkulerande rörligt material, ett möte - en skyddad vakuumförpackad text som kan skickas mellan skildrare, narrativ och tid. Ett innehåll som lämnar plats åt att ensam och tillsammans dela intimitet och dokumentation, minnen och imaginära rum.”

Outtakes/Making Room For an Imagined Other ©Aleksandra Cigarcic

FILM/ CROSS MEDIA

§ § § § §

SÄRSKILDA UPPDRAG: FILM

Pandemin slog ner som en bomb i filmsverige med avbrutna inspelningar och stängda biogrfer. Alla delar av den professionella filmbranschen påverkades. De filmer som inte var klara sattes på paus och de som var klara kunde inte ses av en publik på bio. Ganska snabbt fann branschen vägar framåt och kunde komma igång med produktioner och hitta nya sätt att möta en publik. Många tvingades också till tid att vända blicken inåt, och kanske göra något som man haft i tanken men inte fått till. Länets filmare andades in och använde krisen till något positivt, något de kanske inte gett sig möjlighet till förut. I Gävleborg slog ansökningar om filmstöd rekord samtidigt som många delar av Sverige stod stilla.

Tid till eftertanke, chans till fördjupning eller möjlighet till ett mer ingående förarbete var det som de flesta inom filmområdet i länet efterfrågade när de särskilda uppdragen utlystes. Totalt elva filmare tilldelades uppdrag där merparten handlade om att utveckla och färdigställa idéer. Uppdragen gav möjlighet till långfilmsutveckling, efterlängtad tid till förproduktion för den konstnärliga kortfilmen, research av folktro för kommande produktioner, dokumentärfilmer och korta spelfilmer – där en av filmerna nådde ända till Startsladden under Göteborgs filmfestival, Sveriges mest prestigefyllda kortfilmsfönster.
På Kultur Gävleborgspodden, går det att ta del av de uppdrag som delades ut inom långfilmsutveckling och höra filmarna själva berätta om sina verk och processer.

Henrik Harrysson,
verksamhetsutvecklare film,
Kultur Gävleborg

INFO: **Film: Utlysning 1: uppdraget var idéutveckling, förproduktion, teknisk förkovran eller tematisk fördjupning inom en kommande produktion.**
40 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter)

Utlysning 2: uppdraget var skapandet av en film, ett manus, en utvecklad och färdig projektpresentation eller dokumenterad förproduktion. Uppdraget kunde alternativt användas för teknisk förkovran, projektutveckling eller film- eller projektskapande inom VR (Virtual Reality), AR (Augmented Reality) eller MR (Mixed Reality).
40 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter)

QR-kod:
soundcloud.com/kulturgavleborg

SÄRSKILDA UPPDRAG: CROSSMEDIA

Under pandemin var det som om de olika rörelserna, riktningarna, analogt och digitalt blev starkare och tydligare för oss. Vi tvingades vara digitala, mötas digitalt, arbeta, skapa och samverka digitalt pg. a. rådande restriktioner. Samtidigt så fanns ett utrymme för den lilla världen, hantverk, tid för naturupplevelser och eget reflekterande. Crossmedia är ett fält av skapande och en samling metoder med utrymme för både och.
Många crossmedia-kreatörer arbetar på frilansbasis och är vana att hantera distans-arbete och digitala verktyg, men under pandemin växte publiken för just de digitalt distribuerade upplevelserna. Och med en större efterfrågan uppstod inte nödvändigtvis en större lönsamhet men gott och väl en större variation av uttryck och nya experiment. Många av dessa upplevelser kommer att leva kvar och locka en publik långt efter det att restriktionerna släppt och många av oss kommer att på ett helt naturligt sätt förvänta oss dessa berättelser, i olika former som AR, VR, online teater och mkt mer.

Josephine Rydberg,
verksamhetsutvecklare Crossmedia,
Kultur Gävleborg

MICHAEL TEBINKA

(Anti-)mind-matter

Michael Tebinka arbetar som filmfotograf och fotograf med bas i Gävle, men med världen som arbetsfält. Michael arbetar med ett brett spektrum av produktioner, från reklam och spelfilm till VR/360 och konstfilm.

”Med utgångspunkt i foto och film vid millenieskiftet var jag regionalt verksam i IDKA - Institutet för Digitala Konstarter. Under denna period skapade jag flertalet experimentella verk där ljud, musik, stillbild och video sammanfördes. Under perioden 2003-2005 arbetade jag främst med VJing (produktion och live-video mixning) i sammanhang som musikkonserter, klubbmusik men även improviserad elektroakustisk musik. 2006-2009 fördjupade jag mig inom videokonst genom studier i Singapore. Tre års fokus inom detta område gav mig en konstnärlig och teknisk grund, tillika möjlighet att producera verk utifrån tematiska nedslag, förhållningssätt eller rena konstnärliga beställningar. Detta resulterade i medverkan i festivaler, gallerier och museer i Europa/Sydostasien. 2009-2011 arbetade jag i Sverige/Europa och mitt arbete inom film var till den största delen produktioner för konstnärliga installationer, multi-kanals videoverk, för teater, för scen men även vinjetter till evenemang. Från 2009 och framåt har jag varit medlem av det grekiska konstnärskollektivet MedeaElectronique med bas i Aten som sammanför konstformer och uttryck. Inom ramen för de produktioner som MedeaElectronique gjort har jag arbetat med konstnärlig film, dokumentär, VR/360-upplevelser och installationer. Mitt arbete inom film rör sig idag mellan konstnärliga uttryck, tematiska nedslag och tekniska utforskningar där de sammanvävs i produktioner som kortfilm, dokumentär och VR.”

Om uppdraget

”(Anti-)mind-matter är ett projekt med avstamp i dans, koreografi, sinnestillstånd och Virtual Reality (VR). Projektet bygger på idén där rörelse och rum från två fysiska platser sammanförs till en och samma digitala yta och upplevs i VR. Med avstamp i social distansering och karantän som direkt påverkan i hur vi förflyttar oss i relation till andra har dansaren Alma Toaspern gjort en serie tolkningar där hennes rörelser spelats in i volymetrisk 3D (i Köpenhamn). Parallellt har jag digitaliserat miljöer och rum genom fotogrammetri (i Gävle) som fungerar som den yta där dessa två möts. Med dessa sammanförda i en virtuell miljö får publiken ett unikt perspektiv och möte.

Michael Tebinka

QR-kod:
michaeltebinka.com

”Processen med att skapa rummet i 3D gjordes först på traditionell väg med klassisk fotogrammetri och stillbilder som vävdes samman.”

”Integrationen mellan de volymetriska klippen och 3D-rummet började ta form. Placering av klipp i relation till rummet kändes motiverade. De volymetriska klippen lider dock av perspektivförskjutningar genom att de är inspelade med en enda volymetrisk kamera.”

MARKO KATTILAKOSKI

Exodus 22:18
-en trollkona skall du icke låta leva

Marko Kattilakoski är filmregissör och manusförfattare och född och uppvuxen i Gävle. Marko har skrivit och regisserat ett flertal prisbelönta filmer där *The Music of John Low (*2018) utmärkt sig med nio vinster och 20 nomineringar på internationella filmfestivaler.

”Mina filmmanus kretsar ofta kring rädsla, både inåt- och utåtriktad; och har tidigare handlat om empatilöshet, våld, kärnkraft, kärlek, utanförskap, galenskap. Genrerna varieras och blandas; thriller/komedi, skräck/komedi, krig/drama, noir/skräck/drama. Mina filmer har visats på ett 60-tal filmfestivaler runt om i världen och mottagit ett stort antal priser och nomineringar. Den senaste filmen The Music of John Low (2018) hade ett högt produktionsvärde, trots minimal budget, och mottog nio priser och tjugo nomineringar världen över. Filmen var starkt lokalt förankrad och i produktionen samarbetade han med Gävle Symfoniorkester, Järnvägsmuseet och Alborgen Äventyrshus.”

Om uppdraget
”Exodus 22:18 med undertiteln en trollkona skall du icke låta leva är en historisk skräck/dramafilm, som är under skrivandeprocess. Det här långfilmsprojektet har intresserat mig en tid men samtidigt fått mig att rygga tillbaka något på grund av det stora researcharbetet.

Jag har under de senaste månaderna gått igenom rättegångsprotokollen som finns kring häxprocesserna i Gävle 1673-1675. I materialet finns stoff till ett historiskt kärleksdrama som gränsar till skräckgenren. En historia om kärlek, rädsla, ilska, småaktighet, ryktesspridning och häxjakt. Lika aktuellt idag som för 350 år sedan.

För att få mer information om de historiska karaktärerna i rättegångsprotokollen har jag sökt andra källor och läst det material jag kommit över. Handlingen utvidgade sig och därför har jag också gjort research kring rättegångarna och avrättningarna av häxeri-anklagade kvinnor i Mora några år tidigare (1668-1669).
Förutom research kring själva häxprocesserna har jag gjort research om kläder, rekvisita, byggnader och hur människor tänkte och levde i Gävle under den senare delen av 1600-talet.

Jag har gjort resor till tänkbara inspelningsplatser runt om i Sverige för att se om platserna ger mig idéer till manusskrivandet och om de är möjliga som inspelningsplatser.

Så många frågor dyker upp under processen och därför har jag fört diskussioner med en cinematograf om scenlösningar och inspelningsplatser. Vad behövs för att fånga scenerna? Finns befintliga inspelningsplatser interiört och exteriört? Vad behöver byggas, förenklar det att bygga inspelningsplatser och ger det ett bättre resultat? Kan och bör man använda modeller? Diskussionerna visualiserar scenerna och är en förberedelse för att skriva färdigt dem.

Efter detta digra researcharbete är manusskrivandet påbörjat i den här fortsatt långa skrivandeprocessen.”

Marko Kattilakoski, foto: Arantxa Hurtado

QR-kod:
imdb.com/name/nm4254383/
(Imdb - Marko Kattilakoski)

BJÖRN LILJEGRÄÄS

Björn Liljegrääs är en glad, filosofisk, filmarbetare från skogarna i Hälsingland.

”Jag studerade film/tv i Kalix. Har sedan jobbat 6 år hos Postproduktionsbolaget People In The Park fram till 2016 där jag bland annat klippte grade:ade och satte upp arbetsflöden för långfilm/dramaserier. Jag har nu kört eget företag i några år där jag producerar reklamfilm/företagsfilm från ax till limpa. Jag har en stark vilja att regissera drama men har aldrig känt att det funnits tid/pengar att köra igång något eget. Jag brinner för filosofiska frågeställningar, och vill verkligen gör drama baserat på dessa, som jag inte får utlopp för i vanliga uppdrag.”

Om uppdraget
”Jag hade en väldigt grov skiss på ett ramverk till ett manus som är kopplat till filosofen Nick Bostrom (professor i Oxford) och hans Simulation Hypothesis/Simulation Argument. Ett projekt som är väldigt görbart, väldigt få ”locations”, inga avancerade effekter utan fokus på drama och frågeställningar.
Att fundera ut en idé till ett manus är både givande och roligt, och händer oftast helt av sig själv. Att sedan få ut det i manusform är för mig en väldigt svår och tung process.”

Björn Liljegrääs

QR-kod:
liljegraas.com/about

JONAS WESTLING

Jonas är en audiovisuell kreatör tidigare bosatt i Gävle, uppväxt i Bergvik, Hälsingland. Han har en bakgrund främst inom dokumentärt filmskapande och frilansar sedan våren 2020 via sitt företag DUST35 AB, med säte i Falun.

”Jag har en fil. kand samt magisterexamen från Högskolan Dalarna inom det audiovisuella området. Tidigare har jag bland annat agerat filmfotograf vid Ibrahim Tunc's film Stilla Min Själ, samt vid två projekt av Henrik Holmberg; dokumentären Fokus Viktor Zeidner samt kortfilmen NU. Jag gjorde även en film från det senaste Technopicknick-eventet i Gävle. Alla dessa projekt har Region Gävleborg varit med och finansierat. Utöver detta har jag även gjort flertalet egna projekt, oftast med dokumentär inriktning (tidigare främst inom motorsport). Nu senast har jag undersökt och experimenterat med HDR (High Dynamic Range video), vilket mitt magisterexamensarbete handlade om.”

Om uppdraget

”I mitt projekt undersöker jag hur personer som sysslar med prepping ser på självförsvar med vapen och om det är något man aktivt förbereder sig på. Under projektets gång har jag upptäckt att detta ämne är något av ett tabu i Sverige, omgärdat av en sorts tystnadskultur, då många legala vapenägare inte vågar eller vill diskutera dessa frågor öppet på grund av rädsla för att få problem med sina nuvarande vapenlicenser eller framtida licensansökningar.”

Jonas Westling, foto: Magnus Westling

QR-kod:
youtu.be/j8DBFChgrmM
(Showreel, Youtube)
-
dust35.com
jonaswestling.se

TOBIAS BELLMAN

Utrymme

Tobias Bellman driver firma som filmmakare, grafiker och producent. Han har gjort grafikjobb åt bland annat Postkodlotteriet, färgkorrigerat och mastrat tv-program åt SVT och TV4 samt klippt och producerat diverse program på SVT.

”Jag har väl alltid varit intresserad av skapande via teknologi. I högstadiet fick jag tag i en digitalkamera som rymde 32 bilder. Därifrån har jag ofta arbetat i kreativa projekt tillsammans med teknik. Det har blivit allt från boktryck och hemsidor, till sketcher som man filmat med vänner och lagt upp på Youtube. För mig handlar skapandet mycket om att också lära sig. Varje nytt område jag ger mig in på oavsett om det är konstfilm eller 3D-grafik, så sker inte bara en konstnärlig resa där man skapar något, utan jag lär mig också något nytt och breddar hela tiden mina möjligheter till att testa nya uttryckssätt. Jag vill växa som människa och inte begränsas när jag får en ny idé. Humor är väldigt viktigt för mig. Jag har alltid konsumerat stora mängder humor och det är något jag vill ge till världen också. Det finns en fin plats mellan vemod och humor där jag vill vara. Kamera och musik är väldigt bra verktyg för det.”

Om uppdraget

”Jag ville filma en dokumentär om ifall det finns en ny ruraliseringstrend i Sverige. Dokumentären ska utgå från min fru som föddes i Stockholm, men som nyligen flyttade med mig till ett hus utanför Hedesunda. Redan innan covid-19 så fanns det en viss dröm bland många kollegor i Stockholm att flytta ut till ett hus på landsbygden där många växt upp. Jag vill undersöka om den önskan har ökat nu med pandemin och hur möjligheterna ser ut med att jobba på distans i stan, från landsbygden. Hur känns det för mig som tv-klippare att distansarbeta så här ett år senare? Finns det folk i storstäderna som börjat ta sina drömmar om att flytta tillbaka till landsbygden mer på allvar? Jag har intervjuat människor som har olika typer av jobb i storstan om hur deras framtidsplaner ser ut nu med ett så oberäkneligt virus bland oss. Kommer folk kunna leva den Svenska drömmen med ett rött hus med vita knutar, trots att många mindre orter lider av arbetsbrist? Har viruset snabbat på den här förändringen?

Filmen heter Utrymme och finns tillgänglig att se på Tobiasbellman.se”

Tobias Bellman

QR-kod:
tobiasbellman.se

MARTIN EKELUND

Martin Ekelund är född och uppvuxen utanför Årsunda i Sandvikens kommun och har sedan tidig ålder varit intresserad av det visuella berättandet. Hans filmer har visats på ett trettiotal filmfestivaler runtom i världen och har prisats ett flertal gånger. Mest nämnvärt på Boulder International Film Festival (BIFF) och Novemberfestivalen i Trollhättan prisades han för kortfilmen Day One och på Luleås Internationella Filmfestival för kortfilmen Handikapp.

Martin Ekelund har vunnit priser för sina filmer nationellt och internationellt och sedan ett par år tillbaka arbetat som script supervisor på produktioner för bland annat Viaplay och Netflix.

Om uppdraget
”Efter att min egen mormor (som jag bott på samma gård som under hela min uppväxt) börjat märka av tecken på demens ville jag utforska hur situationen skulle bli om jag som barnbarn fortfarande var ett litet barn i den här situationen. Hur ser barn på åldrande och döden och hur kan barndom sitta kvar även i ålderdom? Berättelsen kom att handla om sexåriga Kasper vars morfar just dött och om hur han måste åka och sprida askan tillsammans med sin mormor som också har börjat visa tecken på demens.”

Martin Ekelund

QR-kod:
vimeo.com/martinekelund
(Vimeo - Martin Ekelund)

SIGGI HOLM

Siggi Holm är en filmskapare och fotograf från Island. För några år sedan flyttade Siggi till Nordanstig efter att ha bott tio år i London där han har studerat skådespeleri och regi samt arbetat inom film och med fotografering.

”I come from Iceland and after having lived in London for ten years I moved to Hälsingland. I studied acting and directing in London and graduated with a BA in acting and a diploma in directing. As I was finishing my studies I started working as a photographer and started teaching myself filmmaking. My thought was that I would then be able to make my own films and opportunities as well as being able to create an income. Since graduation I have been working professionally as a photographer as well as a videographer and an editor for various production companies in London. I also worked alongside my wife, Maya Lindh, in various projects. We have a small production company called Simple Life Productions and we have also created the project Filmstigen, which focuses on providing opportunities within filmmaking for young people in Gävleborgs län. In the UK we worked closely with a company called Creating Freedom, which is an award winning production company that works with marginalised groups. Through them we worked with a group of adults with learning disabilities in Aylesbury called “I have a voice too”. I am currently freelancing as a filmmaker, photographer, and a director in the region as well as abroad. As a filmmaker I am passionate about giving voice to stories and to people who might not have one.”

Om uppdraget
”Jag arbetar med att skriva mitt första långfilmsmanus som handlar om en kvinna under början av 1900-talet som lider av förlossningspsykos. Det kommer bli en psykologisk skräckfilm som utspelar sig på en gård djupt inne i Hälsinglands skogar.

Just nu är jag i ett stadie där jag gör research och experimenterar, vilket är väldigt roligt men också väldigt tidskrävande. Jag har hittills fått mycket bra kunskaper om just förlossningspsykoser och försöker nu att få mer information om det dagliga livet på den svenska landsbygden under det tidiga 1900-talet.

Jag har en ungefärlig plan för filmen och för karaktärerna samt har börjat skapa en moodboard för hur filmen ska se ut och hur känslan i den ska vara. När jag har gjort klart min research så kommer jag att kunna göra en mer detaljerad plan för filmen och efter det är tanken att jag ska skriva första utkastet på manuset.”

Siggi Holm, foto: Robin Savage

QR-kod:
simplelifeproductions.com
(Filmproduktion | Simple Life Productions | Hälsingland)

THOMAS LOTHSTRÖM

Väsen

Thomas är filmarbetare och illustratör som bott i Stockholm under 17 år och arbetat inom film och tv. Numera bosatt i Kilafors, Hälsingland där han även växte upp. Han har sedan början av 1990-talet arbetat som storyboardtecknare för Svensk Filmindustri, olika filmbolag och tillsammans med olika framgångsrika regissörer, för reklamfilmer och för SVT.

Om uppdraget
”Projektnamn: Väsen
Det kommer bli kortfilmer som berättar om olika väsen som finns i Hälsingeskogarna. De första två filmerna kommer att handla om Näcken och Skogsrået. Informativa och stämningsfulla filmer avsedda för att lägga upp på Youtube. Förhoppningsvis kommer det att bli en hel serie med kortfilmer som berättar om folktro i Sverige och Hälsingland. Varje film kommer göras på tre olika språk, svenska, engelska och tyska. Manuset bygger på historiska berättelser kring de väsen som finns i Skandinavien och inspelningen är planerad att äga rum i skogarna kring Kilafors.”

Thomas Lothström, foto: Fredrik Nilsson

QR-kod:
lothstrom.wordpress.com

Facebook: Lothströms Bildverkstad

Väsen, Thomas Lothström

KRISTOFFER BERGLUND

Kristoffer Berglund är manusförfattare, regissör och producent med över 10 års erfarenhet inom professionell filmproduktion.

”Jag, Kristoffer Berglund, har över tio års erfarenhet av professionell filmproduktion. Jag har arbetat i många olika konstellationer och i många olika yrkesroller inom filmgrenen och driver numer ett eget produktionsbolag i Gävle. Jag skrev senast manus till kortfilmen Blackout som jag även producerade och regisserade. Filmen vann första pris i tävlingen ARRI Unspoken Nordic Challenge. Blackout producerades med stöd av Region Gävleborg.”

Om uppdraget
”Jag har skrivit ett kortfilmsmanus och ansökt om produktionsstöd hos Svenska Filminstitutet. Jag tog under våren/sommaren 2020 på egen hand fram ett tio sidor långt utkast samt en ”moodboard” för att grovt förklara historien. När jag hade ett utkast klart bjöd jag även in de tilltänkta skådespelarna (Jenna Gillinger och Carina Lidbom) för att vi tillsammans skulle kunna utveckla manusidéerna och ha möjlighet att skräddarsy rollerna samt dialog för att passa dem ännu bättre.

Efter en komplett ansökan till Svenska Filminstitutet fick vi sent om sider avslag och projektet var därmed underfinansierat och lades ned.”

Oneliner;
Ifrån sin lägenhet på 28 kvadrat gör skådespelerskan Mia allt hon kan för att få ett jobb, men i jakten på nästa roll inser hon vad som verkligen betyder något i livet.

Kristoffer Berglund, foto: Alexander Lindström

QR-kod:
kristofferberglund.se

MAYA LINDH

Maya Lindh är skådespelare, regissör och manusförfattare inom både film och teater. Maya har tidigare bott och verkat i London men är numera bosatt i Skesta i Nordanstigs kommun.

”Jag är regissör, skådespelare och manusförfattare och kommer ursprungligen från Bergsjö i Hälsingland, men jag har bott och verkat större delen av mitt vuxna liv i London. Jag är utbildad vid The Academy of the Science of Acting and Directing (Numera The Kogan Academy of Dramatic Arts) i London. Jag tog min examen sommaren 2012 med en BA Honours Degree in Acting & Directing efter fyra års studier, och har sedan dess frilansat inom film, tv och teater, främst i London men också i Sverige. Min regissörsutbildning bestod till stor del av att skriva och utveckla egen dramatik och jag har sedan min examen arbetat som manusförfattare och regissör i ett antal produktioner för scen, bland annat för Hälsinge Låtverkstad. Jag har erfarenhet av både större och mindre produktioner inom film och tv, både framför och bakom kameran, samt som pedagog inom Filmstigen, en verksamhet jag startat inom Bilda som erbjuder aktiviteter inom film och rörlig bild för unga i Gävleborgs län. Jag jobbar även regelbundet som röstskådespelare i London. Jag skrev och regisserade min första egna kortfilm för tre år sedan, en Isländsk kortfilm vid namn Heiðin (Heden) som spelades in på norra Island vintern 2017. Den blev utvald till ett antal festivaler och blev bland annat nominerad till bästa Isländska kortfilm på RIFF – Reykjavik International Film Festival samma år. För cirka ett år sedan flyttade jag hem till Sverige permanent och har nu min bas i Hälsingland igen.”

Om uppdraget
”Jag har påbörjat och är fortfarande i processen för färdigställandet av ett första utkast till mitt långfilmsmanus om spelkvinnan Sigrid Ward. Det är en ganska långsam process, dels eftersom det är en sann historia och dels eftersom historien utspelar sig på 1800-talet, så det kräver mycket researcharbete. Jag har hittills hunnit skriva klart några scener och fått fram vad jag tycker är en bra struktur för berättelsen. Jag arbetar just nu med att fördjupa karaktärerna och deras relationer, särskilt huvudkaraktären Sigrid, eftersom allt kretsar kring henne och för att hon är den som driver historien framåt.”

Maya Lindh, foto: Siggi Holm

QR-kod:
filmstigen.se

INT. WARDSGÅRDEN - KVÄLL

Köket är mörkt, ett blått ljus från sommarkvällen utanför letar sig in genom fönstret och landar på bordet där SIGRID sitter med sin fiol. Ett ensamt stearinljus lyser på bordet. SIGRID stämmer noggrant fiolen och placerar den under hakan, fäster blicken på fiolsträngarna, tar ett andetag och börjar spela de första tonerna på Bropolska, en svårspelad låt med många toner och vändningar.

Hon börjar långsamt, ökar sedan tempot något, med blicken stenhårt fokuserad på sina fingrar. Med sammanbitna läppar grimaserar hon koncentrerat i de komplicerade vändningarna i musiken. Hela hennes kropp och ansikte utstrålar full koncentration blandat med glimtar av njutning och triumf varje gång hon bemästrar spelet.

Hon spelar med mer övertygelse och pondus nu, och börjar hänge sig helt och fullt till musiken.

Då syns OLOF i skuggorna vid köksdörren. Han står i stillhet och ser på SIGRID som inte märkt att han kommit in.

SIGRID som spelar och blundar.
Då hörs hur en annan fiol stämmer in. SIGRID tittar upp och slutar spela.
OLOF spelar medan han går mot henne. Han sätter sig ned utan att säga något, spelar.

SIGRID tvekar i några ögonblick innan hon stämmer in i hans spel.

Musiken är vacker, ett samspel mellan två fioler som slingrar sig i olika stämmor.

SIGRIDs blick på sin far och hans spel, en elev som ser på sin läromästare, koncentrerat, allvarligt.

OLOF ser på sin dotter och spelar mer intensivt, SIGRID antar utmaningen och svarar med avancerade grepp. OLOFs blick förändras, kanske osäker inför SIGRIDs pondus.

De båda spelar ännu mer intensivt nu, små pärlor av svett börjar formas i deras ansikten och strån ur stråkarnas tagel slits av.

SIGRID blundar och spelar fritt, i ett högt tempo. Samspelet bryts upp och plötligt blir det svårt för OLOF att hinna med i SIGRIDs tempo och vändningar. OLOF ser varnande på henne, försöker få kontakt, med en blick som säger “lugna ner dig”.

SIGRID möter hans blick, tvekar för ett ögonblick, och plötsligt drar hon upp sitt spel till en ännu mer avancerad nivå.

Som en fäktningsmatch. SIGRID har nu övertaget och OLOF får kämpa för att hinna med -

Då slutar plötsligt OLOF spela.

SIGRID fortsätter sitt spel med ihopknipna ögon och avslutar en sista strof i en lång och oerhört vacker ton.

De sitter tysta, utmattade.
OLOF reser sig utan att se på SIGRID och går därifrån.

§ § § § §

§ § § § §

§ § HEM

SLÖJD

§ § § § §

INFO: **Utlysning 1: uppdraget var produkt- och idéutveckling. 20 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter).**

Utlysning 2: uppdraget var produkt- och idéutveckling. 20 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter). Detta skulle kunna presenteras på nätverksträffar för slöjdare i Gävleborg när det var möjligt att återuppta sådana.

SÄRSKILDA UPPDRAG: HEMSLÖJD

Hemslöjd kan rymma så mycket. Kunskap om och känsla för material. Händer som övat hundratals timmar för att lära sig en teknik och träna upp handlaget. Tid och tålamod. Tid som ofta är svår att frigöra, då annat måste prioriteras. Pandemin har begränsat men också öppnat nya möjligheter. De särskilda uppdragen har möjliggjort för slöjdare att avsätta tid, för att utveckla sin verksamhet, sina produkter eller tjänster. En del har arbetat enskilt, några har sökt samarbeten med aktörer från andra områden.

Återbruk och omtanke om miljö präglar flera uppdrag. En del slöjdare refererar till kulturarv som inspiration. Kulturarv som rymmer allt från folkkonst[1] till punk. Andra har arbetat fritt utifrån ett givet material eller teknik. Pandemins begränsningar har i ett par uppdrag inspirerat till att bara använda material ur de egna gömmorna. Hur slöjd, som traditionellt förmedlas från hand till hand, kan hitta nya former när fysiska träffar inte tillåts, är temat i ett av uppdragen. I ett annat är kunskapen kring själva görandet det centrala, där hela processen dokumenterats i en film.
Resultaten speglar på ett spännande sätt, många aspekter av samtidens hemslöjd!

Eva Carlborg,
verksamhetsutvecklare hemslöjd,
Kultur Gävleborg

1 *"Folkkonst kan se ut på många olika sätt, men det finns mycket som går igen i alla länder, tider och material. Exempelvis lusten att dekorera hela ytan, stiliseringen av naturens motiv, återbruket av material och det symboliska budskapet som blandas med dekoren. Inget skede i livet har alstrat så mycket folkkonst som tiden från första flirten till frieriet och giftermålet. Ett hjärta på ett vackert linfäste i present kunde säga mer än tusen ord.*

Viljan att pryda sig själv och att dekorera sina närmaste omgivningar är uråldrig, allmänmänsklig och global. Bondesamhällets folkkonst skapades av folk i bygden. De kände sina kunder och var själva kända som skickliga hantverkare och slöjdare, även om de saknade formell utbildning." Källa: Nordiska Museet Folkkonst | Nordiska museet 2022-06-17

ANNIKA NORIN

Annika Norin är utbildare och kreatör med natur, trädgård, hantverk, existentiell hälsa och allt skapande på paletten. Annikas mål är gemenskap, kunskap som leder till växande och hälsosam livsstil.

”Jag har erfarenhet av många tekniker inom hemslöjd. I mitt företag använder jag ull, tovning, nålfiltning och brodyr för att fördjupa intresset och inlevelsen i de texter och bilder vi studerar. Ibland även måleri. Privat (just nu) målar jag akvarell och gör filtade ullbonader. Har lång erfarenhet av att arbeta med grupper och stor vana att lära ut tekniker. Kreatör är väl en bra beskrivning av mig.”

Om uppdraget

”Målet är en gemensam textil bild/"pop-up"-utställning i filtad ull tillsammans med människor på distans via länk.

Tema: De fyra elementen som under processen studeras genom texter och diskuteras via länk.

Material: Gemensamt grundmaterial som skickats ut (filtad ull). Varje deltagare lägger sedan till eget material och kunnande inom olika slöjdtekniker.

Gemenskap på distans: Deltagarna "träffas" i mindre grupper via länk en gång i månaden för att fylla på med kunskap, byta erfarenheter och få inspiration.

Sammanställning: Allt eftersom deltagarnas verk kommer tillbaka via brev monteras dessa ihop till en gemensam bild. Bilden kommer att fotas och varje deltagare får en bild på slutresultatet. Bilden upplöses och alla delar skickas tillbaka till respektive deltagare.”

Annika Norin

QR-kod:
viriditas.nu

Annika Norin, Föremål skapade av kursdeltagare, utifrån återbruk och tillgängligt material.

AGNETHA SAVELIN SÖDERLUND

Agnetha Savelin Söderlund är fårägare och slöjdare bosatt i den lilla byn Näsberg, väster om Färila. Där driver Agnetha också en hemslöjdsbutik med egentillverkade föremål främst i ull från de egna fåren, men säljer även andra slöjdares produkter.

”Jag har under flera år haft ett stort intresse för hemslöjd där jag främst arbetar med skinn och ull. För fem år sedan startade jag ett eget företag och öppnade för ett år sedan min egen butik. Handarbete har varit ett stort intresse men har under senaste år kristalliserat ut sig till en näring där jag samarbetar och besöker flera marknader, mässor och återförsäljare. Mina produkter finns och har funnits på flera platser runt om i länet bland annat: Fågelsjö Gammelgård "Bortom Åa", Lilla Gröna Huset, Bollnäs, Arbrå Hemslöjd, Träslottet, Arbrå. För mig är vikten av att kunna använda och ta till vara ett naturmaterial som ull som tidigare varit en restprodukt som mer eller mindre slängts bort och genom att ha egna får kunna hålla landskapet öppet. Samtidigt som jag genom ullens många roliga egenskaper kunnat skapa nya kreativa alster.”

Om uppdraget

”Med material i huvudsak från mina egna får och tekniken nåltovning har jag vidare utvecklat folkdräktklädda dockor i olika scenarier. Från dansande par som står för dåtiden och allt det vi just nu saknar, närhet, gemenskap och glädje, till dagens avståndstagande med plexiglas och handsprit, till förhoppning om att smittspridningen ska avta och att vi ska kunna umgås nära, dansa och känna glädje igen.”

Porträttbild: Agnetha Savelin Söderlund

Facebook:
Netans ulliga ting

Agnetha Savelin-Söderlund, Grupp med tovade dockor, klädda i folkdräkter från Hälsingland

ELIN WESTLUND

Elin Westlund, foto: Carl Bopparmark

QR-kod:
elinw.se

Elin Westlund gör handvävda textilier för privata och offentliga rum.

”Jag arbetar främst med textilier ämnade för inredning, för privat och offentlig miljö. Lin och ull är material som trivs i min vävstol, men de får ofta sällskap av plast, metall eller papper. För mig är det viktigt att få inspiration från min närmaste omgivning, ta tillvara på material och ta tillvara på hantverkskunskaper.

Genom att mina textilier är gjorda för hand kan jag specialanpassa dem för ändamålet och det enda, eller ett av de fåtal, exemplar de är tillverkade i gör dem unika. Jag arbetar även med utställningar. Jag har arbetat som vävlärare vid Västerbergs folkhögskola i Storvik och vid Handarbetets Vänner Skola i Stockholm. Sedan juli 2011 har jag bedrivit egen verksamhet. Sommartid har jag öppet i min mack, där jag säljer och visar mina handvävda textilier. Macken öppnas efter överenskommelse övriga tider på året. Jag tar emot studiebesök och leder gärna kurser inom området.”

Om uppdraget

”Jag har under uppdraget arbetat med att väva upp nya kvaliteter som ska resultera i en textil lappkatalog. Textilierna är tänkta att användas som bas för att sedan kompletteras med mönster, men med tanken att vara intressanta att titta på och härliga att hålla i, även i sig själva. Min textila lappkatalog ska jag använda vid kommande samarbeten och uppdrag.”

Elin Westlund, vävprover

ELENA SEMENOVA ESMAIL

Elena Semenova Esmail är formgivare, konsthantverkare, mönstertokig. Hon beskriver glädjen i att skapa mönster och sedan trycka upp dem på mattor, tyger och andra material.

” Mönster av olika slag har alltid fascinerat mig - kan inte låta bli att se dem överallt. Det är något magiskt med upprepningar - mönster kan man i princip göra av vad som helst. Mycket går ut på testande och experimenterande med olika sätt att bygga mönster på, textila material, färgsättningar och tryckteknikker. Stuva om, kombinera, ta bort och tillföra, tolka om till andra uttryck. Testa mönstren både på datorn och i verkligheten, tillverka stämplar och skära ut schabloner för att genomföra idéerna. Ofta bygger jag mönster med hjälp av olika geometriska former och mellanrum. Tycker också det är roligt att skapa mönster med inspiration av folkkonst från olika kulturer och allmogemönster från Hälsingegårdar - på väggar, golv och tak, möbler och textilier. Försöker då att skapa egna varianter genom att tolka om och förnya - konstruera om och se vad som händer. Testar mycket. Vill även kunna göra något användbart av de tryckta textilierna, något speciellt, något som med sin existens kan göra någons vardag lite roligare. I både handvävningen och textiltrycket lägger jag stort fokus på återbruk.

Trycker mönstren på trasmattor, tyger, dukar - textilier inköpta på secondhand. I mån av tid syr jag upp inredningsföremål eller klädesplagg av dem. Inom handvävningen är jag mest intresserad av att designa och väva mer annorlunda trasmattor. Oftast ritar jag upp och räknar ut dem på datorn. Färgar in de begagnade tygerna för att få de färgsammansättningarna jag vill ha.”

Om uppdraget

”Med inspiration från mönster i folkkonsten, Delsbosöm och coronavirus har jag arbetat fram kvartscirkelmönster som jag satt samman på olika sätt till helt nya mönster. De har jag sedan tryckt på gamla trasmattor, efter att ha utvecklat tryckteknikken, så att den fungerar på det grova materialet. Mönstren har också kompletterats med broderi.

Trasmattor värdesätts sällan, men genom att återanvända dem och förse dem med nya mönster, och i några fall även ge dem en ny funktion, följer projektet traditionen att ta tillvara, förnya och laga det som redan finns.”

Elena Semenova Esmail, Väggbonad, textiltryck på återbrukad trasmatta, närbild.

Elena Semenova Esmail

QR-kod:
instagram: elenaesmail_se

KRISTIN SUNDBERG

Kristin Sundberg är en historieälskande slöjdare uppvuxen och boende i Storvik, Gästrikland. Hon hugger tråg och klipper film till Youtube under namnet OLORS.

”Jag är främst utbildad inom trä- och textilområdet. Sedan en tid tillbaka gör jag filmer där jag skapar, slöjdar, till Youtube. Jag slöjdar både fritt från min egen kreativitet och strikt via någon annans, genom att kopiera gamla allmogeföremål. Hittills har jag kopierat föremål från Ovansjö hembygdsgård, Länsmuseet Gävleborgs samlingar och Digitalt museum (internet-databas med bilder från olika museers samlingar). Dessutom har jag en bank av filmat råmaterial och framtida planer för filmer som mer behandlar det immateriella kulturarvet. Med alla dessa fantastiska dialektala namn, seder och berättelser. Mitt intresse för historia och skapande gifter sig perfekt i detta mitt nya hjärteprojekt! Dessutom har jag fått lära mig ännu ett hantverk: filmens! Jag vill genom mina filmer till betraktaren skänka lycka, förskräckelse, skaparglädje, ro och kunskap om människorna före oss och deras liv. Från deras vardag till högsta fest. Eftersom jag själv med mina ögon tycker att det är så fascinerande hoppas jag att jag via kameralinsen kan förmedla samma sak till betraktaren. Jag har fått berättat för mig av personer som sett mina filmer att de blivit rörda, fått ny kunskap och blivit inspirerade att ta upp ett hantverk, och det gör mig så väldigt glad. Då känner jag att jag nått mitt mål!”

Om uppdraget

”Slöjdandet, forskandet och klippandet kräver sina timmar och nu var det lättare att frigöra dem. Jag fick möjlighet att fokusera på min slöjd och mitt filmskapande under vintern 2020/2021. Det gav dessutom en fin energikick! Många filmer blev det under december då jag gjorde en julkalender på temana slöjd och kulturhistoria och efter det en citronpress i trä som jag kopierade från Länsmuseet Gävleborgs samling. Jag vill att mina filmer ska informera och inspirera!”

Kristin Sundberg

Youtube: OLORS
Instagram: olors

Citronpress, kopierad från Länsmuseet Gävleborgs samling. Kristin Sundberg

MATILDA OLSSON I SAMARBETE MED MIRA SVENERED OCH YLVA SAHLSTRÖM

Matilda Olsson, sömmerska, Mira Svanered, fotograf och Ylva Sahlström, textilkonstnär är alla tre bördiga från och verksamma i norra Hälsingland.

Mira Svanered: *”Jag är en person med intresse för äldre estetik och musik. Jag är utbildad inom fotografi och bassömnad/ mönsterkonstruktion på Forsa Folkhögskola. Under flera år har jag tagit mig an fotouppdrag både inom rörlig bild samt fotografi. Jag är främst inriktad på analogt fotografi där jag har hittat en personlig uttrycksform. Jag trivs som allra bäst när jag får knåpa på egna fotoprojekt främst i konstnärligt syfte.”*

Matilda Olsson: *”Jag har sytt och skapat i någon form så länge jag kan komma ihåg, och har haft förmånen att få arbeta som mönsterkonstruktör och sömmerska i tio år. Nu driver jag en egen sömnadsateljé i Hudiksvall. Sömnad är ett kvinnligt kodat hantverk som lätt glöms bort i vår tid av fast fashion och det är något jag vill ändra på. Under min tid hos designern Ida Sjöstedt fick jag bland annat äran att sy Prinsessan Sofias brudklänning, ett projekt som tog 200 timmar. ”*

Mira Svenered, Matilda Olsson och Ylva Sahlström (fotografer Kerstin Skjaervold, Märta-Li Svanered och Sabina Wixner)

QR-koder (vänster - höger):

Mira Svanered:
instagram.com/miragundel

Matilda Olsson:
emilymatilda.se

Ylva Sahlström:
instagram.com/ruttextile

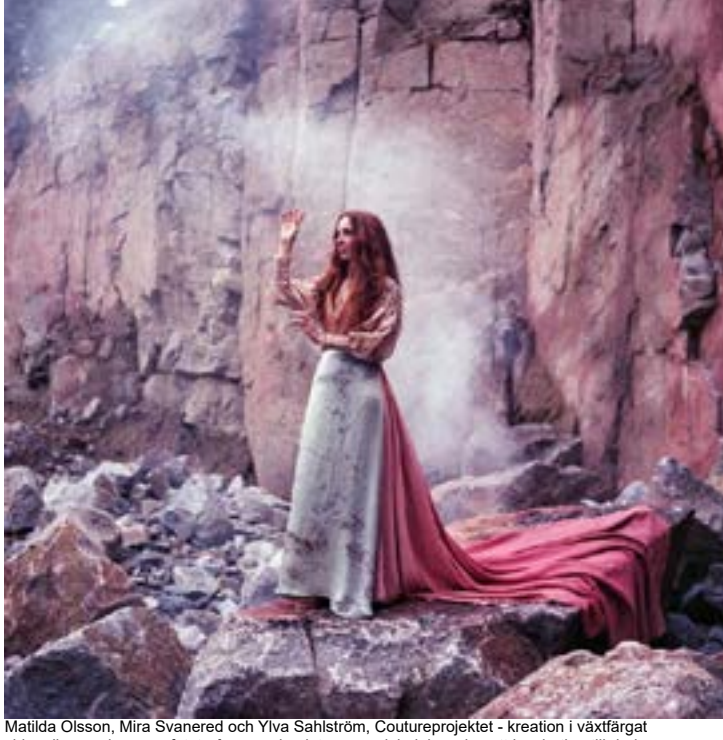

Matilda Olsson, Mira Svanered och Ylva Sahlström, Coutureprojektet - kreation i växtfärgat siden, linne och näver, fotat på en av de platser som inledningsvis gett inspiration till dräkten. Foto Mira Svanered.

Ylva Sahlström: *”Jag är utbildad inom textil först på Nyckelviksskolan sedan en kandidat från Konstfack och Udk Universität der Künste i Berlin. Jag har efter det mestadels arbetat med kostym och patinering till teater och film. Under de senaste två åren, efter att ha flyttat tillbaka till Hälsingland har jag arbetat och experimenterat med växtfärgning och broderi. Jag har även arbetat med skapande verksamhet för barn och unga i samarbete med Hudiksvalls kommun, Hälsinglands museum och Övre Hälsinglands Hemslöjdsförening.”*

Om uppdraget

Matilda, Mira och Ylva: *”Med utgångspunkt i vår gemensamma kärlek till naturen ville vi tillsammans skapa något som personifierar Hälsingland i färg, form, struktur och styrka. Vi har hämtat inspiration från traditionella plagg och tekniker som dräktskjortor och näverslöjd. Resultatet är en kreation i växtfärgat siden, linne och näver, fotograferat på de platser som gett oss inspirationen från första början.”*

KATIA EDER

Katia Eder är keramiker, verksam i Långhed, Alfta. Hon jobbar i stengods, mest brukskeramik men även med skulptur, kakel och driver kursverksamhet.

”Jag är keramiker, verksam i Alfta. Uppvuxen och utbildad i Tyskland. 2006 flyttade jag till Sverige och driver sedan 2011 Bloms Keramik. Jag jobbar i stengods, mest brukskeramik men även en del skulpturalt. Jag har deltagit i en rad samlingsutställningar genom åren, bland annat med Hälsike Händer och Konstmix, senast var jag med i galleri Lådans sommarutställning 2020 i Ljusdal. Själv har jag ställt ut i Edsbyns bibliotek, Drejeriet Östersund och här hemma.”

Om uppdraget

”Världsarvsmuggarna är en del i samarbetsprojektet Hälsingemagi. Tillsammans med Maria Moreno Bolin och Erik Olof Wiklund har jag letat fram en liten del av varje av de sju Hälsingegårdar som blev världsarv 2012.

Av alla de fantastiska detaljerna valde vi snuttar ur tapeter, snickerier på förstukvistar, delar av väggmålningar och dörrdekorationer. Erik täljde träformar som jag översatte i gips för att kunna utforma mönstren i lera. Jag valde en ganska grov, mörk lera som blir väldigt fin under en vit glasyr och låter reliefen träda fram och verka levande. Muggformen är enkel, utan öra och användbar till allt mellan kaffe och vin. På framsidan satte jag gårdens mönster, på baksidan står gårdsnamnet.

Katia Eder, foto: Maria Moreno Bolin

QR-kod: Bloms-keramik.com

Keramikmugg, Bortom åa, Katia Eder, foto maria Moreno Bolin

Tanken är att de ska ligga i en fin trälåda, tillsammans med en sockerskål, en gräddkanna, sju träunderlägg tillverkat av gamla hässjestörar och en kort berättelse om dekoren.

Det var roligt att låta sig inspireras av de vackra gårdarna, ta vara på gamla mönster och ge dem nytt liv i förhoppningsvis många människors vardag.”

Keramikmuggar med detaljer från Världsarvsgårdar, Katia Eder, foto maria Moreno Bolin

CLAES LARSSON

Arbetstitlar

Claes arbetar med träslöjdens verktyg och metoder utifrån ett konstnärligt perspektiv. Plockar inspiration från allt ifrån graffiti och hårfärgning till traditionell japansk arkitektur och svensk allmoge med en långsiktig målsättning att sätta träslöjden på konstkartan. Har gesällbrev i träslöjdaryrket och var Region Gävleborgs kulturstipendiat 2018.

”Jag arbetar med träslöjdens verktyg och metoder utifrån ett konstnärligt perspektiv. ”

Om uppdraget

”Jag har under vintern arbetat med projektet Punkhjärta, där jag undersöker olika möten och ideal från olika delar av mitt kulturarv. Från den traditionella träslöjden jag är skolad i, till punken och graffitin jag växte upp med.”

Claes Larsson

QR-kod:
clawscreations.com

Instagram:
Clawscreations

Punkhjärta och andra slöjdalster skapade av Claes Larsson

CAMILLA DAL

Camilla Dal är konstnär, hantverkare, fotograf och skribent som reagerar på verkligheten i olika material och gärna arbetar experimentellt, på tvärs och med återbruk. Hon söker ett poetiskt uttryck och processer där jag kan improvisera och levandegöra nuet och samtidigt ha en fot i traditionen. Född 1961, bosatt i Gävle sedan 1989.

”Hantverk har alltid betytt mycket för mig och jag har på senare år arbetat allt mer i gränslandet mellan konst och hantverk, där jag använder traditionella textila tekniker för att utforska olika idéer och uttryck. Jag använder gärna material jag fått eller köpt på loppis, det kan finnas en slumpmässighet i valet av material. Folkkonst, handarbete och gatukonst inspirerar, men även egna texter. I samband med pandemin har nya frågor formulerat sig. Specifika processer och tankar uppstår ur situationen. Vilka möjligheter till utlevelse bjuder hantverksteknikerna och de textila materialen? Går det att utforska och uttrycka känslor och tillstånd med virknålen i hand? Går det att improvisera och vara spontan när utförandet är långsamt? Pandemin tvingar mig att rikta mig inåt, även materialmässigt. Jag öppnar lådor och skåp. Kan gamla kläder komma till användning, tillsammans med garnerna? Kan omvandlingen av gamla plagg bli ett äventyr i en positiv transformeringsprocess och en rituell besvärjelse mot hotande krafter, där återbruk inte bara handlar om klimathänsyn och resurssnålhet, utan också om att magiskt binda samman dåtid, nutid och framtid?”

Camilla Dal, självporträtt i mössa med krokade detaljer och tuppor

Om uppdraget

”En utgångspunkt för processen var att jag skulle följa den inåtvändhet som är en ofrånkomlig del av pandemin och isoleringen. Jag dök in i mina garderober för att se vad jag hade för plagg att utgå ifrån.

Sedan skrev jag en lista med riktlinjer jag skulle rätta mig efter. Snarare än vara något som skulle följas slaviskt fick de fick peka ut riktningen mot en uttryckande, utlevande, frigörande och experimentell textilslöjd i enlighet med min projektbeskrivning.

En spännande insikt är det faktum att ett plagg aldrig behöver bli färdigt. Det kan arbetas om, utsmyckas och lagas många gånger. Ett plagg kan förvandlas till en textil skulptur som uttrycker känslor och tillstånd. Plagget kan bli en del av en pågående berättelse där det förflutna virkas ihop med nuet och där lösa trådar kan hämtas upp i framtiden.”

QR-kod:
facebook.com/camilla.dal.1

Tröja med kolonier Camilla Dal

HANNIE SEEGERS

Hannie Seegers är en självlärd formgivare, vävare och textilkonstnär med särskild kärlek för ull. Hon skapar i en liten ateljé som ligger mellan skog och sjö utanför Edsbyn.

”Nyfikenhet är det som driver mitt skapande. De flesta projekt börjar med "jag undrar om jag kan...". Jag fascineras av samspelet mellan färg och textur och använder gärna textur för att synliggöra kontrastfärger i mitt verk. Jag jobbar med naturmaterial och då helst med ull. Det ligger ett hållbarhetstänkande bakom detta - jag tror på att vi borde köpa färre och kvalitativt bättre saker och vill bidra till detta genom mitt hantverk. Jag gillar att använda traditionella hantverkstekniker och mönster för att formge moderna, stilrena saker som passar i nuet. Jag delar gärna med mig av skapandeprocessen på Instagram. Dels för att visa hur mycket tid, kunskap och kärlek ligger bakom handgjorda textilier, men också för att inspirera andra att börja eller fortsätta skapa med sina händer.”

Om uppdraget

”Med hjälp av skisser och provvävar valde jag garner för vävning av metervara i tre olika texturer och tre färgsättningar. Jag bestämde mig för ett slätt tyg, ett med diagonala ränder och ett lurvigt tyg i öglemohair. De dryga elva och en halv meter tyg jag vävde blev tillklippt och sytt till kuddar, på vilka jag sen broderade färgens namn i blindskrift. Resultatet är att man med hjälp av texturerna och blindskrift bokstavligen kan känna färgerna på kuddarna, därför namnet Feel the Colour®. Jag har skapat etiketter med blindskriftsalfabetet till kuddarna, så att även den som inte kan blindskrift kan klura ut vad det är skrivet på dem.”

Hannie Seegers, foto: Maria G Nilsson

QR-kod:
hannie.se

Instagram:
Hannieshantverk

Vävda kuddar med broderad blindskrift, Hannie Seegers, foto Maria G Nilsson

§ § § § §

LITTERATUR

§ § § § §

INFO: Litteratur: Utlysning 1: uppdraget var att skriva en novell, essä eller några dikter. 15 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter).

Utlysning 2: uppdraget var att skriva en novell, essä eller några dikter. Texterna skulle kunna publiceras på nätet och presenteras av författaren under en uppläsning eller liknande i samarbete med Kultur Gävleborg. 20 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter).

Under uppdragstiden uppstod idén att göra podcastavsnitt med uppläsningar av samtliga texter samt intervjuer och då tillkom extra ersättning till författarna i enlighet med Författarförbundets rekommendationer.

SÄRSKILDA UPPDRAG: LITTERATUR

Taxichauffören Rolf som letar efter sin försvunna son. Inflyttade Stockholmaren Maja som längtar hem till morfar i Hälsingland. Två ”oceansisters” som dras isär av coronan. Febriga Elton som på ett oväntat sätt får kunskap om spanska sjukan. Det är några av huvudpersonerna i de litterära betraktelser från pandemin som togs fram inom ramen för Kultur Gävleborgs särskilda uppdrag.

De nyskrivna litterära texterna skildrar samtiden utifrån ett gävleborgsperspektiv. Texterna är skrivna i olika genrer som prosa, tonsatt lyrik, poesi, konstprosa och riktar sig till olika målgrupper - barn, unga och vuxna. I texterna blandas frågor, sorg, tröst och hopp kring det pågående skeendet och framtiden.

I tretton poddavsnitt som släpptes under 2021 lästes texterna in av författarna själva och av skådespelare från Folkteatern Gävleborg och Folkteatern i Dalarna. Poddarna innehåller också en kortare intervju där författarna berättar om sina tankar om texterna och om skrivprocessen och publicerades i två spellistor: Ord i tid 1 och 2. P4 Gävleborg presenterade under våren 2021 författarna och deras texter och spelade upp klipp ur poddinläsningarna.

-

Karin Forsgren Anderung,
verksamhetsutvecklare litteratur,
Kultur Gävleborg

Alla texter som skapades inom de särskilda uppdragen inom litteraturområdet finns att läsa och lyssna på i sin helhet via Region Gävleborgs hemsida: QR-kod: regiongavleborg.se/ord-i-tid

KATARINA WIDHOLM

Tusen späda björkars skog

Katarina Widholm tycker om ord och skog och berg och musik, får ångest av slättlandskap, elakhet, floskler och dumhet. Urhälsingsk med vindlande djupa rötter och vid blick ut i världen.

”Jag läser mycket och skriver alltid. Varje vecka på datorn, varje dag på papper och varje minut inombords. Text är viktigt och har alltid varit. Utan formuleringarna, iakttagelserna och orden lever jag inte. Har hela livet färdats i ordets tjänst både när det gäller utbildningar, yrkesval och fritiden. Min första egna bok kom 2009, *Jina med J* och efter det har jag skrivit fyra barnromaner till. 2021 kom romanen *Räkna hjärtslag* ut på Historiska media. Boken om den unga Betty som 1937 lämnar Hudiksvall för att bli hembiträde blev en succé. Människor har älskat och uppskattat berättelsen om Betty och del två *Värma händer* som kom i augusti 2021 blev ännu en framgång. Det planeras ytterligare två böcker. Rättigheterna till böckerna om Betty är sålda till flera olika länder utomlands.”

Om uppdraget

”Covid-19 pandemin fick mig att inse att jag befann mig i en historisk tid. Jag började då arbeta på en Coronadagbok där jag blandade fakta med egna känslor och tankar. Lite som en bearbetning men också ett sätt att nedteckna historien för mig själv, barn och barnbarn. Allt eftersom sommaren gick insåg jag dock att coronatiden skulle vara mycket, mycket länge. Min dagbok och mina upplevelser skulle bara vara början på något större och det skulle kännas fel och förvirrande att skriva något sammanfattande om något som just var i sin början. Och därmed föll min idé om en sammanställande essä eller dagbok om en coronavår 2020.

Jag började istället skissa på en fiktiv novell om coronavåren och ganska snart stod det klart att den skulle handla om den grupp som fått sin vardag mest brutalt förvandlad: 70 plussarna. Människor jag lätt kan identifiera mig med och som jag känner stor sympati för. Jag använde alla mina anteckningar om känsloläget under våren och försommaren, om tidpunkter, stämningar i samhället. Det var också viktigt för mig att den skulle bli läst av många och därför valde jag att utforma den som en slags lättläst veckotidningsnovell med ett romantisk/realistiskt anslag. I slutet av augusti var mitt ”coronapekoral” Tusen späda björkars skog *färdig.”*

Läs och lyssna på *Tusen späda björkars skog* av Katarina Widholm, se QR/länkar.

Katarina Widholm, foto: Joakim Brolin

Lyssna i SoundCloud
(QR-kod):
shorturl.at/fszLZ
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Facebook: Katarina Widholm författare
Instagram: bockerombetty

AASE BERG

Djuphavsfiskar

Aase Berg är poet, essäist och litteraturkritiker i bland annat Dagens Nyheter. Hon arbetar också som lärare i Kreativt skrivande på Högskolan i Gävle. Tillbringar för närvarande mycket tid i Stockholm, men har också den gamla gården Petters utanför Njutånger, där hon tidigare har varit bosatt under många år. Flera av hennes böcker utspelar sig delvis i Hudiksvall med omnejd (*Liknöjd fauna, Hackers, Haggan, Glädjehuset Sverige*) och den senaste boken *Spöket: Olyckligt kär* i djur utspelar sig delvis på lantbruksfastigheten i Njutånger.

Om uppdraget
”Skapandet av texten utgick från känslan av långsamhet i coronaisoleringen, att tiden förändrades, både inom oss och utanför, i form av en ny kravlöshet och/eller klaustrofobi. Vi förvandlades alla till djuphavsfiskar som ligger och gurglar i totalt mörker på en havsbotten gud glömde. Som döda dinosaurier på natten i ett tyst, naturhistoriskt museum. Eller som sovande bilar i ett underjordiskt garage. Jag har utforskat dessa tillstånd i ett antal dikter.”

Läs och lyssna på *Djuphavsfiskar* av Aase Berg, se QR/länkar.

Aase Berg, foto: Caroline Andersson

Lyssna i Soundcloud (QR-kod):
shorturl.at/hkHIP
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Mer om Aase Berg:
albertbonniersforlag.se/forfattare/5708/aase-berg

Utdrag ur Djuphavsfiskar i isolering av Aase Berg

Blobbarna

De kommer hasande
utan synfält
från en dunkel radie
De kanske har
en liten liten hjärna
med tre endorfiner i
som kickar in ibland
Då fortplantar de sig
rätt så håglöst

Inga nyheter
Inga strömmar
Samma väder
Ingen Carpe Diem
För det finns ingen dag
Det finns inget Bara Vara
Det finns bara Vänta

Ibland hamnar högre organismer där
och blir tillbakabildade
börjar äta svavel
och liknar ingenting

Gränsen mellan mindfulness
och mindlessness
är lika tunn som
känselsprötet

MARIT SAHLSTRÖM

Oceansisters

Marit Sahlström växte upp i Trogsta, en by utanför Hudiksvall, men delar numera sin tid mellan Karsjö och Stockholm. Hon arbetar som författare och pedagog.

Marit debuterade 2015 på Ordfront förlag med romanen *Och runt mig faller världen* som är en delvis självbiografisk roman om att vara anhörig till psykisk ohälsa. Hösten 2019 kom romanen *Skred,* en bok om att försöka räcka till men istället tappa greppet om sig själv och livet. Den handlar om att älska sina barn men inte orka hela vägen, om krav som aldrig tystnar och en sömn som aldrig kommer. Men också om ljuset som sipprar in när ytan spricker och vi plötsligt ser varandra.

Under hösten 2021 gjorde Marit tillsammans med textilkonstnären Ylva Sahlström en film, ljud och textilutställning baserad på novellen *Oceansisters* med stöd av Kulturrådet. Marit håller skrivkurser både i Hälsingland och i Stockholm.

Om uppdraget

”Min tanke från början var att skriva om hur samhället skulle kunna förändras efter corona med fokus på klimatet och människors sätt att leva, en omställningens tid. Jag ville skriva utifrån ett barnperspektiv, just den där åldern mellan barn och tonår då allt på något sätt är möjligt. Under min research pratade jag med tretton barn och unga i Gävleborg och Stockholm, åtta av barnen medverkar i podden Dela känslan (Magelungens Utvecklings podd om ungas psykiska hälsa). Under samtalen märkte jag att de påverkades av andra saker än jag tänkt. Mycket var knutet till nuet, till hur deras liv förändrades i skolan, kontakten med vänner och äldre släktingar samt den oro och trötthet de ibland upplevde. Så novellen tog en annan väg än jag tänkt från början. Berättelsen är helt och hållet sprungen ur min fantasi men inspirationen av vad som är viktigt kommer från de unga. Det har varit oerhört roligt att ha dessa samtal och jag vill härmed skicka ett stort tack till alla barn och unga som så generöst delat med sig av sina upplevelser av pandemin.”

Läs och lyssna på *Oceansisters* av Marit Sahlström, se QR/länkar.

Marit Sahlström, foto: Jan-Åke Eriksson

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/LSW24
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

ordfrontforlag.se
forfattare/marit-sahlstrom

PER BERG

Ensamma tillsammans

Per Berg är författare och skriver för både barn och vuxna. Född i Ljusdal, uppvuxen i Gävle och efter några år i Stockholm nu bosatt i Norrsundet.

Per debuterade med romanen *Brajabiblioteket* 2017 och har därefter skrivit fyra barnböcker på temat skräck för barn 9-12 år. Under 2023 släpps hans nästa två barnböcker. Per har även skrivit diktsamlingen *Tid för frihet* (2006) och ett kortfilmsmanus för filmen *Gåvan*. Han medverkar även i novellsamlingen *Berättelser från bårhuset*.

Om uppdraget

”Eftersom jag skriver skräck och mystik för barn visste jag direkt att novellen skulle ha de inslagen. Jag ville berätta en historia om familjevardag i coronatider, och även väva in spanska sjukan som var en pandemi för 100 år sedan. Utan att göra direkta jämförelser. Dåtid och nutid fick därför länkas samman i relationen mellan familjens pojke och hans farmor och gammelfarmor. Novellformen krävde även stringens, att historien inte spretade iväg med alltför många sidospår. Själva mysteriet fick därav heller inte bli för komplicerat. Fokus skulle ligga på corona och familjeliv, och det viktiga i att ha varandra.

Som vanligt när jag påbörjar ett manus skissade jag först grovt med papper och penna, tog fram tankekartor och testade olika idéer. När en röd tråd fanns som funkade gjorde jag ett djupare synopsis med karaktärer och platser. Eftersom jag inte visste så mycket om spanska sjukan fick jag läsa på om den via olika historiska forum på nätet. Efter att jag skrivit ett första utkast under några intensiva veckor på datorn lät jag det vila någon vecka innan jag återvände till texten. När puts och ändringar var klara fick, som oftast, min svåger som är svenskalärare och expert på grammatik läsa manuset och ge sina synpunkter. Efter lite mer korrektur och genomläsningar var texten redo att sändas vidare.”

Läs och lyssna på *Ensamma tillsammans* av Per Berg, se QR/länkar.

Per Berg, foto: Diana Villa Guevara

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/oIMWZ
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

forfattarformedling.se/forfattare/per-berg/

”Attjo!”

”Prosit!”, säger mamma och ser på Moa. ”Du är väl inte förkyld gumman?”

”Jag har fått pollen”, säger Moa och försöker härma pappa.

Mamma och Elton flinar över köksbordet.

”Du är allergisk mot pollen”, säger Elton. ”Eller också har du Corona.” Det sista är mest på skämt.

Mamma tittar genast på honom med arga ögon.

”Sluta Elton! Det var inte roligt.”

”Förlåt”, säger han och rufsar Moa i håret.

Moa skrattar och håller fast hans hand.

Klart man inte ska skoja om det där viruset, tänker Elton. Fast flera av killarna på skolan håller på hela tiden. Låtsas nysa och skriker att de har Corona. Men det är dumt. På nyheterna pratar man om det hela tiden. Så har det varit i flera veckor nu. Han vet att många har dött. Faktiskt flera tusen i hela världen. Det är en pandemi har pappa sagt. Det betyder att samma virus finns i flera länder samtidigt. Och att flera miljoner är sjuka och kan dö. Det var sånt som bara hände på film förut. I skräckfilmer där den som blev smittad blev en zombie. Han och Lukas pratade om det där igår, när de spelade Fortnite på hans rum. Om det skulle hända på riktigt liksom. Som i The Walking Dead. De kom överens om att det inte kunde det. Men bara utifall-att lovade de varandra att om någon av dem blev zombie så skulle den friske döda den smittade. Och man måste sikta på huvudet. Det är bara så man kan döda en zombie. Elton sa att han hoppades att Lukas inte blev smittad, för han är ganska tjockskallig. Då nöp Lukas honom i armen, och sen skrattade de. Ingen av dem tror på riktiga zombies.

BERNT-OLOV ANDERSSON

Fjärde vågen. (Dystopi),
Från samma ögonhöjd. (Utopi)

Bernt-Olov Andersson är född 1947 i Kilafors, Hälsingland och uppvuxen i Sandviken, Gästrikland. Bernt-Olov har varit heltidsförfattare i över 40 år. Han debuterade som poet och novellist, men är huvudsakligen romanförfattare. Han har även skrivit pjäser, faktaböcker och sångtexter och publicerat två CD-skivor: *Järngrepp* med gruppen Band Avd och *Finnskogs-Lars* visor med Lennart Östblom.

Om uppdraget
”Pandemin kan ha två sidor. Vissa kan brytas ned av att inte ha några sociala kontakter, medan andra, till exempel författare eller musiker kan få ett tillfälle att skapa. Det var med detta i åtanke som jag fick idén om att skriva två noveller där den ena var en dystopi och den andra en utopi.”

Läs och lyssna på verken, se QR/länkar.

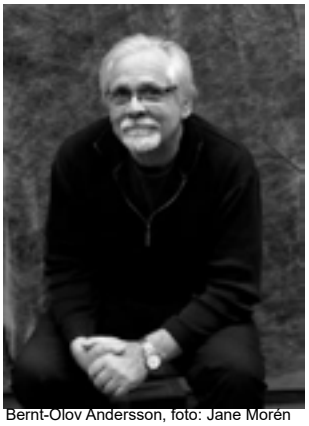
Bernt-Olov Andersson, foto: Jane Morén

Lyssna i Soundcloud (QR-kod):
shorturl.at/tJKST
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Mer om Bernt-Olov Andersson:
sv.wikipedia.org/wiki/Bernt-Olov_Andersson

INFO: Två år senare, 2022, tilldelades Bernt-Olov Andersson Region Gävleborgs kulturpris för sin litterära gärning, motiveringen löd:

Bernt-Olov Andersson är född 1947 i Kilafors, Hälsingland och uppvuxen och boende i Sandviken, Gästrikland. Han debuterade 1978 som poet och har sedan dess skrivit romaner, dramatik och sakprosa.

Sandviken och stadens bruksmiljö är centrala i hans författarskap där han blandar historieskrivning med målande miljöbeskrivningar och ett socialt patos. Bernt-Olov skrev själv i förordet i Gästrike-Hälsinge Litteratur 1996 att ”Alla skönlitterära författare är hjälplösa utan ett landskap yttre eller inre, vilka för det mesta sammanfaller. (…) För alla har vi ett landskap inom oss, vare sig det är en del av Sverige som är präglad av gnistregn kring flytande järn, eller en annan del som är präglad av skogar och milrök. Vackra landskap som Gästrikland och Hälsingland.”

I sin memoar ”Den osynliga nåden” (2018) berättar han även om släkten i Hälsingland. 2021 publicerades ”Framtid ska min dotter heta” som är en roman om fattigdom, lidande och kamp, men också om människans förmåga att hitta glädjeämnen och att övervinna till synes oöverkomliga hinder. Den senaste i en lång rad av romaner med lokalhistorisk förankring som blivit lästa och angelägna långt bortom det järnverk där de utspelas.

Region Gävleborg vill med 2022 års kulturpris hedra författaren Bernt-Olov Andersson för sin omfångsrika produktion under snart ett halvt sekel. Ett författarskap med nationell spridning som gestaltar Gävleborgs landskap, kultur och historia.
Bernt-Olov Andersson har även lyft länets andra författare genom föreningar, publikationer och han har exempelvis haft stor delaktighet i bildandet av Stig Sjödin-sällskapet. Den litterära och kulturella scenen i Gävleborgs län hade varit långt mycket fattigare utan Bernt-Olov Andersson.

LINDA-MARIA GRÖNKVIST

Den kinesiska maran

Linda-Maria Grönkvist debuterade våren 2020 med romanen *Fadertabberaset.* Hon är uppvuxen i Sandviken och bor numera i Tänndalen, västra Härjedalen. Våren 2019 gick Linda-Maria ut Författarskolan vid Lunds Universitet.

Om uppdraget
”I Hälsingland finns en lång tradition av berättande, folktro och sägner. I pandemin har frågor om etik, moral och förtroende för våra folkvalda lyfts fram, men också människors olika värden. I Hälsingland finns en stolthet och en stor kärlek till naturen, traditionen, miljötänket och kulturen, men också småaktighet, en vilja att skylla på andra, misstro mot myndigheter och brist på empati. Hälsingar, liksom alla svenskar är en del av den självcentrerade och fördömande baksidan av samtiden vi lever i.

Sägner utges ofta för att vara sanna, innehåller en sensmoral och en viss samhällskritik, detta ihop med det övernaturliga inom folktron utgör grunden för min novell, en samtida folksaga. I min research har jag läst mycket lokaltidningar, pandeminyheter och insändare samt böcker om folktro och sägner. Maran visade sig tidigt vara ett intressant väsen, som om natten smet in till män och satt på deras bröst så att de fick svårt att andas och red dem svettiga. Inte olikt symtom på covid-19. Oavsett hur illa vi än beter oss, när livet händer finns det alltid möjligheter till nya insikter och förbättringar. Jag hoppas att min novell leder till skratt, ilska, igenkänning, eftertanke och skapar en gnutta hopp.”

Läs och lyssna på *Den kinesiska maran* av Linda-Maria Grönkvist, se QR/länkar.

Linda-Maria Grönkvist, foto: Sebastian Grönkvist

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/rzKPY
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Hemsidor:
skrivarbussen.se
skrivarbussen.podbean.com
instagram: skrivarbussen

HELENE RÅDBERG

Gästrikeskog/Coronavärld

Helene är född i Sandviken och genom sin släkt djupt förankrad i de båda städerna Sandviken och Gävle. De senaste tio åren har Helene delat sin tid mellan boende i Stockholm och Ockelbo/Brattfors. Sandviken och Gästrikland är den ”Botten” Helene skriver från. Helene har givit ut fem diktsamlingar och medverkat i diverse samarbeten. Hon längtar alltid efter att få samarbeta med musiker! 2008 skrev hon ett oratorium med musik av den norske kompositören Henrik Ødegaard. som uruppfördes i Trondheims domkyrka under Olavsfestdagene. Under Vindöga-festivalen i Sandviken 2018 framfördes, i samarbete med koreografen/dansaren Ulrika Berg och musikern Ulf Ivarsson, OmSorg som utgick från en dikt i diktsamlingen *POLITIKEN*. 2020 kom hennes första roman, *Mammajournalerna,* där staden Sandviken är en av karaktärerna. Romanen *Kvinnorörelse* som kom hösten 2022 rör sig långt ner i tiden runt förra sekelskiftets Frälsningsarmé i Norrköping och Gävles tidigaste kvinnorörelse.

Om uppdraget
”Jag har arbetat med texten genom att vandra i skogen, efter Gästrikeleden, efter den gamla nedlagda järnvägen som gick genom Brattfors och vidare mot Jädraås och så vidare. Min arbetsmetod har varit att låta fragment av det som kommit till mig i mina vandringar sammanfogas med den information som oavbrutet strömmat genom media.”

Läs och lyssna på *Gästrikeskog/Coronavärld* av Helene Rådberg, se QR/länkar.

Helene Rådberg, foto: Johanna Arnström

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/fpBN4
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Mer om Helene:
ordfrontforlag.se/forfattare/radberg-helene/

FELICIA WELANDER

De blånande bergen står kvar

Felicia Welander är författare och skribent och verkar i Bollnäs och Stockholm. Romanerna utspelar sig ofta i Hälsingland, bland annat debuten *Kanske imorgon – en berättelse om vänskap och sorg* (2015) – liksom den populära julromanen *Dan före dan* (2019). Den aktuella boken *Steg för steg* (2022) handlar om drömmar och att ha en sjukdom som inte syns utanpå och lyfter sjukdomen endometrios, som Felicia själv är drabbad av. Hon är även manusförfattare och skriver serier för bland annat Storytel Original, t ex *Önskebrunnen, Blomsterhandlaren som försvann* och *42 kilo kärlek*. Felicia har en Fil mag (magister) i Lingvistik och är styrelseledamot i Norrländska litteratursällskapet.

Om uppdraget
”Jag minns så tydligt alla de gånger som jag fick sitta med runt köksbordet på gården hos mina släktingar i en by i södra Hälsingland när jag var liten. Jag minns berättelserna och de fantastiska anekdoterna som var själva orsaken till att jag själv valde att bli författare. Att inte få träffa sina äldre släktingar och vänner i de här tiderna kring pandemin har gjort det extra tydligt hur mycket vi behöver varandra som medmänniskor. Inte bara rent praktiskt, utan även socialt. I den här novellen ville jag berätta en historia som undersöker hur olika generationer stöttar varandra i oroliga tider. Den äldre generationen genom sitt lugn och sin erfarenhet av världskriser och den yngre tack vare sin nyfikenhet och kunskap om innovationer och ny teknik. Och ibland tvärtom. Jag ville dessutom ge de blånande Hälsinge-bergen en huvudroll som tack för att de alltid stått där och välkomnat och omfamnat mig och min oro under svåra tider i mitt liv.”

Läs och lyssna på *De blånande bergen står kvar* av Felicia Welander, se QR/länkar.

Felicia Welander, foto: Malin Göransson

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/ixBUY
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Hemsida: feliciawelander.com
Instagram: feliciawelander

KARIN NILSSON

Loftgångare

Karin Nilsson, född 1976, är författare från Sandviken. Karin har både gästrike- och hälsingeursprung och trivs i och behöver båda landskapen. 2019 släppte Karin diktsamlingen *Valkvisor* och har medverkat med noveller i Föreningen Arbetarskrivares tre senaste antologier. Novellen *Blekta baddräkter* har gått som radioteater på P4 Gävleborg. 2021 fick Karin Region Gävleborgs kulturstipendium och samma år skrev hon Arbetarbladets sommarföljetong *Jernvärksstaden.* Hon återfinns även i *Poeter mot krig*. På Region Gävleborgs uppdrag har Karin skrivit novellen *Loftgångare*, om människor på Bruket och i träningsbassäng under pandemin.

Om uppdraget
”Skrivprocessen har varit omtumlande, omfamnande, stundtals svår men helt fantastisk. Temat på min novell är psykisk ohälsa eller sjukdom under samhällelig kris. Den handlar om liv i utkant, redan isolerade och för att gestalta det kontaktade jag olika personer som jag trodde kunde ge mig en sådan bild. De har delat med sig av sin vardag och verklighet på ett mycket generöst sätt och hjälpt mig att fylla den ramberättelse jag bar på. För det är jag dem evigt tacksam! Det finns delar av flera i varje karaktär och jag har omskapat platser och namn. Några ryms i Harriet som varit med mig förr. Jag har slutligen använt mig av den fiktiva friheten för att kunna samla alla på en och samma loftgång.

Jag hoppas att jag kan ge en känsla av hur det är och har varit. ”

Läs och lyssna på *Loftgångare* av Karin Nilsson, se QR/länkar.

Karin Nilsson, foto: Jane Morén

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/jnDP3
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

blektabaddrakter.blogspot.com
Instagram: Harrietord

LINDA NETSMAN

Vardagsbetraktelser i Coronans spår

Linda Netsman är en mångsidig kulturentreprenör från byn Freluga utanför Bollnäs, dit hon återvände för tolv år sedan efter många år i Stockholm. Författare, sångerska, föreläsare, entreprenör, moderator och konsertarrangör är några av hennes professioner. Hon är också, tillsammans med två av sina syskon, grundare av den populära sommarscenen Freluga Trädgårdsscen, där Sveriges bästa artister spelar varje sommar hemma i hennes egen trädgård.

Under de senaste åren har Linda i huvudsak arbetat som författare och skribent. Hon har givit ut två romaner om den livfulla karaktären Sophie Manie, skrivit ett magasin för Region Gävleborg samt skrivit en rad krönikor i den lokala pressen. Just nu skriver hon parallellt på flera olika bokmanus.

Om uppdraget

”Finns det något vanligt i allt det ovanliga?
I mitt uppdrag har jag med mina ord, tankar, reflektioner och betraktelser gjort ett nedslag i-, och redogjort för, min vardag i dessa Coronatider.
Utifrån mitt arbete som frilansande kulturarbetare bosatt på landsbygden i Hälsingland. Utifrån mina roller såväl i yrkeslivet som privat. Som författare, förälder, barn till föräldrar i riskgrupp, vän och mycket annat.
Jag har närmat mig frågeställningar som...
Hur har mitt liv påverkats? Hur känns det vanliga i allt det ovanliga? Kan det finnas fördelar med en pandemi och vilka är de i så fall? Vad kommer den att bära med sig?
Utmaningen har varit att försöka balansera allt det dubbla som pandemin inneburit för mig och andra, att belysa även de fördelar och vinningar den inneburit utan att för den skull vara oaktsam eller nonchalant kring det lidande den, på olika sätt, medfört för många. Jag tror att det finns mycket igenkänning för många i det jag skrivit. Känslan av en vanlig vardag som rullar på i allt det ovanliga. Hur mattan så plötsligt rycktes undan under fötterna på oss alla. Samhörigheten. Orättvisan. Den globala samklangen.”

Läs och lyssna på *Vardagsbetraktelser i Coronans spår* av Linda Netsman, se QR/länkar.

Linda Netsman, foto: Peter Knutson

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/rwA13
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

sv.wikipedia.org/wiki/Linda_Netsman

CAROLINA THORELL

Dialogiska ensamheter

Poeten, författaren och konstgrafikern Carolina Thorell är född i Sandviken, återflyttad sedan många år och är numera boende i Järbo. Hon debuterade 1991 med diktsamlingen *Blå trampoliner* och har sedan dess varit yrkesverksam som poet och konstnär. Hennes femte samling, *Jungfrukällorna* kom 2015 och den sjätte och senaste, *I varje grässtrå såg jag en eld,* utkom 2022. Carolina Thorell har ofta arbetat tillsammans med musikern Mattias Windemo kring poesi och musik och tillsammans har de också under flera år drivit konceptet Kulturscen - en scen för de fria konsterna, på Kulturcentrum i Sandviken.

Carolina presenterar sitt konstnärskap såhär: *”Skrivandet tar tid för mig. En bok växer fram under flera år innan den är färdig att ges ut. Jag söker på nåt sätt det som stämmer. Det har så mycket att göra med själva tonen. Hur att i språk undersöka livet, döden och kärleken.”*

Om uppdraget

”Tiden, eller världen, som trängt så nära och stundom invaderat med pandemi, våld, galenskap, narcissism, hat, egoism. Hur lever man då?
Rädslan som växer i en och måste göras om, till något som det går att ta sig genom dagarna med.
Kampen mot förnekelser. Ständig. Var finna tillräcklig stillhet för att språket inte ska fyllas med dessa förnekelsers lögnaktighet.

Länge var läget fryst. Länge fanns bara stumhet.

Den egyptiska myten om Osiris handlar i korthet om hur denne lemlästas av sin avundsjuke bror Set. Och Osiris avslitna lemmar sprids över hela landet. Isis, Osiris fru/syster lyckas till sist samla ihop 12 av de 13 kroppsdelarna. Den 13:e är penisen som Set har ätit upp. Isis smider istället en fallos av guld och sjunger sedan Osiris tillbaka till livet.

Sökandet efter orden. Bitar, delar. Samla. Rösten. I kraftlösheten inför människoläget. Veckorna gick och gick. Så infann sig en barnröst daterad många år före min egen födelse: Hör du vad jag inte säger. Jag har fått det återberättat med ett leende många gånger. Så sa hon.
Förtvivlan inför maktlösheten. Hur kan vi leva med att det inte verkar spela någon roll vad vi gör?

Att känna hur rädd jag är. Att säga det.

Sedan kom en sång från min egen barndom: Och allt det sköna som mitt öga ser. Den där trosvissheten. Hö, stjärnor, bara fötter mot kvällsgräs. Doften av insjö och tall.

Sedan inköpslistan för internetbeställning av mat på Coop. Skönheten i tomater, potatis, snus, citroner, fetaost, knäcke.

Så återvänder huden och stammen och armen hit. Nyfallen snö. Relationen till tingen. Marken. Den nyfallna snön och verklighetens språk. Spår efter någon som just har gått där.
Stumheten och isoleringen bryts samtidigt av detta Du. Tallen, minnet, marken, människan.

Sedan Mattias, kaffet, gitarren, skratten, den uppriktiga närvaron tillsammans. Till liv. Det är lek. Att kunna andas.”

Läs och lyssna på *Dialogiska ensamheter* av Carolina Thorell, se QR/länkar.

Carolina Thorell, foto: Sara MacKey

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/mqFH2
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

albertbonniersforlag.se/forfattare/5676/carolina-thorell/

VIVEKA SJÖGREN

Och citronfjärilen. Gul.

Viveka Sjögren, inflyttad från Stockholm till Delsbo 1995, är verksam som barn- och ungdomsboksförfattare och illustratör. Hon skriver även poesi och text för scen och för tidskrift. Viveka har tillsammans med gruppen BLÄCK bland annat skrivit dramatik för Folkteatern Gävleborg, gjort scenframträdanden och under 2022 arbetat med ett filmprojekt med bildsatta poesiläsningar. Som bilderboksskapare hon tagit emot Elsa Beskow-plaketten för boken *Om du skulle fråga Micha* och som författare för unga nominerad till Augustpriset 2011 för boken *I den tysta minuten mellan*. Viveka är mottagare av 2022 års litteraturstipendium från Svenska Kyrkan.

Om uppdraget

”Jag kände en lust till att lyssna in de allra yngsta samhällsmedlemmarnas upplevelse av det som pågår. Rådande läge omöjliggjorde fysiska träffar och intervjuer, och det här blev, kan jag se nu i efterhand, den första omställningen till digitala metoder i jobbsammanhang för mig. Jag gjorde ett upprop på Facebook och fick både mejl och äkta post med tankar, teckningar och tjuvlyssningar, vilka alla ligger inflätade som grund till texten. Texten har än så länge inte fått sina färdiga bilder, men karaktärerna har börjat dyka upp på mitt ritbord. Det har varit ett fint pussel att lägga; barn tänker viktiga saker. En frågeställning som dök upp ganska snart var: Hur aktuellt och tidsmarkerat kan jag låta innehållet vara utan att tappa möjlig läsning i framtiden? Och hur generellt och fritt från tidsmarkörer kan det vara, utan att tappa kraften i kärninnehållet: Det som händer just nu?

Barn behöver få prata, fundera, vända och vrida på verkligheten. Min förhoppning var och är att det här skulle kunna bli ett underlag för sådana samtal.”

Läs och lyssna på *Och Citronfjärilen. Gul.* av Viveka Sjögren, se QR/länkar.

Viveka Sjögren, foto: Zackarias Bergsteinsson

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/eksW4
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Skiss, Viveka Sjögren

Utdrag ur: Och citronfjärilen. Gul. av Viveka Sjögren

Vi leker coronakull
Vi springer springer springer
Den som blir tagen är coronad
Poff

Vi leker att vi dör
Det är skönast att dö på rygg
Då kan vi se himlen
medan coronan jagar de andra
Vi sjunger en sång som vi älskar:
“så så så
det kommer bli bra”
Vi sjunger så högt vi kan
medan vi är döda
*
Vi leker ambulans
Vi kör de smittade till sjukhus
Vi säkerställer grejer
vårt sjukhus har fullt av lediga platser
Vi leker läkare
Vi letar virus
Vi tar prover med pinnar
och isolerar de smittade

Vi leker apotek
Vi blandar medicin
av gräslök och viol
Det här blir en mirakelkur
Alla sjuka ska bli friska
Poff

CAROLA ANKARBORG

På balkonger står människor och klappar för oss ut i den tysta natten långt från liggsår och korridorer

Carola Ankarborg bor i Gävle och är skrivpedagog, bonddotter, författare, vårdbiträde inom äldreomsorgen, redaktör och formgivare för tidskriften *KLASS* och allmänt allt i allo när livet kräver. Carola är publicerad i flertalet tidskrifter såsom *Provins* och *Folket i Bild*. Hon är också publicerad i antologier som Föreningen Arbetarskrivares *Jag har tänkt mycket på oss* och *våra utmattade kroppar och amma, arbete, arv,* antologier hon också varit med och formgivit. Debuterar på förlaget Lil'Lit med novellsamlingen *Bymoln* våren 2023.

Om uppdraget
"Ämnet var självskrivet. Jag ville skildra vardagen under pandemin på ett äldreboende, vardagen för dem som bor där och dem som jobbar där, och i viss mån även för de anhöriga. Helt enkelt den verklighet jag själv rört mig och rör mig i. Till en början tänkte jag mig en diktsvit, men förstod snart att så mycket mer måste få plats, och detta har nu blivit ett pågående bokprojekt. Jag har arbetat mer strukturerat än jag är van vid.

Hela processen började med att jag skissade upp en ram att hålla mig inom. Ramen består av en fiktiv avdelning med ett antal fiktiva boende som alla är tänkta att representera olika "problem" samt en tidsaxel. Många nedslag ska till och ett par boende. Texten är som sagt under arbete. Media har under pandemin svämmat över av berättelser från vården. Så varför ytterligare en vårdskildring? Jag hoppas att mitt skönlitterära bidrag kan nå en nerv som ett journalistiskt inslag inte kan."

Läs och lyssna på *På balkonger står människor och klappar för oss ut i den tysta natten långt från liggsår och korridorer* av Carola Ankarborg, se QR/länkar.

Carola Ankarborg, foto: Jane Morén

Lyssna i SoundCloud (QR-kod):
shorturl.at/FQW28
eller
Läs som PDF:
regiongavleborg.se/ord-i-tid

Instagram: Carola Ankarborg

§§MUSIK§

SÄRSKILDA UPPDRAG: MUSIK

INFO: Utlysning 1 och 2: uppdraget var att komponera och skapa ett nytt färdiginspelat musikaliskt soloverk utifrån de rådande omständigheterna. Musiken skulle presenteras genom ett uruppförande och/eller utgivning av fonogram i samarbete med Kultur Gävleborg. 20 000 kr per uppdrag (exklusive moms eller inklusive sociala avgifter)

Även om stora delar av musiklivet fick stänga ner under Coronapandemin var behovet att uppleva, skapa och uttrycka sig inte mindre, snarare tvärtom. Vad har vi tänkt på under de oändliga promenader vi har gått? Hur låter det ofrivilliga vakuum vi har levt i? Vad gjorde avsaknaden av närhet med oss? Känslor av oro och stress men samtidigt också behovet av lugn och reflektion. Skildringar som många säkert känner igen sig i.

Tretton av länets professionella musiker och tonsättare fick i uppdrag att skildra samtiden ur ett musikaliskt perspektiv. Resultatet blev 15 inspelade verk i vitt spridda genrer som folkmusik, klassisk opera, elektronisk dansmusik, nutida konstmusik, progressiv rock, jazz fusion och elektroakustisk musik. En imponerande bredd av Gävleborgs musikliv.

Kultur Gävleborg har gett ut alla verk på två samlingsskivor, *”SPÅR”* och *”ANDRA SPÅR”*, se QR/länk.

Tomas Östergårds,
producent samtida musik,
Kultur Gävleborg

QR-kod:
shorturl.at/otuJ1
(*SPÅR* på Spotify)

QR-kod:
shorturl.at/cHKO3
(*ANDRA SPÅR* på Spotify)

QR-kod:
shorturl.at/otuJ1
(*SPÅR* på Spotify)

EMMA HÄRDELIN

Koral Till Människan

Emma Härdelin har under de senaste tre decennierna gjort sig ett namn på folk- och världsmusikscenen som frontsångerska i grupperna Garmarna och Triakel. Kan även höras i banden String Sisters, Bölja/Härdelin och Breda Gatan. Hon tillhör den fjärde generationen yrkesutövande folkmusiker i familjen Härdelin och har studerat folklig sång på Malungs folkhögskola.

”Jag heter Emma Härdelin och är folksångerska i Grupperna Garmarna, Triakel, String Sisters, Breda Gatan, Bölja/Härdelin med flera. Grammisvinnare 1997 i kategorin ”Årets folkmusik” med Garmarnas album ”Guds spelemän”. Har blivit belönad med guldskiva i Sverige och en Impala Award i Europa. Vann utmärkelsen årets grupp på folk- och världsmusikgalan med Triakel i mars 2020. Jag har sedan 1993 turnerat i ett tjugotal länder med mina olika band och projekt. I det stora hela kan man säga att jag jobbar i cykler där det först fokuseras på att hitta trad material i arkiv och noter, eller skriva nytt. Genom åren har jag med mina olika konstellationer arrangerat och förnyat medeltida ballader, folkvisor och Hildegard von Bingens verk, gjort nyskrivna texter och kompositioner för att till sist släppa skiva eller ha premiär med materialet. Turnera det tills cykeln behöver påbörjas igen med nytt material då jag åter dyker ned i arkiven. Jag ser mig själv som folkmusikalisk traditionsbärare, förnyare och frambärare.”

Om uppdraget

”Min tanke var att utifrån utlysningens frågeställning skapa en andlig men ickereligiös koral/psalm med avstamp ur ton och textspråk från de gamla koralerna och den folkliga kyrkosångstraditionen. Jag har låtit mig inspireras genom att lyssna på Svenskt visarkivs webdatabas med gamla inspelningar från Gammalsvenskby i Ukraina. En by där ålderdomliga melodier levt kvar i oral tradition med texter ur den svenska koralboken från 1697. Jag ville skriva något som liknade dessa gamla psalmer, men för den moderna människan. Resultatet blev en meditativ vaggviseliknande koral. En betraktelse över livet, döden och tiden, att de vandrar vid vår sida hand i hand lika självklara som orubbliga. Den här koralen är en slags lugnt konstaterande av sakernas tillstånd, och min förhoppning är att den skall kunna vara trösterik, och lugnande för den som lyssnar, eller vill sjunga den själv. Samtidigt ville jag att den skulle beröra vemodet inom oss. Till ackompanjemanget bad jag Sofie Zachrisdotter som är klassisk harpist att tolka mina stämmor och kompa på gehör för att sedan tillsammans med mig hitta fram till koralens slutgiltiga form som blivit inspelad.”

Lyssna på *Koral Till Människan* av Emma Härdelin, se QR/länk.

Emma Härdelin, foto: Karin Alfredsson

QR-kod:
shorturl.at/ilqrX
(Koral till människan - Emma Härdelin & Sofie Zachrisdotter på Spotify)

Facebook:
Emma Härdelin

KEVIN SUMNER

Isolation Drummer

Kevin Laurence Sumner är musiker/artist/låtskrivare/producent. Kevin skapar musik med hjälp av synthar och trummor. Han målar upp ljudlandskap med nyfikenhet i fokus.

”Jag har studerat till musiklärare/musiker på Luleå tekniska universitet (Musikhögskolan i Piteå). Jag tog min examen 2006 och har sedan dess ägnat mig åt musikundervisning men även jobbat som frilansande musiker. Jag skapar egen musik med hjälp av synthar och trummor. Jag spelar på ett trumset med sensorer kopplade till trummorna och styr på så sätt även dator och analoga synthar med hjälp av midi. Det är ett soloprojekt där fokus ligger på att skapa dansant, intressant elektronisk musik. Det är komplicerad teknik som kräver mycket tid och planering, men där i ligger även utmaningen att ständigt hitta nya vägar och uttryckssätt på detta instrument. Genom att använda trummorna till annat än bara rytmer så skapas väldigt intressanta och spännande kompositioner i mötet mellan människa och maskin.”

Om uppdraget

”Ursprungsidén till låten Isolation Drummer utgick ifrån att jag ville utforska om jag som trummis kunde skapa ett stycke där jag interagerar med datorn på ett lekfullt sätt. Under skogspromenader spelade jag in fridfulla fågelläten och vattenljud. Musiken skrevs på ett piano som jag fick av en god vän. Låten är uppbyggd av fyra delar. A-delen står för det gråa i vardagen, det andefattiga som corona skapat för oss i kulturbranschen. B-delen är mer hoppfull över att detta förhoppningsvis snart är över. I C-delen har dock det hotfulla mörkret kommit tillbaka. Den avslutande D-delen är gjord med hjälp av ett program som heter Sensory Percussion. Det är trummor uppkopplade till datorn som skapar det lite skruvade slutet. I den avslutande delen tänker jag att man är helt avskuren ifrån mänsklig kontakt och försöker skapa trygghet med hjälp av musiken och ljuden för att inte helt förlora sig själv. Lite som en forskare som försöker hitta ett botemedel - man spolar fram och tillbaka i hopp om att hitta en lösning eller ett svar på problemet. Andra ljud som också finns med är min sons skratt baklänges. Under upptäcktsfärder i vårt hus hittade vi en knarrande dörr som är med i låten. Man gläntar på dörren för att återigen upptäcka att detta virus är här för att stanna, men förhoppningsvis får vi snart stänga den dörren för alltid och återgå till att umgås som vanligt.”

Lyssna på *Isolation Drummer* av Kevin Sumner, se QR/länk.

Kevin Sumner, foto: Marie Näslund

QR-kod:
shorturl.at/emU47
(*Isolation Drummer* - Kevin Sumner på Spotify)

Facebook:
Kevin Laurence Sumner

RIKARD SJÖBLOM

Ett Rum Utan Tak

Rikard Sjäblom är verksam som musiker i Gävleborgs län, men även på andra platser i Sverige och övriga världen. Turnerat flitigt med egna (numera nedlagda) bandet Beardfish och för tillfället soloprojektet Gungfly samt det brittiska bandet Big Big Train. Jobbar heltid som musiker, producent och kompositör.

Om uppdraget

””Ett Rum Utan Tak” skrevs löpande under våren/sommaren 2020 och, som det brukar kunna vara för mig, så började det med en melodi i huvudet som jag nynnade in som ett ”röstmemo” på min telefon. Jag hade en idé om ett perkussivt orgelljud som skulle likna regndroppar mot ett fönsterbräde, men jag valde att bryta upp melodin rytmiskt till en början för att låta den liksom växa fram i all sin enkelhet. Skrivandet gick ganska lätt. Varje del banade liksom väg för nästa och jag fick således en ganska tydlig bild över vart musiken ville ta vägen någonstans. Jag hade under denna period lyssnat väldigt mycket på Pekka Pohjolas album ”Skatan” från 1974 och jag kan faktiskt höra att jag influerats av hans musik i min ”Ett Rum Utan Tak”. Inte bara av Pekka faktiskt, utan den skandinaviska 70-talsproggen i allmänhet, med artister som Bo Hansson, Samla Mammas Manna och Trettioåriga Kriget; att blanda in akustiska instrument som dragspel och piano kändes helt rätt och jag är glad att det blev så. En annan idé jag hade i ett tidigt skede var att spela in en del av verket i skogen. Det blev inte så, men jag har personligen spelat in skogsljuden som hörs i inspelningen, nära ”smörhålet” i Sandvikenskogarna.”

Lyssna på *Ett Rum Utan Tak* av Rikard Sjöblom, se QR/länk

Rikard Sjöblom, foto: Amanda Örtenhag

QR-kod:
shorturl.at/hvBP7
(*Ett Rum Utan Tak* - Rikard Sjöblom på Spotify)

Hemsida:
rikardsjoblom.com

MARTIN ZEIDNER

Roots Remedy

Martin Zeidner är en dansmusikproducent från Gävle som sedan slutet av 90-talet arbetar dagligen i egen studio och släpper musik på skivbolag världen över. Martin hjälper även andra artister med produktion, mixning och mastring.

”En Amiga-dator i början av 90-talet blev startskottet på en livslång kärleksrelation till elektronisk musik. Sedan dess har jag utforskat, utvecklat och förfinat mina kunskaper inom musikproduktion och låtskrivande. Under de tidiga skivutgivningarna i början av 00-talet genomsyrades mina verk ofta av soul, jazz, disco, latin och afrobeat. Idag är mitt sound betydligt mer syntbaserat och det är melodierna och arrangemangen som ligger i fokus. Parallellt med min solokarriär skriver och skriver, producerar, mixar och mastrar jag även musik åt andra artister. Jag älskar verkligen att jobba med musik och den genuina glädje som den genererar. Det där ögonblicket när man äntligen får till soundet, melodihooken eller den perfekta övergången mellan två partier. Det är lika häftigt varje gång det inträffar och något som jag önskar att alla någon gång fick uppleva. Som för de flesta i musikbranschen som inte tillhör det kommersiella toppfacket har yrket inneburit ett kompromissande mellan andra ”vanliga” jobb kontra tid och energi till skapande. Sedan ett drygt år tillbaka har jag endast musikproducerande och DJ-ande som inkomstkälla. Efter pandemins knock-out har såklart alla spelningar ställts in, både mina egna och de artister jag producerar. Den osäkerhet som läget skapat gör att ingen vågar eller ens har möjlighet att anlita mig för de musiktjänster jag livnär mig på. Ett uppdrag som detta skulle innebära både andrum ekonomiskt och ge mig ny kreativ gnista.”

Om uppdraget

”Roots Remedy är ett musikstycke där jag gett mig i kast med att tonsätta den läkande inverkan som naturen har på oss. När pandemin kopplade greppet om vår vardag så kunde jag notera en markant ökning av människor som rörde sig uppe vid Gävles största rekreationsområde Hemlingby. Jag tror att vi i krissituationer som denna triggar igång den urmekanism som finns djupt rotad i oss att söka tröst och samla kraft på ett naturligt sätt.

Med en blandning av inspelade skogsljud och elektronisk dansmusik har jag försökt avbilda vårt ursprung, vår samtid, och ett hopp om en ljusare framtid. En förhoppning om att den här omskakande perioden kan få oss att stanna upp och reflektera över våra liv, prioriteringar och förhållningssätt till andra människor. Att vi kanske blivit fartblinda i det uppskruvade tempo som ackompanjerar vardagen, och att mänsklig kontakt inte är något som kan ersättas.”

Lyssna på *Roots Remedy* av Martin Zeidner, se QR/länk.

Martin Zeidner, foto: privat

QR-kod:
shorturl.at/lrxQU
(*Roots Remedy* - Martin Zeidner på Spotify)

Facebook:
Martin Zeidner

HIMANI GRUNDSTRÖM

Lenas sång, Satun laulu & Canção de Fernando

Himani Grundström är operasångerska och när konsertmöjligheterna i början av året drogs in väcktes lusten att skapa egen musik. Sedan dess arbetar Himani som kompositör och arrangör med det egna projektet "Your Personal Piece" där människor kan beställa personligt arrangerade sånger efter egna önskemål som gåvor till nära och kära.

”Jag är utbildad operasångerska och arbetar med många olika typer av projekt inom klassisk musik, både i och utanför Sverige. Redan under mina tidiga uppväxtår i Delsbo väcktes intresset för musik och sång. Som liten lärde jag mig otaliga lokala folkvisor utantill och i stämmor har jag sjungit sedan tre års ålder. Musikintresset växte, utvidgades och tog mig med tiden till Universität Mozarteum i Salzburg, Österrike, där jag under fem års tid utbildade mig till operasångerska. Möjligheten att beröra och väcka nya tankar och känslor hos människor genom musiken är det som driver mig. Kärleken till operan väcktes då jag insåg att konstformen består av en unik kombination mellan musik och skådespeleri och därför kunde ge mig alla verktyg jag behöver för att uttrycka det jag vill. Nu arbetar jag som sångerska på platser så olika som Festspelen i Salzburg och Högs kyrka utanför Hudiksvall. Sedan flera år tillbaka arrangerar jag sommarkonserter i Hälsingland, nu senast, sommaren 2019, en konsertserie med musik uteslutande skriven av kvinnliga kompositörer. I och med Coronakrisen har alla mina planerade jobb inom en överskådlig framtid blivit inställda. Det skulle därför vara fantastiskt att få ägna sig åt ett kreativt projekt och få uttrycka alla de tankar och känslor som en situation som denna väcker. ”

Om uppdraget

”Inför projektet sökte jag efter människor som upplevt att coronakrisen öppnat upp för nya möjligheter och insikter. Av alla dem som anmälde intresse valde jag att intervjua tre personer: Lena Hoel Aldén från Sverige, Satu Honkala från Finland och Fernando Araujo från Brasilien.

Efter inspirerande intervjuer där dessa personer berättade om vad den här tiden har betytt för just dem och vad de har lärt sig och fått med sig, skapade jag texter utifrån det som sagts. Sedan fick Satu och Fernando översätta texterna till sina respektive modersmål och varje person fick sedan sin egen sång i sångcykeln:
1 Lenas sång, flerstämmigt för röst.
2 Satun laulu (översatt Satus sång) sopran och altfiol.
3 Canção de Fernando (översatt Fernandos sång) sopran och piano.”

Lyssna på sångcykeln av Himani Grundström, se QR/länk.

Himani Grundström, foto: Emma Marnoch

QR-kod:
shorturl.at/HLQX0
(Himani Grundström på Spotify)

Hemsida:
himanigrundstroem.com

ANNA HOLM EK

Kris

Anna Holm Ek är en sjungande kontrabasist med genrebredd som återspeglas i hennes kompositioner.

”Frilansande kontrabasist med stor bredd, utbildad inom klassisk musik, tidig musik, nutida musik och argentinsk tango, spelar och sjunger även svensk folkmusik och visa, bossa nova, salsa, latin jazz med mera. Erfarenhet av spel i symfoniorkester, kammarorkester, kammarensemble och mindre grupper, duo och solo, skivinspelningar och TV-inspelningar. Komponerar och arrangerar för olika typer av ensembler. Vill komponera musik för modern dans, barnteater, egna musikgrupper och andra ensembler. Timing, nyfikenhet och närvaro är viktiga ledord för mig i mitt skapande, inspiration och tid en förutsättning.”

Om uppdraget

"Kris", ett soloverk för kontrabas i tre satser, komponerades utifrån tre tolvtonsskalor. Influenser av jazz, cha-cha och balkan blandades med nutida konstmusik och resulterade i ett stycke som handlar om olika sinnesstämningar som brukar genomgås under en kris. Inspirationen kom delvis från klimatkrisen och coronapandemin, men även från personliga kriser. Formen följer ingen traditionell mall förutom att den består av tre satser, utan är medvetet ganska flytande och följer en känslomässig utveckling snarare än en tydlig struktur. Tolvtonsserierna presenteras i en oregelbunden följd på olika sätt med rytmer från några välbekanta stilar. Mellansatsen är mer lågmäld än yttersatserna, men överlag utnyttjas kontrabasens omfång och uttrycksmöjligheter, vilket ger variation och dynamik.

Musiken spelades in en varm sommardag hemma i Annas vardagsrum. Den finns även i notform.

Lyssna på *Kris* av Anna Holm Ek, se QR/länk.

Anna Holm Ek, foto: Camilla Dal

QR-kod:
shorturl.at/jlLPW
(*Kris* - Anna Holm Ek på Spotify)

LISA RYDBERG

Viridis

Lisa är frilansande barockviolinist och riksspelman . Sedan examen vid Kungliga Musikhögskolan har Lisa turnerat med grupper som Bach på svenska, LISAS, I vinterskrud, Sofia Karlsson band och Jul i folkton samt medverkat på en rad album inom såväl pop, barock som folkmusik.

”Jag är frilansande violinist och livnär mig till största del på att spela konserter. Det handlar oftast om konstellationer som duos eller andra mindre grupper. Ibland spelar jag även i något större barockorkestrar och håller kurser för till exempel ungdomar. Men det är på olika konsertscener som mitt arbete normalt äger rum. Så har det varit sedan jag slutade Musikhögskolan år 2004 och det har fungerat väl. Men när nu coronapandemin blev ett faktum försvann de flesta av mina jobb. Vid sidan av turnerandet har jag alltid skrivit musik i olika former, från solo-stycken till körarrangemang och musik för stråkorkester. Om det är något jag skulle vilja lägga mer tid på så är det just att komponera. Så när det här tillfället gavs var det självklart för mig att lämna in en ansökan.”

Om uppdraget

”När alla konserter ställdes in följde en tid av oro samtidigt som en febril aktivitet uppstod i ett försök att få grepp om situationen. På det konstnärliga planet blev det uppförsbacke och kreativiteten sjönk till en början, men med tiden infann sig ett lugn och inspirationen återvände sakta. Musikstycket som jag skrivit tog, trots sin relativt korta längd, mycket energi att skapa. Det första temat landade snabbt, men fortsättningen tog många försök. Idén var initialt att stycket skulle gå från mörker till ljus, och det gör det nog på sätt och vis. Men resultatet blev mer melankoliskt än jag tänkt, kanske för att det fanns ett motstånd i processen. Intressant, för det är något som jag söker efter musikaliskt; att det finns ett skav. När jag ser tillbaka på den här tiden finns en logik, oron i motsats till det stora lugnet är kanske just vad stycket fick ge uttryck för. ”Viridis” är titeln då min inre bild av musiken har en så tydlig färg - grön. I alla dess skiftningar.”

Lyssna på *Viridis* av Lisa Rydberg, se QR/länk.

Lisa Rydberg, foto: Pär Fridberg

QR-kod:
shorturl.at/stO36
(*Viridis* - Lisa Rydberg på Spotify)

Hemsida:
lisarydberg.com

Sedan 1933 delar organisationen Svenska Folkdansringen ut Zornmärket, en utmärkelse som utdelas till spelmän inom folkmusik. Utmärkelsen finns i brons, silver och guld och den som får ett Zornmärke i silver kan kalla sig riksspelman. Utmärkelserna delas ut vid återkommande uppspelningar där en jury bedömer deltagarna. Källa: Institutet för språk och folkminnen

PER MONEEO

Unexpected Phases

Per Moneeo är tonsättare och ljudkonstnär som sätter det klingande resultatet och upplevelsen som den viktigaste parametern i sitt komponerande. Arbetar gärna med okonventionella förfaringssätt och har en stor passion för att hitta nya sätt och metoder att skapa musik på.

Per är verksam inom ton & ljudkonst sedan 1984. Har sedan 2001 fokuserat allt mer på uppdrag som tonsättare, ljudkonstnär, ljuddesigner, och musiker i elektroniska experimentella sammanhang. Komponerar mestadels elektroakustiska verk och ljudkonst, ofta för flerkanaliga högtalarkonserter i surround, installationer, live-elektronik, videokonst och för liveuppförande. Sedan 2012 har Per specialiserat sig på att komponera musik baserat på resultat från den crossmodala forskningen, som visar hur ljud och musik påverkar smaken i mat och dryck. Genom att komponera musik som förstärker smaker har Per tillsammans med Iréne Moneeo utvecklat en egen typ av smakföreställningar, i kategorin Immersive Dinner Experience. Som ljudkonstnär arbetar Per ofta med interaktiva verk där besökarnas rörelser är viktiga för uttrycket. Även tillsammans med andra konstnärer arbetar Per med ljud på ett sätt där det klingande resultatet alltid står i fokus. Kännetecknande för skapandet är att arbeta med helheten istället för att fokusera på enbart kompositionen eller vissa instrument. Blandar gärna olika arbetsmetoder, synteser och instrumenteringar på ett okonventionellt sätt där slutresultatet är det viktiga. Klangromantiker. Med basen i Sverige, men en stor del av framförandena sker i länder som Frankrike, Holland, USA, Spanien, Chile, Kanada, Turkiet, Portugal, Mexico, Colombia, Storbritannien med flera.

Om uppdraget

”Kompositionen utgick från de 5 satserna (Föraningen, Utbrottet, Ekonomiskt Vakuum, Distanseringen, Fortsättning) där jag ville fånga min personliga upplevelse av pandemins olika faser. Jag började med att samla det ljudmaterial som skulle ingå. En stor del av ljudmaterialet hämtades från det ljudbibliotek av fältinspelningar jag arbetat upp, där en stor del är inspelade i länder som drabbats extra hårt under pandemin. Jag spelade även in en hel del nytt ljudmaterial i form av konkreta ljud från bland annat Gaffelverkstan. En stor del genererade ljud blev viktiga för att fånga de stämningar jag var ute efter.

I kompositionsarbetet upptäckte jag hur pass olika pandemins faser faktiskt är. I ena stunden upplevs vardagen som ett vakuum, för att i nästa sekund kännas som att man kastas runt i en berg och dalbana. Det gjorde att verket blev extremt dynamiskt, vilket är den egenskap som jag personligen blev mest nöjd med i kompositionen.”

Lyssna på *Unexpected Phases* av Per Moneeo på Spotify, se QR/länk.

Per Moneeo, foto: Iréne Moneeo

QR-kod:
shorturl.at/gmvDQ
(*Unexpected Phases* - Per Moneeo på Spotify)

Hemsida:
per.moneeo.com

QR-kod:
shorturl.at/cHKO3
(*ANDRA SPÅR* på Spotify)

SARA AF KLINTBERG

En Kram I Dessa Tider

Sara af Klintberg är utbildad musiklärare, frilansande musiker och sångerska med rötterna i Jämtland. Bor sedan några år i Järvsö och jobbar med musik i många olika sammanhang. Hon ger sånglektioner, leder barnkör och kan bland annat ses och höras i kvartetten Järvsö Popfolk, i trion Bära Båten och tillsammans med Ensemble Yria.

”Jag heter Sara af Klintberg, bor i Järvsö och har arbetat som musiklärare, sångpedagog och frilansande musiker/sångerska sedan 2006. Jag driver sedan några år tillbaka företaget Flersträngat AB, med verksamhet inom sång, musik och artisteri på olika sätt. Jag leder barnkörer i Järvsö, ger privatlektioner i sång och är i färd med att starta körverksamhet för vuxna. De senaste tio åren har jag skrivit egen musik både för barn och vuxna. Bland annat till barnföreställningen När Kingkong spelar pingpong, som jag spelar med trion Bära båten och till barnkörerna jag leder. Men också låtar som jag framfört som solist eller tillsammans med något av mina band. Ett exempel är låten Julefriden som finns på P4 Jämtlands hemsida: https://sverigesradio.se/artikel/6577658 2019. För den låten blev jag tilldelad Strömsunds kommuns kulturstipendium till Hans-Erik Dahlgrens minne. Jag är med i kvartetten Järvsö Popfolk där vi spelar covers och egen musik. Allt är på svenska och vill vi spela en låt som i original är på engelska så översätter vi texten. I vokalgruppen Baravox är jag verksam som kompositör, arrangör och sångare. Jag har tillsammans med min man och bror trion Bära båten som bland annat gör musikteater för barn. Jag arbetar även tillsammans med Ensemble Yria med pedagogisk och konstnärlig verksamhet för barn. Jag vikarierar då och då i folksånggruppen Kongero samt sjunger på begravningar, dop och bröllop och sjunger väldigt gärna i kör.”

Om uppdraget

”Under det gångna året med coronapandemin har vi människor tvingats ställa om både i handlingar och i tankar. Jag saknar såklart släkt och vänner som jag inte kunnat träffa så mycket som jag har velat och vissa aktiviteter som får mig att må bra.

Men den här tiden har också varit en välbehövlig paus i ekorrhjulet som det är lätt att hamna i med alla tider att passa, måsten och dåligt samvete.

En av de saker som jag kanske saknar mest och som jag också ofta hör andra säga är att få kramas. Kramen som betyder så mycket i vårt sätt att hälsa, välkomna, visa kärlek och inte minst att trösta. Det känns omänskligt att inte få ge någon den där kramen jag så gärna vill ge.

Jag bestämde mig ganska snabbt för att det skulle bli temat för låten jag ville skriva; längtan efter kramar och närhet och att inte få göra som man brukar i den här svåra tiden. Men ändå med lite humor och något hoppfullt i text och tonspråk. Något som andra förhoppningsvis kan känna igen sig i och lyssna på med ett litet leende på läpparna.

Jag har jobbat med texten och musiken parallellt under våren. En process som varit som det brukar när musik ska bli till för mig. Från ”Kan det här bli något?” till ”Det här kan bli något!”. Min musik har sedan blivit arrangerad och inspelad tillsammans med vännerna i Järvsö Popfolk; Olle af Klintberg, Karin Westberg och Emil Westberg.”

Lyssna på *En Kram I Dessa Tider* med Järvsö Popfolk på Spotify, se QR/länk

Sara af Klintberg, foto: Lisa Hellström

QR-kod:
shorturl.at/qtvwY
(*En Kram I Dessa Tider* - Järvsö Popfolk på Spotify)

Hemsida:
flerstrangat.se
Facebook:
Järvsö Popfolk

OVE ANDERSSON

Fraktioner Del 1

Ove är en musiker och musikproducent bosatt i Gävle. Han syns och hörs kanske oftast i samband med teaterproduktioner på Skottes Musikteater, där han har en fast punkt men spelar också med diverse band och i olika konstellationer.

”De senaste 13 åren har jag jobbat mest med musik inom teatern, som musiker, arrangör och komponist. Jag har stor bredd och vilja att utforska, för mig, nya klanger och influenser. Ibland har jag komponerat musik utifrån vad regissören beskrivit med ord eller bilder. Andra gånger har vi valt ett instrument och utgått från det. Ett tiotal produktioner har jag gjort med konstnären Hans Kellerman och fler produktioner planeras. All musik har alltid framförts levande av mig och andra musiker/skådespelare. Någonstans mellan 900 och 1000 föreställningar har jag spelat. Jag väljer ofta olika sätt att arbeta för att inte upprepa mig. Jag har spelat i flertalet grupper som musiker sedan sena tonåren. Framför allt som gitarrist, keyboardist och basist. Vissa har varit på hobbynivå och andra professionella. Det har givit mig en stor bredd och förståelse för musikens element. Nackdelen är väl att jag inte håller den högsta nivån som instrumentalist på något specifikt instrument. Å andra sidan har det aldrig varit ett mål. Jag har också jobbat med flertalet artister som musikproducent och musiker. Här har jag också haft ett öppet sinne och det har varierat från improviserad musik till poesi till att ha kompat mer kommersiella artister som till exempel Patrik Isaksson, Linda Bengtzing, Lili & Susie och Molly Sandén. Jag har även arrangerat musik för stråkkvartett och stråktrio. Dessa arrangemang har spelats av musiker från Gävle Symfoniorkester.”

Om uppdraget

”Innan jag började själva arbetet så bestämde jag mig för att utgå från improvisationer på piano. Dessutom skulle jag begränsa instrumenteringen till piano, bas, elgitarr, orgel och trummor. Ganska konventionellt i den meningen, men i övrigt skulle jag inte gå i mina egna gamla hjulspår.

Någon stil eller genre tänkte jag inte begränsa mig till utan jag försökte helt och hållet utgå från känslorna som jag som kulturarbetare känt under pandemins framfart. Jag satte mig vid ett piano och spelade in improvisationer utifrån det, lyssnade på vad det blev och gjorde ett arrangemang utifrån det jag tyckte om.

Vid inspelningen som följde var jag noga med att betrakta datorn som enbart en bandspelare. Det skulle vara levande och organiskt. Fraktioner består av två separata stycken varav Fraktioner Del 1 var den del jag bestämde mig för som skulle få representera det här projektet.”

Lyssna på *Fraktioner Del 1* av Ove Andersson på Spotify, se QR/länk.

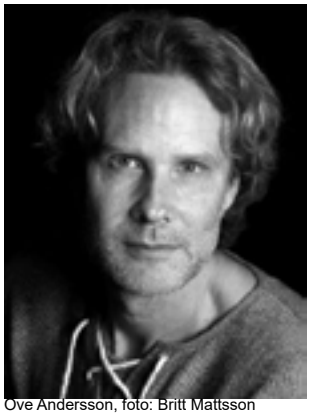
Ove Andersson, foto: Britt Mattsson

QR-kod:
shorturl.at/flpr1
(*Fraktioner Del 1* - Ove Andersson på Spotify)

Hemsida:
skottesmusikteater.com

MATTIAS WINDEMO

Dialogiska Ensamheter

Mattias Windemo är en aktivt verksam frilansgitarrist och kompositör bosatt i Gysinge.

Med sin spännande kombination av nydanande och nytänkande och med de musikaliska rötterna samtidigt stadigt förankrade i traditionen har Mattias Windemo lyckats nå ut till en allt större och bredare publik. Han har uppträtt i vitt skilda sammanhang och spelat på ett flertal stora scener i Sverige och utomlands. Mattias har exempelvis de senaste åren turnerat i Indien, Schweiz, Palestina samt i Sydafrika. Mattias Windemo är idag fritt verksam som kompositör och gitarrist. De egna grupper han idag i första hand arbetar med både som gitarrist och kompositör är WE (övriga medverkande Jonny Axelsson, slagverk och Eva Lindal violin) samt Flux med Pär Ola Landin och Jon Fält samt gruppen Eldsken. Mattias Windemo har i egenskap av gitarrist och kompositör även samarbetat med musiker som Lindha Kallerdahl, Sarah Lindloff, Joakim Milder, Gösta Rundqvist, Karin Krogh, Mats Öberg, Rigmor Gustafsson, Raymond Strid, Eva Lindal med flera. Han har också haft återkommande samarbeten med författare och poeter såsom Björn Ranelid, Ylva Eggehorn, Carolina Thorell och så vidare.

Om uppdraget
”När pandemin bröt ut under våren 2020 och konserter ställdes in blev det en paus i min utåtriktade verksamhet. Mitt inre skapande upphörde inte, tvärtom, ur ensamheten föddes olika kreativa processer.

Nu ett år senare är läget ett annat. Det som tidigare var ett skapande i ensamhet har nu ersatts av ett stort behov av att få skapa tillsammans och att få dela.

Att nu ha fått möjlighet att göra det tillsammans med poeten Carolina Thorell har varit en oerhört välbehövd och kreativ resa.

Vår kreativa process har varit att vi först har mötts genom samtal och improvisation. Efter det har vi gått iväg och arbetat var och en för sig för att sedan sammanstråla igen och tillsammans manifestera det vi individuellt har arbetat med.

Så har stycket Dialogiska ensamheter fötts. Stycket bär inom sig och är ett uttryck för den längtan och vilja att skapa tillsammans som föds genom isolering och ensamhet.”

Lyssna på *Dialogiska Ensamheter* av Mattias Windemo & Carolina Thorell på Spotify, se QR/länk.

Mattias Windemo, foto: Jon Edergren

QR-kod:
shorturl.at/iKMO1
(*Dialogiska Ensamheter* - Mattias Windemo & Carolina Thorell på Spotify)

Hemsida:
windemo.se

IRÉNE MONEEO

Vakuum 20-21

Iréne Moneeo är tonsättare och ljudkonstnär som ofta kombinerar ljud och ljus i en kreativ symbios, där även egenkonstruerade instrument har ett viktigt utrymme. Iréne hittar gärna nya scener och sammanhang för elektronisk konstmusik och skapar egna koncept i duon Moneeo.

100% verksam tonsättare, ljudkonstnär och musiker. Född -72 i Östersund och uppvuxen i Håsjö i Jämtland, nu mera bosatt i Gävle. Verksam inom elektronisk konstmusik och live elektronik, där även egenkonstruerade instrument har ett viktigt utrymme. Kombinerar ofta ljud och ljus i en kreativ symbios, som i elektroniska duon Moneeo. Tilldelades Gävle Kommuns Kulturpris 2013. Hennes verk har framförts på konserter och festivaler såväl i Sverige som utomlands, till exempel Cuba, Frankrike, Spanien, USA med flera. Tidigare verk i urval:

Beställningsverk: 10 maj 2014, Uruppförande av ’Futuristica’, Ett beställningsverk av Landstinget Gävleborg. Inledde och invigde Kulturtinget i Söderhamn på Kulturens Hus.

Beställningsverk: 2 sept samt den 7 sept 2014, Uruppförande av ‘Bygg-Synk!’. Ett beställningsverk av Gävle Konserthus. Invigde de nya lokalerna på Gävle Konserthus. Tonsättare: Iréne Moneeo & Per Moneeo – bandstämma och video. Musiker: Glenn Larsson – Slagverk.

2012 Blev inbjuden till festivalen Electronic Music Midwest i Chicago och framförde stycket Micro Lumen 1.

Om uppdraget
”Jag har utgått från min grundtanke i mitt komponerande av ett elektroniskt ljudstycke och utifrån nutiden i vår värld där vi nu befinner oss, 2020-2021.

Gränser stängdes och vi har stängt dörren om oss själva. Ingen vet när det tar slut, ingen kan ge dig svar. Allt vi kan göra är att vänta. Världen är inställd och ett obefintligt kulturliv har fortgått. Vi befinner oss i ett vakuum i tid och rum.

Efter att ha varit isolerad i ett år smittades även jag av viruset och det medförde sviter efteråt med Parosmi som fortfarande sitter i. Jag kämpar varje dag för att komma tillbaka. Det har vänt min värld upp och ner och jag kan inte annat än att säga att det jag känner, hörs i mitt dynamiska musikstycke.”

Lyssna på *Vakuum 20-21* av Iréne Moneeo på Spotify, se QR/länk.

Iréne Moneeo

QR-kod:
shorturl.at/evxHY
(*Vakuum 20-21* - Iréne Moneeo på spotify)

Hemsida:
moneeo.com

ANNIKA HAMMER

Promenad

Annika Hammer är sångerska, pianist och skribent bosatt i Delsbo. Till det här uppdraget har hon skrivit ny musik och text. Annars ägnar hon sig framför allt åt folkmusik av det traditionellare slaget, bland annat i gruppen Ljus och lykta.

”I mitt soloprojekt med sång och piano, en sättning som jag är rätt ensam om bland professionella folkmusiker, ser jag mig själv som folkmusiker på röst och piano, förankrad både i tradition och nutid. Mitt fokus är att göra bra musik, varken mer eller mindre, och jag vill beröra även dem som är ovana vid folkmusik. Under utbildningen på Kungliga Musikhögskolan var sång mitt huvudinstrument, men jag arbetade också med att finna nya vägar att arrangera för piano på ett sätt som utgår från folkmusiken och inte från någon annan genre som till exempel jazz. Det finns vissa begränsningar med pianot när man spelar svensk folkmusik, bland annat ifråga om tonalitet, som väl är en av orsakerna till att det inte används så mycket i genren. Men jag menar att det går att komma runt begränsningarna och att pianot har andra kvaliteter som är väl värda att höras i svensk folkmusik. Dem vill jag utforska, ihop med rösten. Text har alltid varit viktigt för mig, både när jag sjunger folkmusik och när jag sjunger annat. Dock har jag, trots att jag skriver mycket annars, inte skrivit några egna låttexter i folkmusiksammanhang. Förrän nu.”

Om uppdraget

”Sommaren 2020 flyttade jag till Delsbo. Det var planerat sedan länge och jag såg fram emot att ha nära till naturen, mina svärföräldrar och slippa allt krångel man har som småbarnsförälder i Stockholm. Väl här så började jag ganska snart längta tillbaka till stan, inte minst för att det har varit svårt att lära känna nya människor när alla mötesplatser är nedstängda.

I Stockholm blev jag ofta irriterad på att man inte ens kan gå en skogspromenad utan att behöva trängas med en massa folk. Här däremot finns det gott om plats, men då vill jag ha människorna i stället. Sånt är livet.

Det blev fyra låtar, alla ganska intuitivt komponerade, även om jag har arbetat om texterna ett par gånger. Jag ville skriva pratiga texter i någon sorts Markus Krunegård-stil, där man bara babblar på och låter musiken följa med texten, istället för att använda en regelbunden singer-songwritermall med vers-refräng-stick och så vidare. Polskeformatet passar bra i det sammanhanget . I slutändan kom bara en låtarna med i uppdraget. Den heter Promenad och är just en polska.”

Lyssna på *Promenad* av Annika Hammer på Spotify, se QR/länk.

Annika Hammer, foto: Johan Bergmark

QR-kod:
shorturl.at/FTZ34
(*Promenad* - Annika Hammar på spotify)

Hemsida:
annikahammer.se
Instagram:
Annika Hammer
Facebook:
Annika Hammer

---

2 *Polska är en av de vanligaste musiktyperna inom svensk folkmusik.*

§ § § § §

§ § § R E

F L E K T

I O N E R

REFLEKTIONER

Under senhösten 2020 skickades den första utlysningens processbeskrivningar in och de uppdrag som kunde presenteras publikt utifrån rådande restriktioner presenterades. I samband med det anlitades tre kulturskribenter med regional anknytning för att analysera de konstnärliga processerna samt sätta uppdragen och det konstnärliga eller materialutforskande arbetet i perspektiv.

Kulturskribenterna var Valerie Kyeyune Backström som verkar i Stockholm men är uppvuxen i Gävle och Camilla Dal och Stefan Westrin, som båda är verksamma som frilansskribenter inom kulturområdet i Gävleborg.

Skribenterna tog sig an uppgiften på olika sätt. Camilla Dal fokuserade på uppdragen inom musik och lyssnade, analyserade, reflekterade och intervjuade musikerna. Valerie Kyeyune Backström skrev en fri association kring kulturen mer generellt i relation till pandemin. Stefan Westrin i sin tur gjorde en personlig reflektion i relation till bildkonstuppdragen. Alla de tre texterna är här återgivna i sin helhet.

Om konsten i krisen och krisen som synliggörare

Sedan pandemin blev ett faktum har kulturarbetare både varit märkligt närvarande och frånvarande i debatten – låt mig förklara. Närvarande, som i att det varit kulturarenor som först stängts ner, som tydligast reglerats av rekommendationer och lagar. Frånvarande – i frågan om ekonomiska villkor, men kanske än mer i samhällsbetydelse: här fanns hela tiden konstens inneboende konflikt som livsviktig vs lyxvara som underliggande i samtalet, i värderingen, och där dessa ytterlighetspositioner verkade vara de enda möjliga att inta.

När Sunday Times kartlagt vilka yrken befolkningen ansåg som minst samhällsbärande, dök konstnären upp som nummer ett, mindre nödvändig för samhället än både PR och teleförsäljare. Och nog stannar inte samhället om konstnärerna går ut i strejk och samhället kollapsar kanske inte om kulturarbetare försvinner för en tid. Ändå går det inte att reducera konstens funktion till detta, det är att titta på frågan från fel håll.

Samtidigt har konstnären under detta år plötsligt framstått som en föregångare. En vars arbetssätt plötsligt var efterfrågat, var någon som var van vid att arbeta hemifrån eller ensam. När det isolerade arbetslivet blev ett riktmärke framstod således denna långvariga erfarenhet av detsamma som en kompetens. I bästa fall. Som ett försprång, eller en förmån, i de flesta fall.

Och nog kunde väl också en stor grupp av de kreativa frilansarna framstå som priviligierade, som på ett sätt kunde leva på relativt oförändrat; som redan jobbade hemifrån eller ensamma, som redan ägnade sig åt stora sjok av självisolering, som var vana att producera utan direkt överinseende av en chef eller närvarande kollegor.
Och därmed framstod återigen de kreativas arbetsförhållanden både som en fråga om lyx och nöd. Och även om konstens nödvändighet inte kan reduceras till en fråga om verklig nöd, som den rent fysiska man ställs inför i frågan om förnödenhet såsom mat, husrum, så är den ändå nödvändig för vår mentala överlevnad. I tider av isolering har den kanske blivit än mer viktig. När omvärlden varit stängd och sociala kontakter reglerade är det i litteraturen, konsten, musiken och filmen frihet och tröst har kunnat hämtas.

Samtidigt vore det en lögn att säga att kulturarbetare som grupp inte drabbats. Även om den lilla världen inte alltid förändrades i grundvalarna, så gjorde omvärlden det, och det gör något med en, även om man varit en av de lyckosamma som inte avlidit eller hanterat en närståendes bortgång i denna pandemi.

Och även om många kreativa yrkesutövare inte behövt förändra sitt själva arbete, har möjligheterna till inkomst många gånger minskat eller helt försvunnit. Den självvalda isoleringen bygger ju på förutsättningen att det finns en omvärld därute, att verka i, att få uppdrag av, att hämta inspiration ur.

Och om sjukdomen gjort något, så är det att förstärka de klyftor som redan fanns, som låg där latent, som nu uppträder i relief. Av en del har detta välkomnats, inte pandemin i sig förstås, men som en katalysator, som strålkastare mot allt det ohållbara i samhället; att när detta är över, eller medan det fortfarande håller på, så ges vi nu klar insikt, en möjlighet att rätta till samhällets orättvisor.

Och det är en tröstande tanke, särskilt i detta onådens år. När vi alla längtar efter något bättre är det lätt att tänka att året 2020, denna pandemi, ska lära oss något. Att alla maskor som nu uppmärksammas ska stoppas igen, lagas, lappas – att erfarenheten av att vara utelämnade, till varandra, till oss själva, ska få oss att förstå och värdesätta det som verkligen betyder något.

Eller så blir det bara som att vakna efter en feber, frisk efter en lång förkylning: tacksamheten över att kunna andas genom båda näsborrarna, som man svor att man aldrig skulle ta förgiven, tynar bort lika snabbt som sjukdomen.

Den amerikanska kritikern Susan Sontags kanske mest kända verk, Illness as Metaphor från 1978, inleds med det odödliga citatet:

”Illness is the night-side of life, a more onerous citizenship. Everyone who is born holds dual citizenship, in the kingdom of the well and in the kingdom of the sick. Although we all prefer to use only the good passport, sooner or later each of us is obliged, at least for a spell, to identify ourselves as citizens of that other place.”

Valerie Kyeyune Backström

Valerie Kyeyune Backström är kulturjournalist och författare, bosatt i Stockholm. Hon skriver regelbundet om litteratur och konst för bland annat Expressen och Kunstkritikk. Hon har tidigare varit chefredaktör för tidskriften Bang.
Bild: Valerie Kyeyune Backström,
foto: Jasmin Storch

I essän fortsätter hon utreda sjukdomens plats som en metafor (för exempelvis romantiskt lidande, djupsinnighet, styrka, straff) och varnar för farorna inbyggda i detta. Istället vill hon uppmana oss att se på sjukdom befriat från detta önsketänkande, befriat från djupare innebörd än just det rent biologiska: en sjukdom är ett virus, en bakterie och så vidare, inte ett straff, inte en lärdom. För att prata med Gertrude Steins röst, vill Sontag påminna oss: en sjukdom är en sjukdom är en sjukdom
.
Och kanske efterlyser jag samma nykterhet även i dessa tider, kanske gör vi därför bäst i att, inte sänka våra förhoppningar, men förflytta dem, från sjukdomens flyktiga sfär av klarhet till en annan, mer solid grund att bygga på. Som inte bygger på nödens nyvakna desperation, utan förlikningen med att även denna tid ska passera.

Och då kanske vi inte lärt oss någonting. Och det är det underbara med att vara människa, men också det fruktansvärda. Och mot det finns ingen lösning, förutom att dokumentera, att vittna, att berätta, att skapa.

INNAN JORDEN GÅR UNDER
Om åtta musikskapares arbete i kristid

På uppdrag av Region Gävleborg har åtta tonsättare och musiker komponerat musik utifrån det rådande läget, som del i en särskild utlysning av särskilda uppdrag till kulturskapare under Coronapandemin 2020. Musiklivet har genomgått stora förändringar under året, de flesta scener har stängt ner, turnéer och festivaler har ställts in.

Men behovet av att uppleva och skapa musik har inte försvunnit. Uttrycksbehovet är lika stort och skiftande som alltid, vilket märks under lyssnandet. Där finns allt från folkmusik och klassisk opera till ambient dansmusik, pianopop, nutida konstmusik, progressiv rock och elektroakustisk musik. Det visar på bredden i Gävleborgs musikliv.

Det är givetvis svårt att jämföra verk som placerar sig så olika rent genremässigt, men när jag lyssnade, vilket jag gjorde utan att ha läst några verkbeskrivningar, upplevde jag tydligt hur verken grovt låter sig indelas i två grupper, vilka kan sägas representera två grundläggande förhållningssätt.
Den första gruppen har skapat verk som direkt uttrycker och gestaltar de känslor som isoleringen och pandemin väcker, en krisreaktion med konflikt, oro, frustration och stress, där viruset attackerar och fokus vänds inåt när situationen bearbetas på djupet. De ger en ögonblicksbild av läget vi befinner oss i. Här finns reflektion, smärta och ensamhet, en gestaltning av sinnestillstånd och skeenden, samt ett tydligt sökande efter nya vägar.

Verken i denna grupp hör hemma i den konstmusikaliska fåran, två verk för soloinstrument, ett elektroakustiskt hörspel samt en klassisk sångcykel. Här återfinns kontrabasisten Anna Holm Eks uttrycksfulla ”Kris för solokontrabas”, musikern och tonsättaren inom elektroakustisk musik och ljudkonst Per Moneeos drabbande ”Unexpected Phases”, violinisten Lisa Rydbergs djupt talande solostycke ”Viridis”, och operasångerskan Himani Grundströms fint varierade sångcykel bestående av de tre sångerna ”Lenas Sång”, ”Satun Laulu” och ”Canção de Fernando”

Hos den andra gruppen urskiljer jag en strategi som fokuserar på ett större perspektiv, det eviga, universella, med mindre av konflikt och kamp och mer fokus på lugn, tröst och sådant som väcker livsglädje. Här finns känslor i en skala från sorg och vemod till naturkänsla och dansglädje och uttrycken skiftar från folkmusik till elektronisk popmusik, dansmusik och progressiv rockmusik.

Camilla Dal

Camilla Dal, frilansjournalist bosatt i Gävle. Debattör och kulturkritiker i Gefle Dagblad sedan 1990-talet, musikkritiker sedan 2005.

De jag sorterat in i denna grupp är folksångerskan Emma Härdelins ”Koral till människan”, musikläraren och musikern Kevin Sumners elektroniska, smått Beatlesdoftande ”Isolation Drummer”, svängiga skogstechnon ”Roots Remedy” av Martin Zeidner som är dj och gör elektronisk dansmusik, samt Rikard Sjöbloms, rockmusiker inom progressiv rock, naturnära och trösterika ”Ett Rum Utan Tak”.

De verk som skapats ger en lägesbild från skilda utgångspunkter vilket är mycket spännande. Hälften av musikskaparna bor i Gävle, övriga kommer från Hudiksvall, Söderhamn, Ljusdal och Sandviken. Det säger något om villkoren, att det är lättare att leva och verka i en större stad än på landsbygden och att fler sökanden därför kom från Gävle.

Jag noterar också att allt fokus ligger på västerländska musikformer. I framtiden behöver det mångkulturella samhället synliggöras och ta sin rättmätiga plats även i kulturlivet, vilket inte är ett specifikt regionalt problem utan en övergripande kultur- och samhällsfråga.

Viktigt att påpeka är också att verken kom till under en fas i pandemin då minskad smittspridning gav hopp om att det snart skulle vara över. Nu blev det inte så och i skrivande stund, i december 2020, är det ingen som vet när läget kommer att ljusna igen.

Pandemin synliggör sårbarheten i kulturlivet på ett smärtsamt sätt. Många förlorade sina uppdrag och inkomster från en dag till en annan, särskilt drabbade är frilansare som är beroende av livescenen. Klyftor inom kulturlivet blir synliga, mellan frilansare och egenföretagare som står utanför trygghetssystemen och de som är anställda av institutioner eller har andra arbeten vid sidan av. Det går inte att blunda för hur förtvivlad situationen är för många, och de stödpaket som hittills delats ut har inte räckt till.

Vad pandemin i slutändan kommer att kosta i förlorad skaparkraft och förlorade möjligheter är i nuläget omöjligt att säga. Visst finns många positiva saker i vår samtid, Region Gävleborg pekar i sin utlysning på en ökad medvetenhet om miljö- och klimatfrågor, medmänsklighet och kreativitet i civilsamhället.

Att förmå omfatta allt det positiva när man själv befinner sig mitt i stormen kan nog ändå vara svårt. Det beror på hur mycket ens situation påverkas, inte minst ekonomiskt. Men flera av musikskaparna ha kommit igång med digitala konserter och presentationer och flera av dem har gjort nya insikter och fått input som de kommer att ha nytta av även efter pandemin.

Oavsett vilka andra idéer som funnits med i spelet upplever jag att de åtta musikskaparna på olika sätt och med framgång lyckas uttrycka den märkliga situation som råder, med fysisk distansering och isolering, stora delar av det sociala livet förlagt till nätet, en otrygghet och osäkerhet om vad som komma skall.

Intervjuer

Under arbetet med artikeln kontaktade jag fyra av musikskaparna för en djupare intervju. Urvalet baserar sig på att jag ville ha en bredd gällande genrer, uttryck och känsloläge i musiken.

Det blev en mycket givande kontakt som dels ökade min insikt om svårigheterna för livemusiker under pandemin samt hur viktigt det är att kulturarbetare får stöd och uppdrag i den rådande situationen, dels gav det inblickar i konstnärliga arbetsprocesser och det engagemang som finns, ett engagemang som i vissa fall sträcker sig bortom den egna professionen.

Jag tycker det är lika bra att tonsättarna får tala med egna ord. Intervjuerna är utförda i november 2020.
AHE: Anna Holm Ek, EH: Emma Härdelin, RS: Rikard Sjöblom, PM: Per Moneeo

Anna Holm Ek:

Jag känner igen mig mycket i ditt verk, tycker att du uttrycker isoleringen mycket träffande och gripande, och sorgen, pendlingen mellan hopp och förtvivlan och som helhet en rörelse från kamp och mörker till ljus. Det är stämningar jag tycker att jag genomgår hela tiden. Jag och säkert många med mig hoppades nog i somras att det värsta skulle vara över. Nu blev det inte så. Så på sätt och vis befinner vi oss någonstans mitt inuti din musik just nu. Där finns en spänning mellan tillstånd och rörelse. Hur tänker du kring det?

AHE: När jag läser dina första rader åker jag rakt in i en känslosfär. Någon som jag inte känner har berörts av musiken jag skrivit och spelat in. Hela arbetet får en mening och jag känner mig tacksam och lättad.
För mig är kopplingen mellan musik, dans och bild oerhört stark och allt det är kopplat till känslor och sinnesstämningar. Tillstånd har samma betydelse för rörelse som pauser har för musik. Det är förhållanden som förstärker varandra, som ljus och mörker.

Upplevelsen av pausen beror på vad som kommer före pausen. Energin i en rörelse lever kvar i ett tillstånd och blir till nya rörelser. Ett tillstånd kan vara laddat med massor av rörelse som i panik, där spänningen mellan handlingsförlamning och explosion är påtaglig.

Det finns en improvisatorisk känsla i ditt flöde, har du arbetat med improvisation som en del av processen?

AHE: Improvisation är livsviktigt, det ger liv och ja, det finns som en del av skapandeprocessen. I det här stycket har jag använt mig av tre tolvtonsserier och följer därmed vissa regler som rör den tekniken, men inom de ramarna har jag i huvudet improviserat fram musiken.

Om du tänker tillbaka på din ursprungliga idé, förändrades den under processens gång?

AHE: Min ursprungliga idé med kontrabassolostycket ”Kris" var att fånga flödet av och mellan olika känslotillstånd och faser som upplevs under en kris. Jag tänkte på allt från en begynnande känsla av odefinierbart obehag till frustration och förtvivlan, sorg och uppgivenhet, reflektion, hopp, beslutsamhet och aktion.

Därefter började bearbetningsprocessen för att förtydliga nyanser och hitta en balans utan att komma ifrån känslan av det ostrukturerade inre livet, som är en stor del av hela idén.

För mig var det ett nytt sätt att skriva på, att frångå förväntad form och struktur för att beskriva det som är svårare att sätta fingret på. På det sättet har jag fått nya erfarenheter, men den ursprungliga idén med stycket lever kvar och jag vill fortsätta att utforska det spåret.

Hur påverkar den rådande situationen musiken och specifikt ditt skapande?

AHE: Den rådande situationen delar vi alla, även om varje människas upplevelse är unik. Vi behöver känna det vi har gemensamt, inte minst i en kris som innebär isolering. Musik och annan konst är då oumbärlig. Det ger mig bränsle i det ögonblick jag förstår att det har betydelse för andra om jag skapar musik.

Liveframträdanden ger i särklass de starkaste upplevelserna, tycker jag. Att inte få spela med någon är riktigt smärtsamt. Ensemblespel förlöser energi och väcker inspiration. Hade jag inte fått uppleva det, hade jag inte blivit musiker.

Innan vi flyttade till Gävle, vilket vi gjorde precis innan pandemin bröt ut, spelade jag ibland med Gävle Symfoniorkester. Jag såg fram emot att få vikariera fler gånger där och på andra ställen i Gävleborg, men det blev stiltje och jag sökte istället en utbildning på högskolan, ”Miljöstrateg”. Det är en relativt ny utbildning, som verkligen ligger i tiden och jag får många värdefulla insikter.

Per Moneeo:

Ditt verk träffar som en smock i mellangärdet. Du har verkligen lyckats fånga känslan av stress, hot och panik som pandemin återkommande väcker hos många och inte minst hos mig. I din beskrivning läser jag att det skapar ett lugn att vara mitt i pandemin. Men jag upplever en återgång till det stressade stadiet, nu när pandemin tar fart igen. Så ditt verk känns verkligen dagsaktuellt. Samtidigt beskriver det ett krisförlopp som kan handla om många tillstånd och händelser. Vad tänker du kring det?

PM: Idén var att försöka skildra min personliga upplevelse av pandemins olika stadier.

Pandemins första fas handlade för mig om hur vi kan läsa om hur andra länder har drabbats av pandemin, och det för oss känns väldigt långt bort. Något sådant kan väl inte drabba oss?

Fas två gick från ett vardagligt känslomässigt normalläge, till fullt kaos och panik på bara ett par timmar, ett tillstånd som vi alla blev helt överrumplade av.

De övriga faserna i pandemin blev av en helt annan karaktär i verket, som för mig handlade mycket om känslan att befinna sig i ett ekonomiskt och känslomässigt vakuum, isolering och ensamhet. Det partiet i stycket kan upplevas ha en vacker klang, men handlar mer om ett tillstånd av delirium, hur livet kan upplevas flyta iväg i någon slags virtuell febrighet.

Om du tänker tillbaka på din ursprungliga idé, förändrades den under processens gång?

PM: Jag såg framför mig att verket skulle innehålla en stor del ljudmaterial från nyhetsrapporteringar, kända tal och utlåtanden från media. När jag väl provade de idéerna så märkte jag att upplevelsen direkt förflyttades från vad jag ville förmedla med mitt verk. När man hör kända röster och citat som man känner igen, så förflyttas känsloläget till den personens identitet.

Det var en känslomässig förflyttning som jag absolut inte vill få med i mitt verk. Istället valde jag att använda ljudmaterial som bland annat består av fältinspelningar från mina resor i några av de länder som har drabbats hårdast, och samtidigt har blivit utpekade av övriga världen som roten till pandemin. Hur känns det egentligen att bo i ett land som övriga världen skyller pandemin på?

Hur påverkar den rådande situationen musiken och specifikt ditt skapande?

PM: Att försörja sig som frilansande kulturarbetare på landsbygden är svårt även i vanliga fall. När restriktionerna slog till i våras, slogs i princip alla jobb bort under fötterna, på bara ett par dagar. Och så såg det ut för de flesta frilansare inom musiksektorn.

Jag jobbade med en av de sista konserterna innan nedstängningen av kulturlivet, med Bo Kaspers Orkester på Gävle Konserthus. Jag minns den märkliga känslan att titta ut över en salong med endast ett fåtal personer i publiken trots att konserten var slutsåld. Musiken betydde helt plötsligt så mycket mer och hela känslan var – är det här den sista konserten vi får uppleva innan jorden går under?

Jag har tvingats titta på nya försörjningsmöjligheter och det har faktiskt väckt en lust att skriva mer musik i andra genrer än de jag arbetat med på senare år.

Jag och min livskamrat och närmsta kollega Iréne Moneeo har med duon Moneeo mött en helt ny publik genom de digitala artist talks vi publicerat i videoformat i våra digitala kanaler. Formatet passar oss perfekt och vi kommer definitivt att fortsätta med det.

Emma Härdelin:

Din koral är mycket vacker, samtidigt oerhört sorgsen och melankolisk. En betraktelse över människans existens, liv, död, naturen, universum. Här finns en evighetsaspekt. Många tänker mer än annars på existentiella frågor nu under pandemin, hur ser du på din och musikens roll i det?

EH: Jag tror att musik spelar stor roll i människors mående, vi vill gärna lyssna på något som förstärker våra känslor när vi känner både sorg och glädje. Min tanke var att skriva något som berör det existentiella men utan någon religiös aspekt.

Kan musiken vara till tröst, en kraft som hjälper människor att överleva?

EH: Absolut. Jag tror att psalmerna har haft den funktionen på den tiden som människor faktiskt trodde på de ord de sjöng. Idag är de ju för väldigt många mera en utsmyckning som hör till kyrkliga ritualer. Nu lyssnar man på, eller sjunger annat när man vill känna sina känslor. Världens sorgligaste kärleksballad, eller bästa feelgood-låten på hög volym för att stå ut, få vara ledsen, eller bli glad.

Om du tänker tillbaka på din ursprungliga idé, förändrades den under processens gång?

EH: Jag upplever att idén jag hade förverkligades under processens gång, men att jag fick stanna upp och göra om när jag upplevde att resultatet inte blev som jag hade tänkt. Jag har inspirerats av Svenskt visarkivs gamla inspelningar från Gammelsvenskby i Ukraina, där ålderdomliga melodier levt kvar med texter ur den svenska koralboken från 1697. Min tanke var att skriva något som liknade dessa gamla psalmer, men för den moderna ickereligiösa människan.

Resultatet blev en meditativ vaggviseliknande koral eller bön, kanske till och med likvärdig en jojk. En betraktelse över livet, döden och tiden, att de vandrar vid vår sida hand i hand, självklara och orubbliga.

Hur påverkar den rådande situationen musiken och specifikt ditt skapande?

EH: Den rådande situationen påverkar min livssituation väldigt mycket, eftersom jag sedan 17 års ålder försörjt mig genom konsertverksamhet. Nu har jag behövt hitta nya vägar för att kunna fortsätta vara musiker på heltid.

Mina band med svenska medlemmar har kunnat ses för att repa och göra vissa liveframträdanden. String Sisters som har medlemmar över halva jordklotet har fått ställa in spelningar i både Canada och USA men vi har setts några gånger via Zoom bara för att prata och ha trevligt.

Min trio Triakel firar 25 år som band i år och vi hade planerat att fira det med turnéer i Tyskland och Sverige. Istället har vi 25års-jubileumskonserter live, men digitalt. Vi har haft tittare ifrån ett tiotal länder, det känns jätteroligt.

Jag kommer framöver att hålla digitala kurser med visutlärning, genom studieförbund. Inget av detta hade hänt utan pandemin. Den har tvingat oss att hitta andra kreativa vägar än de fysiska, vilket vi i efterhand kommer att ha mycket nytta av.

Rikard Sjöblom:

När jag lyssnar på din låt tänker jag att det är viktigt att vara snäll mot sig själv i den här märkliga och svåra tiden. Att hitta en frihet bortom isolering och mörker och våga ge sig hän åt fantasins flykt. Jag upplever en evighetsaspekt med en ljus och lekfull grundton. Har du några knep för att inte dras ner i oro och nedstämdhet?

RS: Att hålla sig kreativ är ett bra sätt, att hitta olika sätt att vara kreativ. Det var bra att få ett uppdrag där jag kunde utgå från pandemin. Det blev en hyllning till skogen. Det finns något svenskt med skogen, något vemodigt och samtidigt upplyftande. Naturens roll i musiken finns även hos 70-talsproggen och artister som till exempel Merit Hemmingson.

Att vara ute i skogen var otroligt skönt, naturen är en stor hjälp. Jag bodde nära skogen då jag arbetade med projektet och kunde lätt komma ut.
Har musik och skapande en särskild betydelse nu under pandemin?

RS: Både och, jag känner att detta att livesidan inte finns gör det jättesvårt. Det är lätt att hamna i ett ifrågasättande. Men jag har alltid älskat att spela in och tycker det är roligt att spela in på egen hand. Streaming av musik innebär en distans, det är svårt, man får så mycket av en levande publik.

Om du tänker tillbaka på din ursprungliga idé, förändrades den under processens gång?

RS: Ja, den förändrades lite grann, jag hade tänkt göra det lite längre, men det blev så att jag kortade ner ett flersatsigt verk till ett stycke med fyra delar. Jag gillar att gestalta känslor instrumentalt, så progressiv rock passar mig bra. Det finns mycket musik inom genren som är gjord med hjärta och passion. Den ligger också nära klassisk musik med teman, olika satser och så.

Mitt verk är inspirerat av promenader i skogen och jag hade först tänkt spela in instrument ute i skogen, men jag flyttade under tiden jag arbetade med stycket, så det blev inte så.

Hur påverkar den rådande situationen musiken och specifikt ditt skapande?
RS: Väldigt mycket blev inställt, som två längre turnéer i somras. I samband med senaste skivsläppet gjorde vi en Gungfly-spelning med 40 pers i publiken som också streamades. Nu finns bara inspelningsjobb kvar. Jag spelar

in ett album med det engelska band jag spelar med. Vi skulle just nu ha spelat in livetagningar i England, men nu får vi lov att spela in var för sig vid datorn istället.

Förutom den ekonomiska biten, det är ju jättesvårt när det inte finns några jobb, så tar det bort så mycket glädje att inte kunna spela med och för andra, allt kokar ändå ner till verkliga möten. Jag gillar mest att göra saker irl, även om digitala möten också kan vara häftigt.

I den här tiden kan musiken ge hopp och uttrycka känslor av sorg, den kan vara ett sätt att bearbeta det svåra. Musiken finns alltid där och hjälper till.

Jag hade också tur som precis innan pandemin bröt ut fick ett deltidsjobb inom kulturskolan, utan det hade allt varit ännu svårare.

När verkligheten gör rymdäventyren överflödiga och glesbygden till en frihetsfaktor

En tecknare sitter och lutar sig över sitt ritbord. En tankebubbla över hans huvud. ”Suck”. Så enkelt kan ett dramatiskt 2020 gestaltas. Det är i Gustaf Lords skisser i serieform som rutan dyker upp. Och av alla de bilder från bild- och formgenren i den PowerPoint-redovisning av Regionens särskilda uppdrag jag får titta på så är det nog den som mest omedelbart, mest intuitivt slår an någonting hos mig. ”Suck”. Lite så var ju också min vår och försommar. Kanske ganska mycket så.

Jag höll precis på att göra färdigt några reportage när det allt mer började visa sig att det här kanske var någonting som var på allvar. Det var bra reportage, sådana som jag hade hållit på med länge. Sådana som inneburit att jag hade tagit reda på en massa saker, vunnit människors förtroende, tagit deras tid och energi och så vidare. Men redan när jag skrev färdigt dem kände jag en impuls att ge upp. Jag fick kämpa emot den, för jag ville ju göra klart och gå vidare, men jag kände på mig att de här jobben aldrig skulle komma att publiceras. Så skulle det också bli.
För de följande månaderna skulle allt handla om Corona.

De uppdrag som handlade om att till exempel recensera teaterföreställningar blev naturligt nog avblåsta, eftersom det inte blev några teaterföreställningar. All annan typ av journalistik som jag brukade ägna mig åt blev satt åt sidan. Att mina två större reportage aldrig publicerades var en tydlig signal. Det här var ingenting som någon hade tid att ägna sig åt just nu. Och apropå just nu: allt blev väldigt mycket just nu. Ofta med just de orden och ett kolon framför tidningarnas rubriker, som alltid hade en räkning av de döda överst och intervjuer med olika experter på virus, smittspridning och matematik längre ner. Corona ersatte nästan alla andra ämnen, och korta, snabba liveuppdateringar ersatte långsammare journalistik.

Jag tänker att det här är en bild av kollektiv rädsla.
När en individ ställs inför ett plötsligt hot kommer dess perifera seende att försvinna. Det finns inte längre energi till nyanserna, nu gäller det att försöka få syn på den fara som är precis framför ögonen. Pulsen stegras och en massa adrenalin börjar utsöndras. Andningen går upp i halsen. Alla långsamma kroppsliga system sätts på undantag. En primal reaktion som vi evolutionärt utvecklade redan under den tid vi var reptiler utspelades under våren kollektivt och offentligt i alla dessa JUST NU, i versaler och i signalröd färg.

Efter ett tag slutade jag helt att jobba. Det kändes som att den dörren var stängd. Och eftersom jag också slutade träffa folk under en period, blev försiktig med att ens gå utanför hemmet, blev allt underligt tyst och stillastående, samtidigt som dramatiken rasade därute. Alltså: ”Suck”.

Stefan Westrin

Stefan Westrin är en frilansande journalist från Gävle som skriver essäer, reportage och nyhetsartiklar. Gillar språk, idéer och dans.
Bild: Stefan Westrin
Foto:Ida Long

”Plötsligt kändes det inte så kul att teckna rymdinvasioner längre”, skriver Gustaf Lord i en annan serieruta. Världen gled helt självmant in i apokalypsscener som den genren vant oss vid, men med en trist twist.

”Vi har nog aldrig varit så nära att leva i en Hollywood-blockbuster som vi är nu”, säger Gustaf Lord när jag ringer upp honom.

”Men den är grå och diskbänksrealistiskt vardaglig och har inga av de spexiga specialeffekter som man hade fått för sig att den skulle ha”.

Konstnären Samira Englund skriver också under på den tydliga känslan av uppdelning mellan ”världen utanför” och den egna, privata verkligheten hemma. Det är den senare som finns omkring henne mest omedelbart förstås. Nu mer än någonsin. Sedan i våras har hon bara hållit sig hemma i Rengsjö, förutom något enstaka besök i grannkommunen. När hon läser nyheter och kollar av hur vänner och bekanta har det, de som bor i städer, är det ”nästan som att läsa fiktion, någon konstig dystopi”, säger hon. ”Det är svårt att få någon verklighetskänsla kring för jag upplever det inte”.

Egentligen var det tänkt att 2020 skulle bli ett helt annat år för henne. Hon hade otroligt mycket inbokat, så mycket att hon säger att hon inte riktigt förstår hur hon tänkte att hon skulle hinna med allt. Tre separatutställningar på olika gallerier, två grupputställningar, och ett residens i Bergmangårdarna på Fårö, Gotland. Av detta blev intet, åtminstone inte i år. I tomrummet som uppstod blev det någonting annat i stället. Vi ska återkomma till det.

Jag förhör mig lite med både Gustaf Lord och Samira Englund om ekonomisk oro efter året som gått. För egen del började jag i våras på allvar fundera på att byta jobb, och har väl inte helt slutat med det än. För kan man ens bygga en tillvaro kring en situation som är så uppenbart skör? Hur var det för Samira Englund, som skulle ha så många utställningar på galleri? Har hon känt oro? ”Jo, det är klart, men det har jag alltid ändå”, säger hon.

För Gustaf Lord verkar det vara något liknande. Han refererar till en oneliner som hans kollega Emily Ryan formulerade under våren. Kontentan var ungefär att den här våren visar att ”om alla skulle börja leva som jag så skulle världsekonomin kollapsa”.

Han säger att han har anpassat sina utgifter efter små inkomster, nära existensminimum. För kulturarbetare är kris ett normalläge, även i en ekonomi som i övrigt fungerar. Det låter bräckligt för ett samhälle som säger sig vilja ha ett kulturliv, och menar allvar med det.

Egentligen var det just det här som Gustaf Lords skisser skulle ha handlat om. Om hur årets kris gjorde det extra tydligt att frilansande kulturarbetare utgör en egen del av ett prekariat som inte innefattas i vanliga sociala skyddsnät, och om vilken bristande förståelse det finns för att det ens ser ut på det sättet. När staten ville rädda företag genom särskilda åtgärder var det liksom ingenting som kunde tillämpas i hans typ av verksamhet, berättar han. Han kunde inte permittera någon personal. Han kunde inte heller söka stöd för att han blivit av med uppdrag.

”Som illustratör är det väldigt sällan man har några uppdrag avtalade långt i förväg”.

Det är mer att någon ringer i panik och frågar om man kan göra något snabbt. Och om de samtalen slutar komma så kan man inte hävda att de skulle ha kommit om situationen varit mer normal, även om man själv vet att det funkar så.

”Så det var ganska tydligt att de redovisningskrav som fanns inte speglade verkligheten för frilansande kulturarbetare”.

Om detta ville han göra en serie, men när han provade märkte han att det helt enkelt inte funkade.

”Det blev bara så himla bittert och tråkigt. Jag blev less på mig själv.”

Det speciella med Gustaf Lord och Samira Englund är att de båda trots allt kan se tillbaka på 2020 som ett väldigt bra år. Trots alla mejl med besked om uppskjutna eller inställda arrangemang betraktar de båda detta krisår som ett år av genombrott.

Gustaf Lord har under året gett ut två barnböcker i samarbete med den bästsäljande författaren Jens Lapidus, vilket gjort att han numera är en etablerad illustratör. Att han har stängt in sig har också inneburit att han kunnat jobba mer. Han säger att coronasituationen egentligen inte har drabbat honom så hårt, och att han också har lite dåligt samvete för det. Science fiction-serierna verkar han dock fortfarande inte ha tagit upp igen, utan den här fysiskt trängda situationen har i stället tvingat honom att bli mer självbiografisk.

”Jag har aldrig tidigare varit så här egocentrisk och självreflekterande. Men det är väl ett resultat av att min omvärld inte är så mycket större än mig själv och min egen tänkande hjärna just nu."

”Allt blev annorlunda, och allt blev som vanligt”, säger Samira Englund.

Hon menar att hon inte kunnat ha haft det bättre än vad hon har haft det i år. Ute i världen har det varit kris, men för henne har det trots allt inte varit så annorlunda. Hon bor på landet, i skogen, och om Gustaf Lord i sin lilla lägenhet tvingats inåt i isoleringen, in mot jaget och tänkandet, så verkar Samira Englunds energi i stället ha riktats mot att upplösa dualiteten, föreställningen om en gräns, mellan jaget och det som finns omedelbart runt omkring.

Att hon tvingats att vara hemma ser hon helt och hållet som något positivt. Hon säger att hon varit ännu mer i ”sitt

universum” under året. En ganska liten yta, som hon har lutat sig inåt mot. Små delar av skog som hon varit mer i. Enskilda träd som hon varit ännu mer uppmärksam på än tidigare. Till hjälp har hon haft en fyraårig dotter, som brutit upp hennes invanda seende och fått henne uppmärksam på nya detaljer.

”Jag läser om allt det stora som händer utanför, men jag hanterar det genom att vara ännu närmare naturen."

Hon säger att hon inte vet hur mycket det kommer att ge mig att titta på det som hon skickat in som dokumentation till Regionen i det här projektet. Hon ser fram emot att kunna visa hur drastiskt hennes konstnärskap förändrats under året, men det kommer att ske på galleri. Men lite kan man ändå se på de bilder hon visar. En knotig del av ett träd, böljande grafik, naturmåleri.

Isoleringen har för henne inneburit att hon kommit in i ett flow i sitt arbete. Tidigare har Samira arbetat mycket med måleri som föreställer slutna rum, inomhus och ofta med modernistisk inredning, med någon sorts mer eller mindre surrealistisk öppning utåt. Men nu verkar hon helt ha brutit också den gränsen, så att allt utspelar sig utomhus.

"Det finns inte ett rakt streck i en enda målning längre”, säger Samira.
”Det är mycket rötter och knotiga, murkna trädstammar och grenar”.

Hon berättar att hon vistats mycket i en vattensjuk skog som finns i närheten av hennes hus. Där har hon krälat runt i en vit skyddsdräkt och tagit fotografier. Hon beskriver det som ett sätt att ”vara nära något, att vara uppe i något.”

”Att bearbeta det konstiga, att vara här – samtidigt som det stora händer där ute”.

T E M A

T I S K

A U P P

D R A G

OM DE TEMATISKA UPPDRAGEN

Under hela 2021 fortsatte restriktionerna att prägla såväl samhället generellt som kulturlivet specifikt. Arbetstillfällen uteblev. ”Vi ställer inte in, vi ställer om” blev ett mantra, men det summerar också hur det andra pandemiårets kulturliv präglades av andra typer av lösningar och experiment i kontrast till 2020 när tvärbromsandet påverkade det mesta.

Efter att ha fått in ett ständigt ökande antal stipendieansökningar (tre gånger så många 2022 jämfört med 2019) och efter att ha läst igenom de många ansökningarna till de särskilda pandemiuppdragen året innan kunde vi i handläggningsgruppen urskilja några tematiska spår i vad många kulturskapare önskade arbeta med. Det visade sig att de sammanföll väl med tre stora tematiska spår som kulturlivet i stort arbetade med under 2021. Uppdragen i den tredje utlysningen blev därför att bedriva utvecklingsarbete inom kulturverksamhet eller arbeta med konstnärligt eller kreativt utforskande som fritt kunde tolkas in under något av de följande tre spåren: Hållbarhet/omställning, Identitet/demokrati och Svergies nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk.

Sammantaget ledde detta till vad vi kallade för curatoriell uppdragstilldelning där tre tematiska spår av uppdrag lystes ut, med tre publika arrangemang som mål. I uppdraget ingick en publik presentation à 20 minuter i varje uppdrag och till skillnad från de tidigare var dessa även möjliga att söka för producenter och forskare, inte bara kulturskapare.

Den breddade målgruppen i samband med denna utlysning hade att göra med utmaningarna för främjar- och producentledet under pandemin. Även det är fullt av frilansande kompetenser vars inkomstvägar slagits undan av restriktionerna. Samtidigt som de ofta är egenföretagare med enskild firma utan möjlighet att ta del av alla de ordinarie trygghetssystem och temporära återstartsstöd, som samhället erbjöd.

INFO: RAMVERK FÖR UPPDRAGET
Målgrupp: professionellt verksamma kulturskapare/-producenter

Uppdrag: arbeta fram ett projekt/verk som ska tillgängliggöras i Gävleborg

I uppdraget ingår en publik presentation à 20 min av uppdraget.

H Å L L B

A R H E T

/ O M S T

Ä L L N I

N G § § §

TEMATISKA UPPDRAG: HÅLLBARHET/OMSTÄLLNING

I november 2019 lyste Europaparlamentet ut klimatnödläge vilket bland annat innebar att EU borde minska sina utsläpp med 55 % senast 2030 med sikte på klimatneutralitet senast 2050. Detta ställde krav på en enorm och akut omställning.

Med det i åtanke - i kombination med att vi var mitt i en global pandemi som påverkade kulturlivets arbetsliv i grunden - så lyste vi ut uppdrag inom temat hållbarhet/omställning. Uppdragen var att konstnärligt och kulturellt utforska social, miljömässig eller ekonomisk hållbarhet.

Hur kan omställning förstås konstnärligt utifrån såväl individ som kollektiv? Vilken roll kan konsten, hantverket och kulturen ta i omställningsarbetet? Hur kan konsten och kulturen på olika sätt stärka och förbättra gestaltandet av våra livsmiljöer, vårt agerande, vår förståelse för och engagemang inom hållbarhetsfrågor? De tematiska uppdragen inom spåret hållbarhet/omställning möjliggjorde ett visionerande kring och gestaltande av en möjlig samhällsutveckling.
Förslag på spår inom temat var gestaltad livsmiljö/samhällsutveckling, glesbygd/landsbygd, självförsörjning/materialitet, skogen och socialt engagemang, men temat var öppet för tolkning.

En arena för att delge publiken i länet vad som gjorts under uppdragen var 2021 års regionala kulturting i Ockelbo. Kulturtinget är en återkommande regional konferens på något aktuellt tema, som Region Gävleborg arrangerar tillsammans med någon av länets kommuner. Kulturtinget samlar bland annat politiker, tjänstepersoner, frilansare inom kultursektorn, representanter för statliga myndigheter, kulturinstitutioner, ideell idéburen sektor och intresseorganisationer.

Kultur- och kompetensnämndens mål för 2021 var att bidra till miljöansvar och hållbar utveckling och det var spännande att se hur kulturarbetare tog sig an temat.

”...bidra till miljöansvar och hållbar utveckling”

Jakob Hultin Rosenberg och Josefin Sjöström, Den inre sfären, 2022

JAKOB HULTIN ROSENBERG OCH JOSEFIN SJÖSTRÖM

Den inre sfären

Sedan början på 2018 har Josefin Sjöström (f. 1985) och Jakob Hultin Rosenberg (f. 1988) arbetat tillsammans som en konstnärlig duo. Josefin arbetar ursprungligen konceptuellt kring ideér som ofta tar sig skulpturala uttryck. Jakob har sin bakgrund i måleriet men arbetar nu främst med skulptur, objekt och installation. Deras konstnärliga praktiker har alltid fört dem nära naturen och människan. Där har de funnit materialet och källan till inspirationen i sitt arbete. De senaste åren har de fördjupat sig konstnärligt och filosofiskt i utforskandet av den åtskillnad som idag råder mellan människan och naturen. Båda har en kandidatexamen i fri konst från Konstfack i Stockholm.

Workshop i trädbiodling och tillverkning av stockbikupor i Marcule Polen, 2022, foto: Ireneusz Badura

”Idag kan vi se dagens klimatkris som en direkt följd av den dualistiska verklighetsuppfattning som lett till människans separation från naturen. Detta ser vi som en central punkt för vårt konstnärliga utforskande samt frågeställningarna om vad som gjort oss kapabla till denna förstörelse? Samt hur vi kan finna en ny väg? Sedan 2018 har vårt gemensamma projekt främst handlat om att utforska regenerativa odlingsmetoder, men också om bin och biodling. Förutom projektet att säsongsvis odla på varenda möjlig kvadratmeter av vårt hem och odlingslott så arbetar vi just nu med en ljudinstallation som involverar ljudet av de 90.000 bin som för tillfället bor i bikupan på vår odlingslott.”

Om uppdraget

Konstnärerna Jakob Hultin Rosenberg och Josefin Sjöström fick i uppdrag att vidareutveckla projektet *Den innersta sfären* och utforska biodling och linskäktskontextens historia av matriarkat, genom bland annat ljudupptagningar och körsång i Oppala i Gävle kommun.

”Den som inte varit med om ett skäktegille vet inte vilken egendomligt stark själslig påverkan kvinnorna utsättes för, medan de ingår i ett arbetslag omkring en viktig uppgift som är dem absolut förbehållen. Inte för ro skull kallas det första skäktegillet i byn för riksdagens öppnande. Det är en riksdag som öppnas när kvinnorna tågar in på logen med skäktestolar och skäkteträn. Karlarna samlas utanför i bävan och nyfikenhet. De längtar att få beröm för att de brutit linet väl, och beröm får de om de skött sig, men veta vad kvinnorna talar om inne på logen, det får de inte.” (Väckarklocka, Elin Wägner, 1941).

Som konstnärlig duo ville de utforska den kulturhistoriska linskäkten i byn Oppala där Jakob vuxit upp. Skäkten uppfördes under 1800-talet och var historiskt kvinnornas plats och skäkterskorna var väl ansedda i bygden. Konstnärerna ville i arbetet på platsen låta sitt pågående projekt om bin få mynna ut i ett mångbottnat och experimentellt installationsarbete. Skulpturalt och idémässigt ville de arbeta med linneväven, vaxet, kroppen, rösten och bina. Projektet tilläts väcka frågor om vårt eget samhällsbyggande, vår gemenskap med varandra och med naturen omkring oss. Inte minst önskade de lyfta fram den feminina kraft som återfinns i bisamhället och i skäkterskorna och som binder allt samman i temat hållbarhet och omställning. Omställningsarbetet handlar i stort om att återväcka någonting fundamentalt mänskligt som i vår samtid gått förlorat. Vår syn på oss själva och relationen till vår omgivning.

Bilder: Jakob Hultin Rosenberg, Den inre sfären, 2022,
Processbilder: Rosenberg/Sjöström
Porträttbild: Ludvig Sjöström

17/7
Kirskålen står hög och blommar längs skogsvägen. Pärlemorfjärilar överallt. Framför oss en faluröd byggnad i två våningar alldeles invid forsen. Vattnet står lågt och barnen badar i den kalla dammen nedströms. Vi går in. Det är mörkt och stilla. Luktar trä. Uppe på logen är högt i tak, grå getingbon överallt. Det stora hjulet. Den tunga bråken. Gamla märken och snirkliga bokstäver inristade på fönsterluckorna. Vi öppnar och ljuset strilar in.

18/7
Dricker kaffe hos Ulla och Jonny. Han berättar om sin uppväxt i Oppala på 40-talet. Vi får en lista över ord på Oppalamål, bygdens egen dialekt. Hon berättar om teateruppsättningarna i skäkten där de båda medverkade på 80-talet. Jonnys morfar var pojke när skäkten var i bruk under tidigt 1900-tal. Några minnesfragment från morfar Johan Hillin finns återgivna i text.

19/7
Spelar in ljudet från Olas bikupor i Mårdäng. Han har 10 stycken mellan ängarna. Det skymmer. Placerar mikrofonen på flustret. Det är ännu högsommar så bina håller sig nära ingången, även sen kvällen gjort allting mörkt och gräset är fuktigt av dagg.

1/9
Ateljén. Wägner och Martinson delar sina historier med oss. Heliga Birgittas ord dyker upp och fastnar ”Jag var helt visst en bistock, ty innan min kropp hade förenats med själen var den som ett ensamt träd i min moders sköte”. Läser The Feminine Monarchie av Charles Butler, biodlare och kompositör på 1600-talet. Han komponerar Melissomelos och The Bee's Madrigal. Målar och arbetar med det insamlade ljudmaterialet. Frekvenser. Meditation. 288,0 hz.

28/9
Spinner trådar. Färgar linneväv. Tyglappar sys samman. Liksidiga trianglar bygger hexagoner. Sex trianglar bildar kalejdoskop. Liksom bina skapar fulländade vaxkakor skarvar äldre tiders kvinnor med tygspill och bygger mönster och upprepningar. Vaxkakorna skiftar från nästan vitt till mörkt brunt. De utgör för bina ett integrerat och livsnödvändigt organ. Samhällets själva skelett, dess nervsystem, minneslagring och immunförsvar.

OLA GUSTAFSSON

Elastic Rural

Ola Gustafsson startade ELASTIC Gallery 2005 och är sedan 2015 baserad i Jädraås, Ockelbo Kommun. Sommaren 2020 öppnade han ELASTIC Rural, ett publikt galleri för internationell samtidskonst i byn Jädraås. Nu finns planer för verksamhet över en större del av året i och omkring galleriet.

Om uppdraget

”Uppdraget gav oss en möjlighet att starta andra samtal om konst och de platser den produceras och visas på. Det blev också samtal om publik, den fysiska i rummet kontra den publik som vi möter digitalt och via sociala medier, samt genomslaget av press och traditionell media trots eller kanske för att galleriet nu har skapat sig en position utanför storstadsregionernas konstscener.

Under uppdraget spelade vi in ett antal korta intervjuer, samtal och visningar av konstverk. Med hjälp av inhyrd fotograf gjorde vi också en än mer fördjupad dokumentation av de utställda konstverken. Detta sammantaget skapade en större publik för vår verksamhet och konstnärernas arbeten uppmärksammades av fler än de fysiska besökarna till galleriet och Jädraås.

På vernissagen till Barmark med konstnären Berit genomförde vi ett konstnärssamtal med Johanna Gustafsson Fürst som moderator. Detta blev ett öppet och intressant samtal två kollegor emellan, och trots pågående pandemi skedde det utomhus och inför publik. Detta blev också intressant att ha som referens till de många digitala dialoger och samtal jag hade kring utställningen och enskilda konstverk. Landsbygdsperspektivet blev en sak som många av våra tidigare kunder och publik lyfte fram i dessa samtal, att vi kan erbjuda en kvalitativ helhetsupplevelse. Som förmedlas via många olika medier, detta gjorde att flera av dem planerat in besök i länet och Jädraås inför säsongen 2022.

Våra erfarenheter har gjort att under 2022 jobbar vi med att bygga om vår hemsida så att den kan inrymma mer av den typ av innehåll som det särskilt tematiska uppdraget gav oss möjlighet att producera. Vi kommer arrangera konstnärssamtal under säsongen.”

Ta del av konstnärssamtal och visningar av specifika verk på Youtube.

QR-kod:
shorturl.at/msBX5
(Youtube)

jadraasart.se
elasticgallery.com
Facebook: Elastic Gallery
Instagram: Elastic Gallery

ANNIKA NORIN

”Jag har ett företag som översätter originaltexter och utbildar på olika nivåer i en helhetslära från 1100- talet. Mitt stora intresse för hantverk, måleri och alla kreativa uttryck används flitigt i min verksamhet. För mig är händernas arbete en förutsättning för lärande och kreativiteten en livskraft.

I mitt företag och verksamhet på alla nivåer, från studiegrupper till utbildning använder jag kreativa inslag. Jag arbetar med Hildegard von Bingens helhetslära (1098-1179) där ingår förutom studier av hennes originaltexter, måleri, att studera medeltida bilder, symbolik med mera. Min målgrupp är största delen kvinnor 40-80 år med en bred yrkesbakgrund. För att alla ska förstå och ta lärdom av texterna och tycka att det är roligt, använder jag olika slöjd och hantverkstekniker, främst inom textil men även måleri, kalligrafi, smyckestillverkning men även annat efter önskemål. Jag kallar det "Hälsohantverk". Genom att inkludera händernas arbete, inspireras lärandet och samtalen berikas. Under pandemin är verksamheten online. Gav ut ett översatt stycke ur ett av Hildegards verk maj 2020, "Året, månaderna och livet" med en av mina akvareller som framsida. Parallellt med gruppverksamheten översätter jag texter och nu även ett helt verk av Hildegard (tyska-svenska) beräknad utgivning 2023. Jag arbetar även med en bok om våra sinnen där jag letar texter om våra sinnen och vad som stimulerar dessa, i alla hennes verk. Boken illustrerar jag själv (måleri och textil) Beräknad utgivning 2022. Offentligt har jag designat och genomfört några örtagårdar, haft två utställningar på Wij Trädgårdar och deltagit på Nordiska Trädgårdar, Älvsjö med en balkongutställning/miljö med tema Hildegards helhetslära. Även dekorerat några mässmontrar och butik åt Mackmyra Svensk Whisky. Är inte så "offentlig" med mitt utövande utan använder mitt kultur/slöjd/hantverksintresse som kanal till hälsa och välbefinnande, gemenskap och som ett naturligt inslag i allt jag gör.”

Om uppdraget
Annika Norin är slöjdpedagog med särskilt fokus på hälsa och historia, läs mer om Annika under kapitlet om Särskilda uppdrag: Hemslöjd. Hon tilldelades även ett Tematiskt uppdrag för att vidareutveckla sin kursverksamhet och förkovran i Hildegard von Bingens helhetslära (1098- 1179) där bland annat studier av hennes originaltexter och medeltida bilder, återbruk och återskapande, måleri och symboliklära ingick.

QR-kod:
viriditas.nu

Facebook: Viriditas

ALEKSANDRA CIGARCIC

When As In/What Is There To Come

Aleksandra Cigarcic (f. 191) är bosatt i Järvsö, Hälsingland. Hon rör sig inom fältet dans, performance och koreografi. Hennes bakgrund vilar på studier vid Stockholms konstnärliga högskola. Hon tilldelades först ett särskilt uppdrag och sedan ett tematiskt uppdrag för att kunna fördjupa sig.

”Jag rör mig mellan dans, performance, koreografi och text. Fundamentet i mitt koreografiska arbete behandlar estetiska sensationer genom vilka människans förhandling mellan ovisshet och tillit undersöks. Jag återbesöker och återanvänder mitt koreografiska material genom att ställa nya frågor för att formulera och omformulera, skapa förskjutningar kring perception, identitet, materialitet. Dessa tankar är direkt synonyma med min hållning till hållbarhet/omställning/ekologi. Jag skiljer inte på sättet jag arbetar konstnärligt med sättet jag förhåller mig till odling och förädling, som sedan några år tillbaka är en central del i min omställning/transformation. Båda producerar ett perspektivskifte kring inneboende förnimmelser som rör just identitet, tid och materialitet och hur denna rörlighet väcker en känsla av sammanhang och delaktighet, eller motsatt dito. Som en förlängning av det arbete jag tagit fram genom det tidigare stöd jag beviljats av Region Gävleborg under 2020 ville jag undersöka innehåll som lämnar plats åt att, ensam och tillsammans, utforska intimitet och imaginära rum, föreställningar om framtider och transformationer. Bortom konstnärliga, filosofiska och politiska ansatser finns det reellt konkreta — det fysiska, kroppsliga sensoriska (som inte minst under rådande omständigheter på olika sätt förskjutits och omförhandlats, men som jag tror att vi kommer se mer och mer av, och som kommer skapa stora utmaningar för människans ekologi). Min föreställning är att behov och omställning är likväl intima och sårbara som abstrakta platser, ofta svåråtkomliga, varför jag intresseras av att undersöka hur konstnärliga processer kan nå dessa.”

Om uppdraget

Dansaren och koreografen Aleksandra Cigarcic fick i uppdrag att vidareutveckla projektet When As In, ett möte mellan koreografi och ekologisk odling i ett undersökande av omställningsprocesser såväl individuellt som strukturellt.

When As In/What Is There To Come undersöker hållbarhet och omställningsprocesser genom koreografiska praktiker. Jag har arbetat regenerativt genom att återbesöka fragment från mina tidigare verk som mot nytt fundament vilar på observationer och verksamheter från odling och förädling av blommor och grönsaker under det gångna året. Odling och förädling förkroppsligar för mig ett omsorgsarbete som också blivit genomgående i det här arbetet. Omsorg i relationen mellan objekt/subjekt, materialitet och människa, framtid och imaginära rum. Min tillgång till mark gör att jag genom ekologiska praktiker från tidig säsong till sen skörd närmat mig frågor kring föreställningar om framtid(er) och omställningsprocesser, applicerbara i och genom koreografiska ramverk och estetiska sensationer. Jag har undersökt hur observation och visualisering skapar sensationer av förändring, och hur dessa sensationer i sin tur inte bara kan förena människa och materialitet, utan genom estetik undersöka människans relation till förändring. Hur vi förhåller oss till olika typer av förändrings- och omställningsprocesser innehåller lika mycket abstraktion som konkret handling, och det mellanrummet intresserar mig. Att arbeta med odling och förädling innebär att förhålla sig till flera parallella platser som kräver olika uppmärksamhet och insatser. Varje frö, planta och gröda har sin egen etablerings- och utvecklingsprocess. Vissa kommer att överleva och ingå i helhet tillsammans med andra grödor, men även de som av olika anledningar inte klarar sig eller tillgodoses ingår fortfarande i samma helhet. Utmaningar som väder, röta och angrepp till näringsbrist och sjukdomar – det som både går att till viss del kontrollera och det som inte går att förutse, samspelar i föreställningar som prövas och omprövas. Regression är en ständigt pågående process.

Mitt centrala arbete har varit att föreslå en komposition för min odlingsyta för att senare observera och spendera tid med den, röra mig med den. Upptäckten i att observera över lång tid i ett kraftigt förändrat rum synliggör möjligheterna för samma objekt att få olika skepnader. På samma sätt förhåller sig förädlingsprocesser till förändringsprocesser. Att fysiskt röra sig runt och kring dessa förändringar representerar ett möte med tid, rörelse, omställning och estetik. Bortsett från de givna parametrarna av smak, doft, lukt och textur.

Produkten i mitt arbete är paketerat i återvinningsbart material och består av förädlingsprocesser som en koreografisk praktik – genom bearbetad text och bearbetade grödor. Vi vilseleder oss i föreställningar om vad trygghet är. Värdet av omsorgsarbeten är obefintlig i vår samtida neoliberala kontext. Eftersom människan är sårbar vill vi förstå klimatet som något stabilt. Kontroll är en mänsklig bekant känsla men inte applicerbar på klimatet eller samhället. Det rådande språket kring hållbarhet föreslår att det finns ett mönster, ett system som vi kan konstituera och ta kontroll över. Men naturens beskaffenhet präglas inte av en rigid konstitution. Den är i rörelse och kommer alltid vara det. Vi kan formulera tankar kring ömsesidighet och samspel, men mänskligheten är alltid underordnad. Hållbarhet formulerar idéer om att förändring och kontroll över våra egna handlingar i förlängningen också tar kontroll över klimatet, en fixerad idé som jag försöker jobba runt. Hållbarhet innebär samtidigt att upprätthålla något. Bevara, sköta, hålla vid liv, vilket i sin tur väcker spännande frågor kring distinktionen mellan omsorg och kontroll i relation till klimatförändringarna. Bortom politiska strukturer är samspelet med den enskilda individens relation till naturens förutsättningar högst beroende av individens sammanhang. Det går inte att bortse från varje individs möjlighet och ramverk för vad som är relevant och rimligt att förverkliga, men utsikter för en omfattande förändring saknas utan en kollektiv kraft. De fysiska och mentala aspekterna i ett förändringsarbete kräver en kollektiv både dimension och intelligens. De rådande omständigheterna de senaste åren har skapat förskjutningar i vår vardag och verklighet som på allvar väcker frågor kring kollektiva dimensioner och hur dessa förhåller sig till omsorg. Mitt undersökande vilar på hur individens inneboende förnimmelser kan aktivera förändring genom omsorg. I just det här arbetet har jag gjort ett försök att skapa dialog mellan konstnärlig praktik och ekologi genom att ensam studera min egen närmiljö, för att längre fram se hur ett kollektiv (sceniskt) kan involveras.

ANNA ASPLIND

Drömmen om ett torn

Anna Asplind är verksam som koreograf, curator och kulturgeograf med projekt baserade runt om i landet, men har återkommit flera gånger till Gävleborg. Hennes arbete befinner sig i mellanrummet mellan konst, koreografi, hållbar samhällsutveckling och deltagande processer där de olika perspektiven samverkar och förstärker varandra. Genom att belysa en plats historia, dess funktioner och inneboende sociala normer, hur vi tillåts röra oss igenom olika rum och vilka rörelser som förväntas av oss i olika sammanhang, ifrågasätter hon hur vi ser på och använder oss av platsen i nutid. Asplind är bl.a. utbildad vid Balettakademin i Göteborg och Kungl. Konsthögskolan i Stockholm.

Om uppdraget

Med den enskilda drömmen som den konstnärliga utgångspunkten - först buren av markägaren Mats Persson med en önskan om ett annat blickfång och sedan delad och formulerad i dialog genom en kedja av relationer i lokalsamhället – har dansaren, koreografen och kulturgeografen Anna Asplind utvecklat det pågående projektet *Drömmen om ett torn* på Mostigshällarna utanför Söderhamn. Platsen är den samma där hon tidigare skapade det platsspecifika verket *Kommer himlen alltid att vara blå?.*

Projekt D*römmen om ett torn* är en konstnärlig undersökning av deltagandeprocesser och hur vi, utifrån våra olika erfarenheter, kan mötas på och betrakta en avgränsad plats genom varandras skiftande perspektiv. Platsen är densamma, men beroende av hur vi positionerar oss i den, hur vi vänder blicken, om den får leta sig upp bland moln och himlakroppar eller söker sig ner på marknivå, genom floran och därunder; lagren av historia som, när vi gräver i dem, kan synliggöra hur platsen också får en annan innebörd än den intuitiva upplevelsen av miljön. Här bär Mostigshällarna bland annat på berättelser om en nations försvar mot ett upplevt hot mot samhället. Under kalla kriget huserade flygvärnet på höjden för att skydda nationen. Och på gamla kartor är hällarna markerade som en galgbacke. De många narrativen gör platsen till ett historiskt rum för territoriellt skydd och projektet blir vidare en reflektion över vår nutid med de potentiella och upplevda hot som vi möter idag såsom klimatförändringar, epidemier, utdöende arter, extrema politiska strömningar och uppblossande konflikter.

Drömmen om ett torn är en kollektiv process där konsten vill bidra till nya gemensamheter och omdefiniera platsen genom kulturella interventioner. Fram till dess att pandemin bröt ut hade Asplind arbetat tillsammans med organisationer och föreningar runt omkring Söderhamn och bjudit in till olika aktiviteter och möten som utforskade Mostigshällarna och hur en gestaltning av platsen skulle kunna utformas. Drömmarna vävdes sedan samman i en skiss av ett torn tillsammans med arkitekterna Orestis Nikolaidis och Guillermo S. Arsuaga.

Genom det tematiska uppdraget har *Drömmen om ett torn* kunnat ta några för projektet avgörande steg för att komma vidare i den kollektiva byggprocessen.

Många praktiska frågor behövde svar för att byggnationen skulle passa in i samhällets struktur för sådana processer. Vem skulle äga tornet och vara ansvarig för det när det väl var klart? Hur skulle vägen till tornet utformas? Fanns det parkeringsplatser? Hur skulle konstruktionsritningarna kunna utformas så att det var möjligt att bygga tornet på ett hållbart sätt och delvis genom att använda oss av återfunnet material? Hur skulle tornet finansieras?

Känslan av att utrymmet började krympa för drömmarna, det improviserade och i den kollektiva processen uppkomna blev mer påtagligt allteftersom beslut var tvungna att fattas. Trafikverket fick ritningar gällande anslutning av enskild väg och planerade parkeringsplatser. En konstruktionsingenjör fick uppdraget att ta fram detaljerade ritningar av tornet till Söderhamns kommun och bygglovsprocessen. De gamla järnvägsstolparna genom Norrala mättes och hållbarheten i svetsningar och stål undersöktes för att se om de kunde fungera som pelare i tornets struktur. Anna Asplind återupptog dialogen med Studieförbundet Vuxenskolan om samverkan kring workshops och kurser under byggprocessen för att låta olika delar bli möjliga, deltagande aktiviteter och möten.

Projektet behövde också en finansieringsplan och en lista av olika möjligheter skapades tillsammans med hembygdsföreningen i Norrala. Söderhamns kommun, Leader, sparbanksstiftelsen i Söderhamn och Postkodsstiftelsen stod högst på listan. Anna påbörjade dialoger och ansökningsprocesser med samtliga. Hon mötte också kultur- och konstansvarig på Söderhamns kommun, för att på nytt undersöka kommunens engagemang i och möjligheter att stödja projektet.

Den tilltänkta ägaren av tornet började tveka. Tänk om någon ramlar ner? Om någon skräpar ner runt tornet? Vem ska orka ta ansvaret? Hoten och rädslorna hopade sig. Svaren återstår att bli funna. Projektet gick in en fas för att komma vidare men stötte in i känslor och händelser som projektet i grunden försökte motverka genom det kollektiva görandet. Handlingsutrymmet krympte istället för att växa.

Det är svårt att göra något på ett annat sätt, särskilt i rigida strukturer som en byggprocess. Det är då vi måste insistera, det är genom att göra det omöjliga som vi kan hitta något nytt, komma högre upp för att se bortom det vi känner och tar förgivet. Processen fortsätter.

Anna Asplind, foto: Carl Rung

QR-kod:
annaasplind.se

Anna Asplind, *Drömmen om ett torn*

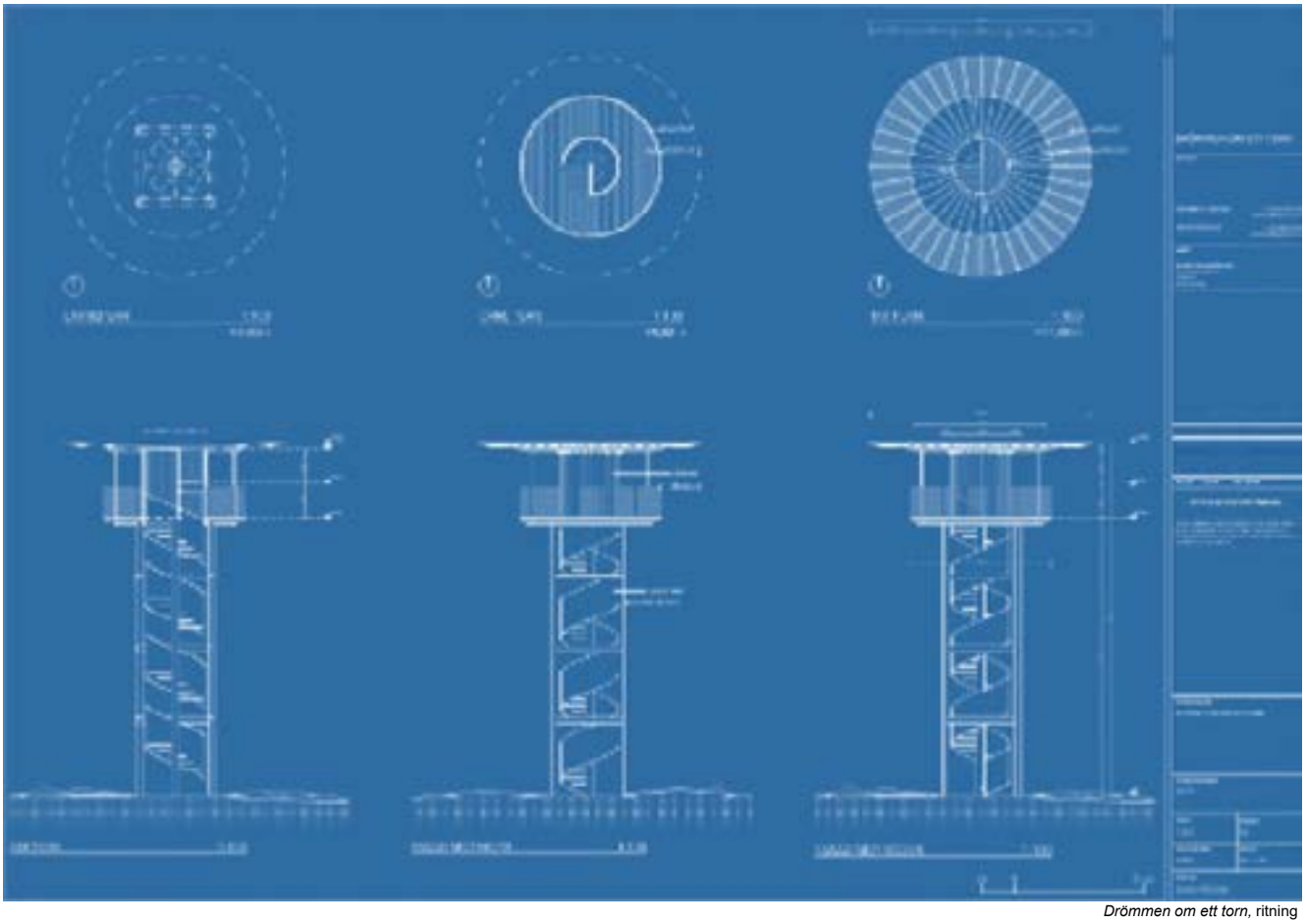

Drömmen om ett torn, ritning

LINNEA AALL CAMPBELL OCH SAMANTHA OHLANDERS

Linnea Aall Campbell och Samantha Ohlanders (folkmusiker, som fick Världsarvsstipendium 2020 från Region Gävleborg) kommer göra en folkbildande konsertföreställning och inspirera till att göra omställningar som gör en positiv skillnad både för naturen, men också för individen direkt baserat på världsarvsresidenset 2020.

Samantha Ohlanders och Linnea Aall Campbell har sedan studierna vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm frilansat som musiker i olika konstellationer och grupper, men alltid med sina musikaliska rötter i Hälsingland. Ohlanders har under de senaste åren gjort sig ett namn med succéföreställningar som Fäboland och Nationalparken samt fått äran att sommarprata i Sommar i P1. Aall Campbell har turnerat nationellt och internationellt med bland annat Spöket i Köket och Lynx Ensemble. Med Lynx projekt "Hälsingebarocken" har hon utforskat mötet mellan barocken och den hälsingska folkmusiken vilket utmynnat i den kritikerrosade skivan "Baroque Tales". En röd tråd i deras konstnärliga uttryck är det folkbildande och berättande tätt sammanvävt med musiken.

Om uppdraget

”Samantha Ohlanders och jag, Linnea Aall Campbell skapade en folkbildande konsertföreställning som berättade om hur livet kunde vara på och kring Världsarvsgårdarna i Hälsingland. Vi intervjuade en konstvetare, en agronom, flera spelmän, Världsarvsgårdsägare och historiker och samlade in berättelser och kunskap. Vi dök också ned i Hälsinglands Spelmansförbunds visarkiv för att hitta musik kopplad till gårdarna. Inom detta projekt plockade vi ihop alla fynd och vävde samman dem till en föreställning. Låtar länkades ihop med tankar om ett jordbruk där mångfalden av näringar stod för hållbarheten, arkivklipp med en berättelse följt av en sjungen visa bjöd på en blick bakåt men också framåt - vad får vi för samhälle när vi är ensamma öar jämfört med en stark sammanhållning och stor gemenskap där vi hjälper varandra med det som behövs? Slingor spelade på kohorn lockade fram sagor om hur otroligt skickliga människor var på att ta tillvara på det som fanns till hands, leva livet mer i harmoni med naturen och samtidigt ha tid till att skapa vackra saker och melodier. Vi skildrade också hur ett 1800-talsbröllop kunde se ut på dessa pampiga gårdar genom berättelser och musik.

Föreställningen spelades på fem ställen under juli månad i Hälsingland sommaren 2021 och har också resulterat i en skiva med ett kollage av låtar inspelade på Världsarvsgårdarna och klipp från arkivet.”

QR-kod:
samanthaohlanders.com

QR-kod:
linneaaallcampbell.com

Linnea Aall Campbell och Samantha Ohlanders i Världsarvsgården Gästgivars i Vallsta, foto: Aragorn Aall

I D E N T

I T E T /

D E M O K

R A T I §

§ § § § §

TEMATISKA UPPDRAG: IDENTITET/DEMOKRATI

Kanske säger vi till våra barn ”Du kan bli vad du vill!”. Men är det möjligt för alla att bli vad som helst? De av FN överenskomna mänskliga rättigheterna gäller för oss alla. De slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och har samma rättigheter. De mänskliga rättigheterna är universella och gäller över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation. Ändå växer vi upp med olika förutsättningar.

2021 firade vi demokratin i Sverige eftersom det var 100 år sedan även kvinnor fick rösta i val till riksdagen. Insatser gjordes runt om i landet för att på olika sätt stärka våra kunskaper om demokrati. Samtidigt, på grund av pandemin, befann vi oss i ett ovanligt slutet samhälle där identitetsskapande blev extra påtagligt.

**Hur är det att utveckla sin identitet – här i Gävleborg – nu och historiskt med just olika förutsättningar?
Vad är det som formar och påverkar vad var och en har möjlighet att uttrycka och bejaka? Vilka är det som har makt och möjlighet att påverka och forma vår gemensamma tid och plats? Hur kan det demokratiska samspelet gynna alla identiteter? Hur det är att utveckla sin identitet på en plats som Gävleborg med diskrimineringsgrunderna som referenspunkter?**

De tematiska uppdragen inom spåret identitet/demokrati bjöd in till att genom ett konst- eller kulturprojekt skildra och gestalta demokrati och identitetsskapande i en Gävleborgskontext. Temat identitet möjliggjorde exempelvis spår inom mångfald, hbtq, feminism, klass, motstånd och progression, men temat var öppet för tolkning.

En arena för att delge publiken i länet vad som gjorts under uppdragen inom detta spår var kunskapsdagen Konstnärliga perspektiv på yttrandefriheten.

Kultur- och kompetensnämndens mål för 2021 var att bidra till breddat kulturliv och ökat deltagande i hela länet och för att kunna arbeta med sådana målbilder är en ökad förståelse för identitetsskapande och demokrati i praktiken viktig.

”...bidra till breddat kulturliv och ökat deltagande i hela länet”

Detalj ur *Blivande motorväg* av Ulla Johanson-Thor, ett verk i Region Gävleborgs konstsamling

Tidigare fristadskoordinatorn Sofia Lindström tittade på utställningen Bortom bilden, som har skapats av konstsamlingsteamet på Kultur Gävleborg. Det är ett urval av verk i samlingen som den iranska fristadsförfattaren och debattören Mahdieh Golroo har gjort. Verken presenterades tillsammans med hennes litterära tolkningar och reflektioner i utställningsrummet Kuren på Gävle Sjukhus.

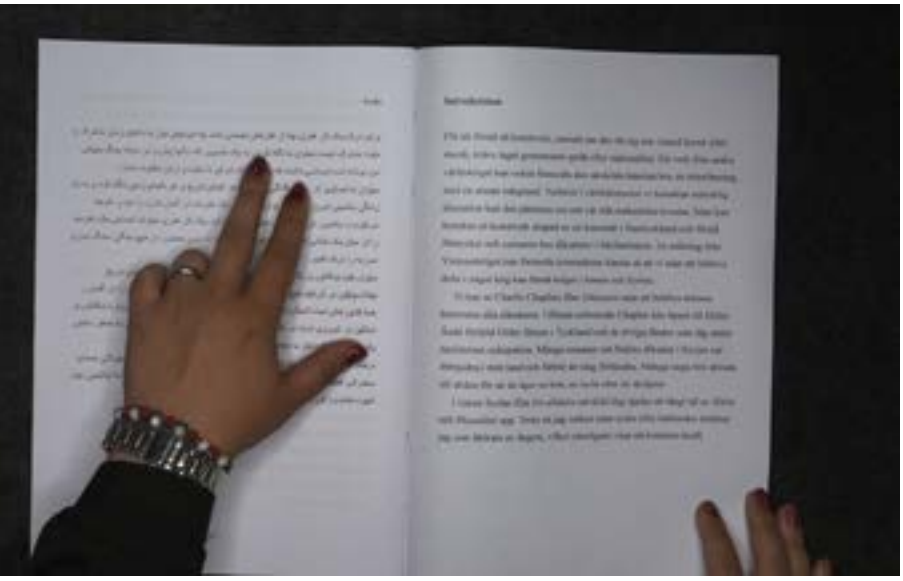

Region Gävleborgs kulturpristagare 2021, skribenten Niels Hebert invigde utställningen Bortom bilden med ett tal om yttrandefriheten och konsten.

SEMINARIUM: KONSTNÄRLIGA PERSPEKTIV PÅ YTTRANDEFRIHET

Genom seminariet Konstnärliga perspektiv på yttrandefrihet ville vi bjuda in till samtal och erfarenhetsutbyten kring relationen mellan konsten, yttrandefriheten och demokratin. Hur kan vi försvara konsten som en obunden kraft med yttrandefriheten som grund? Vilka av oss har möjlighet att röra sig fritt genom sina konstnärliga praktiker och hur kan vi dela denna frihet med varandra lokalt och internationellt?

Runtom i världen är den konstnärliga yttrandefriheten hotad. Här manifesterar sig hoten på olika sätt; genom ideologiska system och maktstrukturer som vill begränsa konsten från att vara en öppen plats för kritiskt tänkande och gestaltande, uttryckligen genom våld och censur men också genom tystnad och marginalisering. Men oavsett om det är ett hot som vi kanske bara läser om eller om hoten faktiskt kryper under huden på oss är det ett stryptag på vår gemensamma förmåga att tala som medmänniskor genom konsten.

Medverkande under seminariet gjorde fristadsförfattaren och människorättsaktivisten Mahdieh Golroo, ICORNs nationella samordnare Karin Hansson, Gävle kommuns dåvarande enhetschef för konst och kultur Hanna Krantz, författaren Anna Sanvaresa, kompositören Viktor Ståhl samt journalisten och dokumentärfilmaren Svante Tidholm.

Seminariet Konstnärliga perspektiv på yttrandefrihet arrangerades av Kultur Gävleborg i samverkan med fristadssamordnarna i Gävle kommun respektive Sandvikens kommun. Här arrangeras seminariet som en del av utställningen Sätt ord på konsten – Bortom bilden, men också som en möjlig förlängning av och regional sammankomst i relation till den nationella mötesplatsen och digitala konferensen Samtidskonstdagarna 2021 som det året hade temat Konst och demokrati.

Utställningen Bortom bilden var 2021 års upplaga av det återkommande projektet Sätt ord på konsten, vilket drivs av konstsamlingsverksamheten och litteraturverksamheten inom Region Gävleborg. Här skapades möten mellan konstverk ur den regionala offentliga konstsamlingen och nyskrivna litterära texter av fristadsförfattaren Mahdieh Golroo, där hon lyfte frågor om demokrati och yttrandefrihet.

I utställningen presenterades Mahdieh Golroos urval av konstverk och texter som skrivits på persiska och översatts till svenska. Genom texterna fick besökaren ta del av hennes egna tolkningar av konstverken och personliga berättelser om att växa upp i ett land styrt av diktatur och patriarkat samt vad det har för påverkan på yttrandefriheten och den konstnärliga friheten.

SVANTE TIDHOLM

Svante Tidholm är journalist, projektledare och producent med hem i Stockholm och Undersvik utanför Järvsö. Redan som 19-åring debuterade han med boken "LOSER. Rapporter från mitt liv". Han har varit verksam i filmbranschen i ca 15 år, och debuterade som regissör 2010 med dokumentären "Som en Pascha" om Europas största bordell. Sedan 2011 har Tidholm varit kurator och projektledare för filmsektionen på norra Europas största kombinerade musik- och filmfestival Way Out West. Hans engagemang har ofta kretsat kring könsroller och manlighet.

Han har sedan 2014 varit engagerad i projekt med fokus på unga män, senast som projektledare för FATTA MAN och MANNEN MYTEN, bägge arvsfondsprojekt där kultur varit ett verktyg för att engagera unga män i reflekterandet över manlighetsnormer. I sitt arbete som producent är tematik och skapande tätt sammanvävt och Tidholm vill alltid arbeta med kreatörer med starka egna uttryck, och söker sig ständigt till frågor om identitet, mångfald och könsroller.

Han har arbetat med jämställdhetsprojekt i Gävleborgs län under lång tid, bland annat genom samarbeten med Region Gävleborg, Bollnäs Kommun, Ljusdals Kommun och en rad skolor i regionen. Senast under projektet Mannen Myten, ett samarbete med gymnasieskolan Nytorp i Bollnäs kommun där Tidholm träffade samma grupp killar för att utveckla metoder för att prata om manlighet, klass och glesbygd/urbanitet.

Om uppdraget
Svante Tidholm (filmproducent) fick i uppdrag att, tillsammans med filmfotografen Lisabi Fridell, producera en kortfilm om makt, norm och identitet sett ur 17-åriga Josefs perspektiv. Han presenterade sitt arbete under seminariet Konstnärliga perspektiv på yttrandefrihet.

Filmen har sedan slutförandet visats på flertalet festivaler, bland annat i tävlan på Göteborgs Filmfestival.

Ur ansökan:
”Sedan 2020 arbetar jag med en kortfilmsproduktion tillsammans med manusförfattaren och regissören Aman Niel. Jag har länge velat producera spelfilm och letat en historia som passat mina teman. Kortfilmen JOSEF är för mig en superspännande möjlighet att väva samman olika brännande frågor - identitet, rasism och könsroller. Filmen utspelar sig i en förort till en storstad. Ett par äldre vita kvinnor brukar träffa några yngre rasifierade killar och festa, ofta slutar det med sex. Det är en krock mellan förtryck och maktordningar som jag tycker är väldigt intressant och väcker många frågor. Men när den 15-åriga killen Josef kommer in i historien ställs allt på sin spets. Hur mycket är det värt för Josef att få status i killgänget? Och är Ewa verkligen beredd att begå ett övergrepp mot ett barn för sin egen sexuella njutnings skull? Hur påverkar vithet och rasism, föreställningar om kön deras möjligheter att agera?

Filmen handlar i mångt och mycket om vilken makt vi som individer har över vår identitet i ett samhälle där fördomar, förtryck och maktordningar pågår runtomkring oss. Jag vill att filmen ska skapa diskussioner och engagemang, förståelse för de olika förutsättningar vi har och vilka möjligheter vi har att förändra.
I projektet är guldbaggebelönade fotografen Lisabi Fridell, boende i Järvsö, mycket viktig. Hennes perspektiv som kvinna är avgörande för att landa den konflikt som driver filmen framåt. Vi provfilmar också två kända kvinnliga skådespelare som delar rötter och boende mellan Hälsingland och Stockholm.”

QR-kod:
tvatrad.se
(Två Träd)

ANNA SANVARESA (JÖRGENSDOTTER)

Solitärer

Anna Sanvaresa, författare, lärare och frilansskribent. Uppväxt i Sandviken, nu bosatt i Gävle.

”Har gett ut sammanlagt tio böcker, främst romaner men även poesi och faktaböcker. De två faktaböcker jag gett ut är Livfjädrar - Kvinnornas Sandviken, *med utgångspunkt i forskning och intervjuer rörande kvinnors liv i Sandviken från det att Jernverket byggdes till nutid (2010), och Att finnas för någon - om anhörigvård, baserad på intervjuer, ett uppdrag från Anhörigcentrum i Uppsala. Debuterade 2002 med romanen Pappa Pralin 2002 och kom senast ut med romanen Solidärer 2017, båda på Bonniers. Arbetar i nuläget på manuset Systrarna som förväntas ges ut våren 2022 på Bonniers.”*

Om uppdraget

Författaren Anna Sanvaresa fick i uppdrag att litterärt utforska begreppet ensamhet i vårt samhälle och historiskt samt normer, sammanhang, erfarenheter och strategier kopplade till begreppet. Hon presenterade sitt arbete under seminariet Konstnärliga perspektiv på yttrandefrihet och nedan finns inledningen på texten.

Det är en text om ensamhet, ur många olika perspektiv. Anna Sanvaresa har intervjuat femton personer, sökt i statistik och historia, och i sina egna erfarenheter, för att spegla ensamheten så utförligt och mångfacetterat som möjligt.

Anna Sanvaresa, foto: Sara Mac Key

QR-kod:
regiongavleborg.se/kultur/verksamhet/litteratur/gavleborgsforfattare/nyskriven-text-om-ensamhet

ENSAMHETSPROJEKTET

Jag hörde skådespelaren Ewa Fröling säga i en intervju på radion att hon valt att leva som solitär. Hon sa att hon tycker om och känner stolthet i det epitetet.

Jag tänker på min vän från ett annat land, för vilken det tog sju år att återförenas med sina barn. Ensamheten och smärtan i att vara ifrån dem.

Jag tänker på mitt desperata dejtande under en period, eftersom ensamheten för mig nästan alltid känts hotfull och mörk (även om jag uppskattar självvald ensamhet, när jag kan skriva).

Men mitt intensiva dejtande ledde inte till någon lättnad, utan tvärtom en känsla av större ensamhet, och tillslut rädsla efter ett övergrepp. Jag raderade Tinder, jag lyssnade på min magkänsla som sa att jag måste ta hand om mig själv, lära mig att stå ut med ensamheten, men det har inte varit, är inte, lätt. Varje barnlös vecka har blivit en väntan på att barnen ska komma tillbaka. Hur fylla tomrummet? Varför blir det ett tomrum, när en är med sig själv?

Jag erinrar mig kvinnor som jag beundrar som, liksom Ewa Fröling, valt att leva ensamma och haft annat för ögonen än kärleksrelationer, och bär med mig en väns ord: ”Jag är hellre ensam än lever med någon som inte ser vem jag är och lyssnar till vad jag behöver.” Nu lever hon på en ö med sina djur, och med vänner.

Hur kan vi betraktas – eller betrakta oss själva som ensamma, när vi har barn och/eller vänner? Jag har två barn, tre katter, många nära vänner. Varför känns ensamheten ändå som ett svart hål? Hur har det blivit så? Och jag tänker på alla dem som lever ensamma på ett djupare och mer smärtsamt plan, som en vän som när vi bestämt att ses antingen ställer in eller behöver trycka i sig mängder av mediciner för att klara av att gå in på ett kafé. Det var också jag en gång i tiden. Men inte ens då var jag verkligt ensam, det fanns goda vänner men jag kände mig konstant utanför och konstig, asocial och beroende av substanser för att kunna delta i en gemenskap. Vad beror det på att vi känner så? Vad kommer inifrån, vad kommer utifrån? Vilka är kraven på att ses som en fungerande människa i en värld där omsorg är sekundärt kapitalistiska intressen, och där den människa som behöver mer än den kan ge – ekonomiskt – blir en brist istället för en påträngande fråga: Hur ska den som står utanför systemet, resurserna och normerna, någonsin komma in och känna sig välkommen?

Jag tänker på hur kvinnor utan män förr i tiden sågs som avvikande, som om det var något fel på dem. Kvinnor som valde att leva ensamma sågs som ett hot.

Jag tänker på min mamma som var ensam med tre barn när min pappa reste i jobbet, och min farmor som tog hand om hem och barn när min farfar var på arbetet eller engagerade sig i föreningsliv. Både min farmor och mamma upplevde depressioner och ångest, och jag har det i mig. Jag har det i mig: längtan efter en partner att se mig, förstå mig, och fylla mitt liv med stöd, värme och närhet. Jag har i mig: längtan efter att överösa någon med kärlek; ingen begränsning, inget bortskrämmande för att en längtar efter genuin kontakt; bortom bilder och yttre förväntningar.

Kärleken är ett grundläggande behov, en kraft, men vad gör vi med vår kärlekslängtan, vår kraft, i ett samhälle som visar upp så många förvrängda bilder av förhållanden, familjer – en norm som vi kanske vill skaka av oss, eller som vi längtar in i?

CARIN LANDSTRÖM OLSSON

Augmented- & Virtual Reality developer

Om uppdraget
Carin Landström Olsson (AR/VR-producent) fick i uppdrag att utveckla ett AR/VR-projekt som genom ett virtuellt demonstrationståg visualiserar folklig kamp genom tiderna.

”Projektet var en väldigt lös idé vid ansökningstillfället och har tagit form varefter jag själv har fått grepp om materialet och historien. Många idéer testades och förkastades under projektets gång, som att gå på en karta – vilket inte fungerade ihop med tidslinjen. Startade med en väldigt bred research - från franska revolutionen till Fridays For Future. Google + Arkiv Gävleborg, hembygdsföreningar, Digitalt Museum, Facebook-grupper. Besökte Arkiv Gävleborg och sökte i gamla Arbetarbladet och kontaktade Metall med mera. Parallellt experimenterade jag med att få in fanorna i spelmotorn. Eftersom appen skulle innehålla en stor mängd objekt som dessutom skulle röra sig ägnades en hel del tid till att hitta sätt att optimera projektet. Bilderna på fanorna som finns är oftast inte är tagna vinkelrätt och med fanan utlagd platt, vilket var en utmaning. Under researchen fastnade jag för Mauritz ”Moje” Västbergs artiklar från Arbetarbladet på 50-talet där han berättar minnen från arbetarrörelsens första tid i Sandviken och ett foto av det första demonstrationståget som organiserades av arbetarna själva i Sandviken 1905. Jag hittade också ett par bilder av Café Linnea och lyckades lista ut var på Storgatan det låg. Eftersom jag insett att jag var tvungen att avgränsa projektet valde jag att fokusera på tidsperioden runt sekelskiftet och fokusera på Sandviken. Jag testade en ny teknik där man genom computer vision och maskininlärningsmodeller kan förankra digitalt innehåll till en plats i den fysiska världen utan att använda QR-koder, markörer eller point clouds. Jag använde tekniken för att hänga upp bilderna på demonstrationståget och Café Linnea på platserna där de togs och skapa ett slags fönster i tiden. Det digitala demonstrationståget placerades på gatan utanför och året då bilden togs synkades med tidslinjen. Storgatan grävdes under arbetets gång upp för att lägga ner en fjärrvärmeledning vilket försvårade arbetet avsevärt. Arbetet med den nya AR-tekniken har inte heller gått spikrakt.”

NINA SVENSSON

Nina Svensson (f. 1968) intresserar sig för sociala processer där lyhörda och observanta förhandlingar kan
synliggöra hur olika former av kapital och äganden fördelas och värderas i vår omvärld. Hennes metoder bygger ofta på att långsiktigt arbeta med en koncentrerad närvaro i förhållande till plats och ämne, för att på så sätt skapa förtroende och utrymme för konstnärliga undersökningar som grundar sig på samarbete och samskapande processer med dem som plats och ämne berör.

Om uppdraget
Nina Svensson fick i uppdrag att vidareutveckla sitt pågående arbete med kvinnors röster genom den svenska demokratins historia med utgångpunkt i den finska talkon – det frivilliga arbete som görs av en gemenskap – och med inspiration av hur Hofors kooperativa kvinnogille kom att organisera sig i sin politiska rörelse från tidigt 1900-tal och framåt.

”När jag fick möjlighet att arbeta med ett särskilt uppdrag för kulturutövare var jag intresserad av att göra en platsstudie i Hofors och Sandviken. Och resultatet från det arbetet - som också utgjordes av materialundersökningar med pappersmassa blandat med lim, krita och aska - skulle också ligga till grund för min fortsatta fördjupning. Här har jag försökt att se och synliggöra orättvisa fördelningarna av makt och inflytande mellan de personer som äger exempelvis en industri i ett samhälle och de av oss som producerar varor och värden inom dessa fabriker (arbetaren).

Jag sökte för att:
1. göra en serie materiella porträtt av tre kvinnor i Hofors som arbetsinvandrade till Sverige från Finland under 70-talet. Deras gemensamma historia var att de i första hand bara skulle arbeta i Sverige över sommaren, men att de av olika anledningar blivit kvar och funnit varandra.
2. ge form åt personliga erfarenheter utifrån möten med särskilda platser, dess natur och samlade personer, samt avbilda ett industrisamhälle idag via den lilla boken Pansarkryssaren – Hoforsförfattaren Molly Johnsons debutroman från 1955 - som jag föreställer mig utspelar sig i Gästrikland. Med inspiration av Johnsons expressionistiska text, genom all dess lera, töcken och sot ville jag beskriva de maktpositioner som möjliggjort, och fortsätter att möjliggöra, de samhällsbilder som gärna präglar många bruksorter.

När jag sedan sökte det tematiska uppdraget var det med förhoppning om att kunna utveckla mitt möte med den kvinnogrupp som arbetsinvandrat till Hofors och som träffades regelbundet för att måla tillsammans. Jag var i kontakt med en av deltagarna men hon berättade att de hade blivit tvungna att avslutat sina återkommande träffar och att restriktionerna hade gjorde det väldigt svårt att ses. Kvinnan jag pratade med hade också börjat slänga sina målningar och dator hade hon inte heller, så att träffas digitalt var inte ett alternativ.

Naturligtvis påverkades situationen av karantäner och isolering. Jag kom av mig med att söka nya kontakter och ersatte förlusten av de personer som jag först ville närma mig, kvinnorna som odlade sitt modersmål och sina begrepp om tillvaron genom att måla i gemensamhet, med mig själv som en tillfällig kroppslig markör i förhållande till olika inslag i min lokala omgivning som kan sägas symbolisera ett slags ”ägandeskap” eller rätten till en plats. I foto och sekvenser av rörlig bild har jag även försökt att fånga spontana spår av mänskliga aktiviteter. Här återvände jag bl.a. till ett tidigare material; en långsam rörelse som följer människors tillägg av fjädrar längs de gränsrep som markerar ett hårt bevakat naturskyddsområde vid Kuriska näset i Litauen, och som även utgör en förgräns till enklaven Kaliningrad/Ryssland. Människorna saknas förstås i bilderna, men de avbildade fjäderskrudarna längsmed repen skulle kunna påminna om en kollektiv kraft, kanske om ett möjligt mikromotstånd mot alla de rep som har dragits runtom oss.”

Papper, aska och jag imiterar en gammal parklind i allén in mot Hofors herrgård.
Foto: Nina Svensson.

QR-kod:
ninamariesvensson.blogspot.com

vimeo.com/manage/videos/446756898
harniflaggproblem.blogspot.com

Foto: Nina Svensson

VIKTOR STÅHL

KERSTIN DEN FÖRSTA

Viktor Ståhl, kompositör och delägare i JV Musik & Teater som arbetat främst med musikteater sedan över ett decennium, har nått stora framgångar i Gästriklands kulturliv med omnejd. För deras nyskrivna musikaler, ofta med lokalhistorisk anknytning, har han tillsammans med manusförfattaren och regissören Jessica Andersson uppmärksammats med bland annat Gefle Dagblads kulturpris 2017 och Gunvor Göranssons Stora kulturpris 2021.

Om uppdraget
Viktor Ståhl, musiker med fokus på musikteater, fick i uppdrag att göra research, skriva och spela in ett konceptalbum baserat på Hoforsfödda Kerstin Hesselgren (1872-1962), som var Sveriges första riksdagskvinna.

”Jag har skapat en instrumental svit KERSTIN DEN FÖRSTA baserat på Kerstin Hesselgrens liv. I detta instrumentala orkesterverk har jag speglat delar av Kerstins liv såsom hennes uppväxt i Hofors, hur hon arbetade som inspektris innan hon, som första kvinna någonsin, blev invald i Riksdagens första kammare. Ett stort tema är också kampen för kvinnors rättigheter. Både kampen som skedde under Kerstins livstid och kampen som fortfarande sker.
Sviten är ca 23 minuter lång och består av sju huvuddelar. Jag valde att lägga ihop allt till ett spår för att ge möjlighet till lyssnaren att själv skapa sig en egen uppfattning och inte bli färgad av eventuella titlar på de olika delarna. Jag tycker det är väldigt viktigt inom musik – och andra konstformer – att ge åhöraren chansen att skapa sin egen bild av det man upplever.
De sju delarna, arrangerade i en orkestersvit, är som följer: 1. Prolog, 2. Uppväxt, 3. Inspektris, 4. Kvinnornas marsch till valet 1921, 5. Den politiska cirkusen, 6. Längtan hem till Hofors, 7. Epilog.
Musiken är skriven med ett cinematiskt tänk där min tanke var att huvudtemat med hela verket är Kerstins, men också alla kvinnors, kamp för rättigheter. Detta är en oerhört stor fråga och jag tycker att den förtjänar en större orkestersättning för att nå vidden.
På längre sikt är målet att historien om Kerstin Hesselgren ska sättas upp som en musikteaterföreställning med utgångspunkt från musiken skriven i detta verk. På liknande vis som vi, JV Musik & Teater, tidigare satt upp föreställningar om exempelvis hotelldrottningen Wilhelmina Skogh och om Sandvik och Sandvikens grundare Göran F. Göransson.”

QR-kod:
jvmusikteater.se

shorturl.at/BHV01
(lyssna på spotify)

Bakgrund
”Jag har alltid fascinerats av hur musik kan berätta eller förhöja en historia varför jag tidigt drogs till att skriva musik till musikaler och gärna med lokalhistorisk anknytning. Musikaler för mig är väldigt spännande på grund av bredden som finns. Det handlar inte om vilken musikgenre musiken skrivs i utan det handlar om att musiken ska vara rätt för den berättelse man berättar. Det skapar många spännande möjligheter för mig som kompositör. En musikal ger för mig också möjligheter att kunna berätta större historier med flera olika perspektiv. Som när vi i Konsuln – om Sandvik och Sandvikens grundare Göran Fredrik Göransson – kunde spegla både Göransson och hans familjs perspektiv likväl som arbetarnas perspektiv. Utan att säga åt publiken att den ena eller andra sidan har rätt eller fel. De har bara olika perspektiv på allt som händer. För oss är det viktigt att göra allas röster hörda – både de som gjort tydliga avtryck i våra historieböcker och de som man inte kan läsa om. Vi, jag och Jessica, anser att det är viktigt att blicka tillbaka på vår historia och ta lärdom av den för att kunna se vart vi är på väg och inspirera för framtiden.”

KERSTIN DEN FÖRSTA
”I Kerstin den första har vi med Kerstin Hesselgren hittat ytterligare en väldigt spännande person i vår historia. Både vår lokalhistoria – född och uppvuxen i Hofors som hon alltid längtade tillbaka till oberoende av vart Kerstin tog sig i världen – och nationell historia då Kerstin bland annat blev den första kvinnan någonsin i vår riksdag och en förgrundsfigur för arbetet för jämlikhet i Sverige.
Men i stället för att direkt skriva en musikal valde vi att göra en instrumental svit baserad på hennes liv som kan ligga till grund för en framtida föreställning. Detta gav mig andra tankar och möjligheter. Det blev ett större cinematiskt tänk i musiken – inspirerat av filmmusik – och man arrangerar musiken på ett helt annat sätt när dess huvudfokus inte är att backa upp sången och scenen.
Vi valde också att släppa sviten som endast ett spår på strax under 23 minuter. Vilket är fantastiskt tycker jag då det ger lyssnaren själv möjlighet att skapa sig en egen bild. När vi sätter upp musikaler har man en scen att följa och musiken har ofta ett tydligt bestämt syfte utifrån scenen vi befinner oss i. Det kan fortfarande göras tolkningar av detta, självfallet, men man har ett satt ämne och text att förhålla sig till – vilket kan skapa fantastiska scenkonstupplevelser där musik, dans och teater vävs ihop till en underbar enhetlig upplevelse. Men här med enbart musiken – utan ens några titlar att gå på bortsett från Kerstin den första – ger man lyssnaren en slags yttrandefrihet att tolka verket hur man själv vill. Man behöver inte veta något om Kerstin för att kunna bilda sig en egen uppfattning om musiken. ”

N A T I O

N E L L A

§ M I N O

R I T E T

E R § § §

TEMATISKA UPPDRAG: NATIONELLA MINORITETER

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:274) ska *”Det allmänna [...] främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.”*

Sveriges fem nationella minoriteter är: judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar samt urfolket samer.

De nationella minoritetsspråken är: jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och samiska.

Med bakgrund i detta utlyste Region Gävleborg våren 2021 tematiska uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk för att stimulera produktionen och synliggörandet av kultur av och om de fem nationella minoriteterna eller på något av de nationella minoritetsspråken.

Minoritetsveckan:

Minoritetsveckan i Gävleborg är en länsövergripande vecka för att synliggöra Sveriges nationella minoriteters rättigheter och kultur samt nationella minoritetsspråk. Minoritetsveckan arrangerades för första gången under 2021. Minoritetsveckan samarrangeras av Länsstyrelsen Gävleborg, Region Gävleborg och intresserade kommuner, tillsammans med civilsamhället.

QR-kod:
regiongavleborg.se/minoritetsveckan

Kultur Gävleborgspodden
Kultur Gävleborg har producerat poddavsnitt med gäster som på olika sätt arbetar i länet för att sprida kunskap och kultursatsningar om Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk, bland annat:
- Skottes Musikteaters uppläsning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs dikter
- Christopher Andersson Bång och klezmermusik
- Pia Mariana Raattamaa Visén, författare och språkforskare med tornedalska och samiska rötter
- Sandra Englunds konstnärliga utforskande av sin dolda resande identitet

QR-kod:
regiongavleborg.se/minoritet/poddserie

Mer information
Information om Sveriges nationella minoriteters rättigheter, kultur och nationella minoritetsspråk finns på regiongavleborg.se/minoritet.

CHRISTOPHER ANDERSSON BÅNG

Christopher Andersson Bång jobbar som artist och kompositör inom genren folkmusik och visa. Driver grupper som Christopher Andersson Bång Trio, Tzeitel, Volodja, Sandy Brechin Trio. Trakterar instrumenten kontrabas, gitarr och sång. Startade och driver Skivbolaget Barrackas Records som släppt närmare 30 titlar.

Om uppdraget
Musikern med särskilt fokus på världsmusik Christopher Andersson Bång fick i uppdrag att producera en konsert med anknytning till den judiska musiken och dess traditioner.

”Ihop med gruppen Tzeitel har jag tagit fram en musikföreställning inom genren klezmer och den riktar sig mot barn och unga.

Från början skulle föreställningen innehålla dikter på jiddisch men just specifika dikter på jiddisch som skulle fungera mot yngre människor var lite svårt att hitta. Men några traditionella klezmersånger har arrangerats och en sång gör vi endast på jiddisch just för att publiken skall få möta detta språk.

Temat är resa och vi berör vissa stora historiska inslag av saker som påverkat judarna under de sista två hundra åren. Föreställningen utgår även ifrån hur vi i gruppen förhåller oss till traditionen generellt och till musiken och musik i synnerhet. Just förhållandet till musiken ämnar inspirera unga att våga göra det de tror på.

Vi har jobbat med en konstnär som heter Donovan von Martens med material för projiceringar, detta för att skapa ytterligare en dimension av föreställningen. Mycket av processen har handlat om att hitta passande material både musikaliskt såväl som bildmässigt.

Vi hade en bit in processen ett möte med regissören Olle Törnqvist och meningen var att han skulle regissera föreställningen men på grund av corona och de stora avstånden personerna i gruppen hade, gick det inte att genomföra. Men vi hade honom som bollplank i början av planeringen.

Musiken består mestadels av traditionellt material men en del egna kompositioner får också plats i föreställningen.”

Gruppen Tzeitels medlemmar och historia kan ni läsa mer om på tzeitel.se, se QR/länk.

Christopher Andersson Bång, foto: Magnus Bergström

QR-kod:
soundcloud.com/kulturgavleborg/christopher-andersson-bang

tzeitel.se

Blå davidsstjärna med blå menorah i mitten på en vit bakgrund. De är två vanliga symboler för judendomen.

PIA RAATTAMAA VISÉN

”Jag är författare. År 2019 debuterade jag på Albert Bonniers förlag med romanen Där rinner en älv genom Saivomuotka by. Romanen är en berättelse om en plats i norra Tornedalen, utformad som en släktkrönika, men också en berättelse om Sverige under förra seklet sedd ur några tornedalingars perspektiv. Jag har med utgångspunkt i romanen, hållit en del författarföredrag, bland annat om språkmötet mellan meänkieli och svenska, och om mötet mellan tornedalens och majoritetssamhällets kulturer. Jag är anställd som lektor på Stockholms universitet där jag på deltid forskar och undervisar om svenskämnet och svenska språket i skolans undervisning. Bland annat undersöker jag i ett av de projekt jag deltar i hur de nationella minoritetsspråken och minoritetsspråkstalarna framställs i bild och skrift i läromedel isvenskämnet för gymnasiet.”

Om uppdraget
Språkforskaren och författaren Pia Raattamaa Visén fick i uppdrag att vidareutveckla ett romanprojekt om identitetsblivande i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturerna i de revor i tillvaron som skapas i minoritetskulturens relation till majoritetssamhället.

”Jag planerar att ägna mig åt skönlitterärt skrivande. Jag har ett pågående romanprojekt där jag försöker fånga några spår av identitetsblivande, liv som levts, i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturerna, och i de revor i tillvaron som kan skapas i minoritetskulturernas relation till majoritetssamhället. Förutom skrivande kräver romanprojektet löpande arbete med dels arkivsökningar, dels intervjuer. I det skönlitterära skrivandet kan även insikter genom den akademiska forskning jag deltar i och som kommer att pågå parallellt med romanarbetet komma att bidra. De sätt Sveriges nationella minoriteter framställs i våra samtida läromedel präglade av tradition, kunskap och föreställningar som uppstått genom tiderna kan på olika sätt prägla kunskapen om och förståelsen för minoriteterna i samhället. Romanen är tänkt att röra sig mellan några tidpunkter i historien där minoritetsspråk, -kulturer och -identiteter blev sammanvävda, utmejslade, hybrida, koloniserade, exotiserade, kvävda och utlevda, och även återerövrade. Här formas sammansatta identiteter i olika tider där minoriteter ges olika utrymme. Tanken är att i skönlitterär form ska tidpunkter, händelser och känslor länkas till varandra genom ropet från någon som försvann. Det jag tänker att jag kan redovisa inom utrymmet för kulturstipendiet är ett utdrag eller kapitel ur den framväxande romanen – eventuellt i form av en novell. Texten skulle vara en del av romanprojektet men fungera fristående och kunna utgöra en självbärande text.”

Pia Visén, foto Sven-Åke Visén

QR-kod:
regiongavleborg.se/pia-mariana-raattamaa-visen

Den samiska flaggan. Cirkeln är en symbol för både solen och månen. Solringen är röd och månringen är blå. Flaggans färger, röd, blå, grön och gul kommer från den traditionella samiska dräkten, kolten. De fyra färgerna symboliserar också viktiga överlevnadselement, grönt står för växter, natur och landet Sápmi som är livsavgörande för överlevnad. Blått står för vattnet som är ett livselixir. Rött står för eld, värme och kärlek. Gul symboliserar solen och ett långsiktigt liv.

Tornedalsflaggan eller Meänflaku på meänkieli. Färgerna i trikoloren symboliserar den gula solen (gul), de vintervita vidderna (vit) samt en sommarblå himmel (blå). Färgerna är hämtade från Sveriges och Finlands flaggor.

Christopher Andersson Bång jobbar som artist och

STYGN av Pia Visén

Husen är hemsökta. Människorna har lämnat dem. Båda stugorna på udden är tomma nu. De tiger om det som varit.

Kanske var det så med mig att jag bytte namn så många gånger för att hitta ett namn som skulle hjälpa mig att vara i världen, ett riktigt namn, men också ett Saivonamn som kan bära vidare genom tiderna och förbi.

Precis som varje årstid har sitt eget språk har varje varande ett eget namn. Jag sökte i namnen. Jag fogade mig i namnen. Och jag gjorde uppror i namnen. Den jag blev i världen och den jag ville vara i världen bar inte samma namn. Min skräck bar jag i ett namn och min kärlek bar jag i ett annat namn.

Se inte på mig mer. Möt min blick.

De såg på mig. De gav mig också namn. De bytte ut mitt namn så att det passade deras tunga. Och när de gömde mig blev jag ändå utan namn och utan plats i världen.

Men de döda lever i sina barn, deras barn och deras barnbarn. Vi lever i deras minnen. Vi lever i deras anletsdrag. Deras hjärtan andas vår sorg. Mina namn snuddar vid deras tankar. Lever i dem. Och tiderna virvlar i varandra. Jag gav dem namn och de bytte ut sina namn. Jag gav dem nya namn och de glömde dem.

Sök mig. Men se inte så hårt på mig. Lyssna på mig istället. Hör när jag viskar mina namn. Ser du, ljuset i mina ögon?

Förstår du? Orkar du bära med dig min berättelse? Det är en ömsom svår och mörk väg, rakt genom bländande skärande ljus. Det är en väg med många namn. Du behöver språk för snöstorm och nattsol. Du behöver kärlek, och milt ljus. Du behöver kunna göra en snögömma.

*

Det här blir inte vackert.

Handen drar över broderiets lösa trådar, mest grått är det. Svart. I dag ska jag brodera in en gulrosa solglimt bakom skogskanten där, tänker hon. Fästa trådar, inte lämna allt till sist. Tills den är klar. Broderiet är stort. En och en halv meter långt och hundratjugo centimeter högt. En trasslig skog av krokiga dvärgbjörkstammar och lösa trådar mot vitt.

Hon sätter sig och tar upp nålen fastän hon är både hungrig och kaffetörstig.

På konstfack avrådde de henne från att älta fler vindpinade fjällbjörkskogar, men hon kan inte avstå från att undersöka spåren bakåt, vägarna framåt. Hur vi bär våra kulturarv är hennes ständiga fråga på alla utställningar. Vilket arv? Vad gör vi med det? Vilken plats får det? Om man följer en moderslinje eller en faderslinje från punkterna där de korsas hamnar man på olika platser.

Trär i en mörk brungrå ulltråd och syr, med små små stygn, med jämna avstånd in stygnen i en svag båge mellan björkstammarna nere till vänster på linnetyget. Hon fogar samman ull och lin i både underlag och broderi.

Det tar fyra generationer att komma över ett krig, säger de, att glömma, läka ihop. Men det här var väl inget krig? Hon är den fjärde generationen. Så fort det gått. Så länge sedan det var.

Hon skissar på tre kvinnor, sittande. Hon ska brodera in dem på något sätt i bakgrunden av bilden. Längst ner till vänster. Mössor med spets runt ansiktena. Hon biter lite i pennan. Tänker att hon måste få kvinnorna att sitta jordade med händerna i rörelse, spinnande, tovande, skapar de rötter åt björkarna runt dem, näring för växandet.

Hon lägger undan skissblocket och går till köket. Så många gånger hon suttit här. Så mycket varmt bröd hon ätit här. Röster finns kvar i de gula skåpluckorna, i klockan på väggen, i den fläckiga kaffepannan. Doften av renkött som fräser i stekpannan. På soffan där satt hon och Lis-Mari och gnodde på den röda galonen medan de tittade ut över de översvämmade strandängarna. Två barn, oroliga vuxna som rörde sig runt dem.

Hon åker fortfarande hit ofta trots att huset står tomt nu, kanske just därför. Hon tycker om att sitta i köket i Saivomuotka och skissa, att ha broderiet uppspänt i kammaren, att kunna resa sig upp och se ut över Saivosjön, över älven, lågfjällen på finska sidan. Låta orden ta sina egna former, ruokka oon valmis, tule, syömän nyt, ana hjärtordens djupare betydelser, ana det som aldrig sades.

Tillbaka i stan läser hon tidningen medan hon dricker morgonkaffet. Hon gör det bara ibland på morgonen, läser tidningen. Om hon sovit. Trots ryggen. Trots tankarna. Om hon inte sovit så ids hon inte läsa, då är hon för trött. Men i dag läser hon. Kaffet är varmt och hon häller i lite mjölk. Bläddrar. Fastnar. Återbegravning. Vilket konstigt ord. Hon häller upp fil. Drar upp fötterna under sig. Stirrar på ordet. Som att det inte går att släppa. Återbegravning.

I dag ska hon inte göra någonting. Inte gå till jobbet. Hon lägger undan nålen, broderiet får också vila nu. Hon kommer aldrig att bli klar i tid till utställningen.

Gårdagens besök hos läkaren var bara för mycket. Jag vill aldrig mer gå till doktorn, de vill mig ont, tänker hon, de stirrar, försöker sucka omärkligt, men det märks, jag känner det in i märgen, hur de klär av mig fettet från benen, mejslar fram en mer korrekt varelse, ser med förakt på den befintliga. Minns när hon var liten och mamma tog henne till doktorn och doktorn sa, ”Men hon är ju gul, hon är ju gul i hela ansiktet” och mammas blick på henne och hur hon försökte gömma sig bakom mamma. ”Varför är hon gul?” Och mamma som inte svarade och Anna själv som tittade på sin hand i smyg, gul? Hon kvävs, en klump växer i halsen av bara tanken på att behöva boka en ny tid, beskriva sin smärta. Jag platsar inte i deras rutor. De kan inte artbestämma mig. Det stör dem. Diagnosryttarna. Biologisterna. De. Hon ringer till jobbet och sjukskriver sig. Förkyld, lite feber, huvudvärk. Har hon inte. Men ingen ork heller. Så tungt att flytta kroppen. Förskjuta tankarna. Hoppas att hon får nya timmar sedan när hon orkar igen. Men det är väl ingen risk att hon blir helt utan. Det fattas alltid folk i hemtjänsten.

Boka ett återbesök om det behövs sa han. Hon bläddrar vidare. Läser om en film hon inte tänker se. Om clownpresidenter. Clowner och mördare. Ett stipendium, tänk att få ett stipendium och kunna släppa jobbet ett tag och sjunka in i konstprojektet, inte behöva hinna det vid sidan av, kunna arbeta med det hårt och fokuserat. Hon läser vidare, bara en notis egentligen, men det står där, kort, som om det inte var viktigt, eller som om det kanske inte riktigt har hänt, om hur

kvarlevor förs tillbaka till en jord de en gång begravts i och sedan togs upp ur.

Varför begravdes de överhuvudtaget tänker hon? För att benen skulle ruttna fram? Varför tog man dem inte bara direkt de dog? Men de kanske hade varit begravda länge? Var bortglömda? Det kanske egentligen inte gjorde något att man tog dem? Var har de varit och vad har gjorts med dem? Nu är de återbegravda. Återbegravda. Som gamla sorger som man försöker stoppa undan gång på gång. En gammal relation som tog slut men aldrig dör i tanken. Ett övergrepp i ungdomen som är onämnbart levande och på något sätt gång på gång blöder igenom. Kommer som överfall i de mörka skuggorna bakom garaget. Måste begravas om och om igen. Men det här.
På bilden i tidningen en procession av människor som bär, kärl, på sträckta armar, lyfta händer. Hon läser vidare. Artikeln citerar ur Svenska kyrkans vitbok från 2016, fogar in i den återgivna proceduren.

”Även nyligen begravda personers kvarlevor togs utan anhörigas tillstånd och ofta i lönndom.”

Men om de nyss hade dött? Ännu bars i människors minnen och längtan? Finns det en gräns för våra kroppars helighet?

Hon skickar ett sms.

”Har du sett om återbegravningarna?”

Får svar.

”Ja.”

Jaha, så var det med det, inget mer. Lis-Mari är alltid så konkret, har så bråttom till något. Annas väskor står fortfarande i hallen, ouppackade, dumpade där morgonen innan, fortfarande med nattågets rytm kvar från handen som slängde undan dem.

Hon drar tjocka svarta streck på pappret, en snärjig kludd, en kvinnogestalt, tittar upp och ut genom fönstret, ut på gatan. En kvinna drar en barnvagn, tunna slöjor i lager trasslar till sig i vindilarna. Hon försöker rätta till det men då ramlar kassen som hon hållit fast i kroken på barnvagnshandtaget ner. Kvinnan stretar vidare runt hörnet från Södra Centralgatan in på Tullbomsgatan. Anna skruvar av korken på termosen helt, drar in doften och fyller koppen igen.

Tänker på mötet igår. Kavajerna. På obehaget när de ser henne, på kroppens oerhörda tyngd genom korridoren och risken att blickarna faller på den, på fett och senor som håller samman och ger vika.

Ända in på mitten av 1900-talet grävde de upp kroppar för att använda i forskning. Jag vill inte dö. Jag vill inte bara försvinna. Hon plockar håglöst med sakerna på bordet, flyttar dem och ställer sig i fönstret och tittar på tiden som har gått och som fortsätter att gå. En person i bylsiga kläder och för stor mössa drar en stor rullväska förbi på gatan. Det blir spår i snöslasket efter dem. Personen vänder sig om, drar rullväskan framför sig och skjuter den framåt med sträckta armar. Kanske ger det mer kraft. Men det ser underligt ut.

Jag fattar bara inte hur människor orkar leva.

Ett av träden som planterats längs gångvägen sträcker gråa grenar uppåt, griper tag i molnkanten för att hålla sig kvar.

Varför berör det henne så starkt?

*

Hon ligger på något kallt. De rör vid henne och hon kan inte hindra dem. Kroppen och själen har delat på sig. Hon är på väg till Saivo, hur ska hon hitta? Hon ropar på Maija, den lilla, hjärtat, den närmaste, ”Marjánna”!

Maija och barnen finns i Saivomuotka. På Eugenia ropar hon. Till Jakob i Ruodosniemi.

”Jaako”. Hon vet att de hör. Någonstans hör de kärleken och skräcken.

”Voj Jumala! Maija! Låt dem inte titta på mig! De har klätt av mina kläder Maija! Skammen! Skyl mig!”

”Hör ni mig ändå inte? Jaako!?”

” Maija!”

”Mor! Barnen hör mig inte! Ella-mor! Äiti! Ella-mor, Aedni! Det är Ingå! Hör du mig?”

SKOTTES MUSIKTEA-

Skottes Musikteater består av sex musiker och skådespelare, en tekniker och två producenter. Vi arbetar mest med kultur för barn- och unga, men även för vuxna. Vi har flera olika föreställningar på repertoaren och spelar både på vår lokal Spegeln i Gävle och i hela regionen men även ute i landet och varje år en vecka i Finland. Två av våra musiker/skådespelare Ove Andersson och Mats Jadin har särskilt arbetat med detta uppdrag. De har gedigen musikutbildning och lång musikalisk erfarenhet av att spela och tonsätta.

”Skottes Musikteaters yrkesfält är produktion av musikteater främst för barn och unga men även äldre/alla åldrar. Vi arbetar både med litteratur, partitur, eget och andras material som utgångspunkt för pjäser och konserter/ musikteater. Vi söker fler och fler samarbeten och utvecklas med andra typer av föreningar som till exempel hyresgästföreningar eller Rädda barnen med flera. Nu ser vi äntligen en möjlighet att utveckla samverkan med tornedalingar.”

Om uppdraget

Skottes Musikteater fick i uppdrag att arrangera workshops och samarbeta med den tornedalska författaren Majvor Mäki Sjöberg för att tolka och tonsätta hennes dikter.

”Det är en självklarhet för oss som arbetar med kultur att alla ska ha sin plats däri, identifikationen är central i alla föreställningar vi gör, för olika målgrupper. Stödet ger oss möjlighet att utveckla kontakterna med de musikgrupper och skådespelare som verkar eller har sitt ursprung i Tornedalen. Vi har fört samtal med poeten Majvor Mäki Sjöberg, från Tornedalen men nu boendes i Söderhamn, Gävleborg, om att läsa och tonsätta de dikter hon skriver. Från början var tanken att projektet även skulle innefatta gruppen WAO från Tornedalen men på grund av förändrade restriktioner och inställda turnéer kunde de inte komma till Gävle. Mats och Ove for till Majvor i Söderhamn i september. Det uppstod ett fint möte, samtal om texter, minnen. Delade och odelade livserfarenheter. Resan till Majvor redovisades som en kort film i oktober. Kontakten fortsatte, texter lästes och kompositionerna tog form. Detta arbete ska nu inte redovisas i torr text utan i det material som uppkommit ur mötet. Tornedalssviten skapades. Den kommer att spridas brett via olika kanaler som till exempel YouTube, Spotify, iTunes och andra digitala plattformar under januari och i Region Gävleborgs podd om projekten. ”

Text: Majvor Mäki Sjöberg
Musikkomposition: Ove Andersson och Mats Jadin
Fiol: Mats Jadin Piano, elgitarr, synth: Ove Andersson
Inläsning: Stina Zacco Andersson
Konvolut till Mp3 fil: Maria Fedko

QR-kod:
orcd.co/tornedalssviten
(Albumet Tornedalssviten)

skottesmusikteater.com

Tornedalsflaggan eller Meänflaku på meänkieli. Färgerna i trikoloren symboliserar den gula solen (gul), de vintervita vidderna (vit) samt en sommarblå himmel (blå). Färgerna är hämtade från Sveriges och Finlands flaggor.

---

1. 2020 arrangerade Region Gävleborg den årligen återkommande konferensen Kulturting Gävleborg tillsammans med Hofors Kommun. Temat var då Nationella minoriteters kultur och språk. Skottes Musikteater bjöds in till ett seminarium för att berätta om sitt arbete med musikteaterföreställningen Kainos sång om finska krigsbarn och Gävleborgsbaserade författaren Majvor Mäki Sjöberg bjöds in för att delge konferensdeltagarna sina erfarenheter som författare som delvis skriver på ett av de nationella minoritetsspråken och delvis om erfarenheter av att tillhöra en nationell minoritetskultur. En av hennes poesiböcker skänktes som presenter till alla medverkande och hennes dikter lästes för publiken och magi uppstod.

SANDRA ENGLUND

Sandra är född och uppvuxen i Gävle. 48 år på jorden och snart sex år tillhörande den nationella minoriteten romer. Resande för att vara exakt - vilket känns viktigt då jag är mycket stolt över mina förfäder som lyckats leva, överleva och överlistat samhällets syn på de resande.

”Som konstnär och fotograf har jag på senare år börjat arbeta mer konceptuellt. Gräv där du står - både bland mina rötter och i mitt konstutövande - är devisen som gäller idag.

Utöver mitt eget konstutövande arbetar jag som pedagog på Kulturskolan i Gävle. Utbildad dramapedagog och bildpedagog.
För mig har det alltid varit viktigt med ett demokratiskt synsätt och allas lika värde. Våga vara den man är och rätten att få vara stolt över sig själv, det man gör och över sin historia. Så länge man inte sårar eller skadar någon annan.
Med avstamp i min upptäckt att tillhöra en minoritet, resandefolket, romer, pågår olika processer inom mig hela tiden. Som forskare, släktforskare, söker jag tillsammans med andra forskare i arkiv om både släktforskning men även om historiska fakta som drabbat den omnämnda minoriteten. Forskning sker i olika typer av arkiv och för varje år som går släpps mer material. I mitt eget skapande (inom främst foto och måleri) samt i min roll som pedagog utgår jag ofta ifrån känslor, kontraster, normer - icke normer, utanförskap, avstånd, drömmar och mål. Jag anordnade det första event som uppmärksammade den 29 september i Gävle (Gävleborg?) på Länsmuseet Gävleborg 2019. 29 september, 2020 under minoritetsveckan medverkade jag i P4 Gävleborg i samband med Levande Historias utställning om romer under holocaust på fängelsemuseet.”

Om uppdraget
Sandra Englund (konstnär/filmare, engagerad för romers rättigheter) fick i uppdrag att konstnärligt utforska identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material.

”Under uppdraget har jag försökt att visuellt försöka förstå och lära känna mina förfäder som var av resandefolket. Romer. Det är svårt att förstå släktskap när man har vad som kallas anförluster, det vill säga att man har gift sig inom släkten och att dessutom försöka förstå hur mina föräldrar är släkt med varandra på den resande sidan.
Det var på väg att inte bli någon utställning utifrån att detta uppdrag tangerar ett större projekt som jag har påbörjat med stöd av Kulturrådet tillsammans med Hälsinglands museum.

Jag visste att jag ville gestalta någonting utifrån mina fotografier, en fördjupning av ett tidigare verk och utställning som visades i Mackmyra park. Jag utforskade att använda fotografier på olika sätt och olika typer av plexiglas innan jag hittade rätt i att använda Resin/epoxy till mitt släktträd. Hade först tanken på att måla mitt släktträd men insåg rätt snart att det inte skulle få plats eller bli tydligt nog.

Jag hade en skiss som jag höll mig till någorlunda. Jag hade dock önskat att jag hade mer tid och kunskap i att arbeta med svets, plåt och rostfritt.
Även om uppdraget är avlutat fortsätter verket/installationen att utvecklas, både till innehåll och utseende. Verket har varit på släktforskarkryssning och skulle ha varit med på 100-årig minnesdag, i skuggan av Rasbiologiska Institutet, anordnad av Cemfor i Uppsala. Utifrån covid och restriktioner blev det dock en presentation i form av en film. ”

Sandra Englund, foto: Peter Cohn

QR-kod:
regiongavleborg.
se/sandra-englund

A V S L

U T A N

D E O R

D § § §

Avslutande ord

De uppdrag av konstnärligt och kulturellt utvecklingsarbete som vi har samlat korta introduktioner till i denna publikation var några av flera olika satsningar på kulturlivet som vi på Kultur Gävleborg, Region Gävleborg drev, initierade och samverkade kring under pandemin, varav flera var efter beslut eller med stöd av politikerna i Kultur- och kompetensnämnden.

Andra satsningar som vi gjorde var på kulturarrangerande föreningar i länet. Trots att de själva består av ideella krafter är de ofta uppdragsgivare till professionella yrkesverksamma kulturskapare och när det ideella ställde in fick det effekt på flera nivåer. Vi ordnade därför både digitala fortbildningar och nätverksträffar samt lyste ut särskilda bidrag som kunde sökas av arrangerande kulturföreningar för fem olika ändamål:

1. **Ekonomisk kompensation för minskade intäkter för att klara löpande kostnader**
2. **Digitalisering av kulturföreningens verksamhet**
3. **Kompetensutveckling av kulturföreningens medlemmar**
4. **Strategiskt arbete med att bredda medlemsantalet i kulturföreningen, exempelvis föryngra och säkerställa att det finns aktiva och delaktiga medlemmar i kulturföreningen.**
5. **Marknadsföringsinsatser för att säkerställa att publiken kommer tillbaka efter krisen**

I juni 2021 tilldelades Kultur Gävleborg en del av krisstöden från staten till kulturaktörer med varaktigt regionalt uppdrag inom kultursamverkansmodellen. Kultur Gävleborg tilldelades då, genom politiskt beslut, 1002000 kr och hela den summan gick till en större satsning som vi kallade för Kulturkompetens. Inom den arbetade vi, inom fem olika spår och arrangerade 20 fortbildningar som engagerade ca 50 föreläsare och över 320 deltagare. Flera personer deltog i flera olika satsningar. I huvudsak var de som deltog frilansande kulturarbetare, men exempelvis flerdagarskursen i Att projektleda offentlig konst attraherade även kommunalt anställd personal. De fem spåren som vi arrangerade fortbildningar inom var:

1. **Kulturföretagande**
2. **Kulturpedagogik**
3. **Kulturprojektledning**
4. **Kultur & hälsa**
5. **Kulturkommunikation/dokumentation**

En av deltagarna i Att leda medskapande processer i bildskapande och Skapande skola sa efteråt:

”Fortbildningen har gett mig ett helt nytt rum för mitt konstnärskap!”

Denna period samverkade vi också i delvis nya konstellationer inom avdelningen, i länet och över landet med att arrangera utomhusupplevelser, streamade konserter, digitala prisceremonier och seminarier, balkongkonserter för personer på äldreboenden och dansföreställningar i utomhusmiljö på länets förskolor, portfoliovisningar för staten, interregionala samarbeten för att bredda inköpen av offentlig konst, interregionala kompetenshöjande insatser i form av digitala fortbildningar och stärkta nationella nätverk då restid helt togs bort som ett hinder. Dessutom lanserade vi en egen podd – Kultur Gävleborgspodden, som ett sätt att dokumentera och synliggöra olika delar av verksamheten och kulturlivet i länet. Det blev ett viktigt redskap under pandemiåren. Några exempel på omställning och metodutveckling under 2020-2021 är listade här nedanför.

Avslutningsvis är det fint att påminna sig om att alla dessa satsningar gjordes parallellt med ordinarie verksamhet och sköttes från våra telefoner och bärbara datorer placerade vid köksbord och i vardagsrumssoffor, på skrivbord i sovrum och inglasade uterum och balkonger, utan att vi i den samordnande och arrangerande personalen knappt träffades live alls under två år av pandemi.

Det blev nya sätt för oss att arbeta med att producera, stärka, främja och levandegöra kultur i länet. I vår ordinarie bidragsgivning kan vi primärt stötta föreningslivet som i sin tur kan uppdra till kulturskapare att visa, uppföra och producera nya verk. Framförallt innebar de särskilda uppdragen för oss ett nytt sätt att, inom flera konstområden, stärka produktionen av kultur i länet. I den statliga återstartsutredningen *Från kris till kraft. Återstart för kulturen (SOU 2021:77)* står det att kultursektorn har tre uppdrag: att producera, att förvalta och att tilgängliggöra kultur. Vi ser att uppdragen behöver balanseras bättre över landet såväl inom kultursamverkansmodellen som i verksamhet utöver den. Möjligheten att producera konst och kultur behöver stärkas utanför storstadsområdena så att röster från och om ett län som Gävleborg också får möjlighet att höras.

Med dessa satsningar kom vi närmare produktionsledet och fick lättare att tilldela uppdrag med schyssta villkor i linje med de nationella rekommendationerna från intresseorganisationerna inom KLYS - Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, i en tid när ordinarie inkomstvägar i stort sett kapats. Men den största behållningen låg i att på detta sätt just kunna möjliggöra produktion av och stärkande, främjande och levandegörande av kultur, trots pandemin och dess restriktioner. För trots den distans som vi alla ansvarade för att upprätthålla behöll vi en vitalitet i kulturen i länet tillsammans med det fria kulturlivet, de ideella aktörerna, institutionerna och de offentliga aktörerna. En vitalitet, som nu tar sig uttryck i spännande projekt, samarbeten, turnéer och nya satsningar som både skapar mervärde i länet och sprider sig ut över landet och världen.

Exempel på omställning och metodutveckling under 2020-2021

Scenkonstproduktion för små barn i utomhusmiljö
Utomhusföreställningen UPP & UT för förskolan togs fram under pandemin av Ensemble Yria i samarbete med Kultur Gävleborg. Föreställningen har ingått och utvecklats inom ett språkprojekt och musiken vann 2022 pris för bästa barnmusik på Grammisgalan. UPP & Ut har växt till en kreativ helhet med föreställning, musikalbum, ljudbok och en sagobok med handledning.

QR-kod:
ensembleyria.se/produktion/upp-ut
(Upp & Ut! - Ensemble Yria)

Spotify: Upp & ut - song by Ensemble Yria

smakprov.se

Balkongkonserter
Under pandemiåren hittade scenkonsten kontinuerligt nya vägar för att möta sin publik. En målgrupp som musik- och dansverksamheten satsade på var äldreomsorgen genom konceptet ”balkongkonserter”. Under hela året fick äldre runt om i länet se, höra och uppleva dans och musik av olika slag i unika sammansättningar

Live från Musikhuset
Kultur Gävleborg skapade en digital scen på Musikhuset i Gävle. Här fick publiken ta del av konsertupplevelser och fördjupande intervjuer med professionella artister från Gävleborg. Genom denna satsning tillgängliggjorde vi vårt konsertutbud genom att sända konserter live via Facebook. Live från Musikhuset var ett samarbete mellan Kultur Gävleborg, Gävle kommun, Studieförbundet Vuxenskolan och Studiefrämjandet.

På Live från Musikhuset möttes freestyle och slagverk i ett unikt improvisationsnummer, Simon Skjefstad (dans) och Olle Tjern (slagverk). Intervjuade dem i eftersnacket gjorde Henrik Harrysson från Kultur Gävleborg.

Webbinarier om Gestaltad livsmiljö.
Från offentlig konst till samhällsplanering
Under pandemin bildade Kultur Gävleborg tillsammans med flera andra regioners kulturavdelningar en gemensam programgrupp som arrangerade välbesökta digitala frukostsamtal om Gestaltad Livsmiljö ungefär en gång i månaden. De som deltog var allt ifrån politiker, forskare och representanter för statliga myndigheter till kommunala kultursekreterare, stadsarkitekter, konstnärer och landskapsarkitekter från hela landet.

Interregionalt samarbete
Teamet som arbetar med offentlig konst inom Region Gävleborg initierade ett interregionalt samarbete under 2021 tillsammans med kollegor från Uppsala, Västmanland, Sörmland, Värmland och Örebro. Samarbetet resulterade i en ökad omvärldsbevakning inför kommande gestaltningsprocesser, ökat samarbete mellan regionerna samt att nästan 200 verk köptes in till regionernas konstsamlingar av drygt 100 olika konstnärer som är baserade i de aktuella länen och som nu kan komma allmänheten till del i den offentliga miljön. Detta bidrar även till att konstnärer kan vara verksamma och bidra till en bred och varierad konstscen i de samverkande länen samt att konsten kan nå ut till fler utanför den egna länsgränsen.

Sörmlandsbaserade Daniel Diamant, Drip, 2021, en skulptur av återvunnen plast som nu finns permanent i Gävleborg

Inköp av offentlig konst
Under pandemin har inköp gjorts till den regionala konstsamlingen i samband med att olika konstprojekt och uppdrag tilldelats konstnärer. Detta gör att konstnärer blir representerade i den offentliga konstsamlingen, men också att spår av tillfälliga projekt och utställningar i länet blir kvar. Ett exempel på detta är verk skapade inom det interregionala nomadiska och tematiska residenset Falnande språk – ur Finnskogen, som bland annat resulterade i en vandringsutställning som kombinerar kulturhistoria, konst och form.

Konstpedagogik
Konstsamlingsverksamheten valde även att tillgängliggöra verk från den regionala samlingen digitalt genom bland annat digitala visningar, genom appen KOF - Konstfiktion & Fakta samt genom Kultur Gävleborgs plattform för barn och unga Kultimera, där bland annat Matilda Rutas videoverk Sjukhusfåglarna tillgängliggjordes.

Kultur Gävleborgspodden
Kultur Gävleborgspodden är en podcast om Region Gävleborgs kulturverksamhet och om hur politiska uppdrag blir till kulturupplevelser, som vi lanserade våren 2020 och har använt som verktyg när vi inte kunde arrangera konferenser, nätverksträffar och liknande live. Kultur Gävleborgs personal berättar i podden om ordinarie verksamhet inom olika konst- och kulturområden och om specifika projekt. Dels själva och dels i samtal om aktuella teman inom kulturområdet i Gävleborgs län med inbjudna gäster.

Kultur Gävleborgspodden finns på Sound Cloud och Spotify och andra ställen där poddar finns.

Närodlad litteratur – stötta din lokala författare
Litteraturverksamheten inom Kultur Gävleborg inledde i mars 2020 i samarbete med länets författare satsningen Närodlad litteratur – stötta din lokala författare. I satsningen presenterades under åtta veckor ett antal av de böcker som producerats av författare i och från Gävleborg tillsammans med information om var följarna kunde hitta ett eget exemplar och på så sätt stötta lokala kulturskapare.

Slöjd håller
en återkommande temavecka om slöjd och hållbarhet planerades 2020 som ett fysiskt program, tillsammans med kollegor i Värmlands, Dalarnas, Örebro, Västmanlands och Uppsala län. Slöjd Håller 2020 fick snabbt styras om och genomfördes istället digitalt.

1 Kvm lin
initierades i Västra Götaland år 2020, som en möjlighet att slöjda och lära sig mer om lin och miljö på distans. Linfrön skickades ut till intresserade och följdes löpande upp med informationsbrev om sådd, hur odlingen skulle rensas, linet skördas och slutligen beredas. Ett mycket lyckat projekt som utvidgades till ett riksprojekt 2021.

Evenemangstid på biograf
För att ekonomiskt stötta de biografer som hade störst belastning genom publikbortfall under första pandemiåret köpte Kultur Gävleborg in evenemangstid av ett flertal biografer. Tiden kunde nyttjas fritt av kommunal verksamhet för en till två visningstillfällen, i samråd med verksamhetsutvecklaren för film på Kultur Gävleborg. Exempelvis nyttjade Söderhamns kommun den inköpta evenemangstiden på Svea Bio för att testa skolbio, medan Sandvikens kommun bjöd barn som går på den kommunala fritidsverksamheten på två filmvisningar på biografen Grand under höstlovet 2020. Flera av barnen som kom på visningarna hade aldrig besökt sin lokala biograf tidigare.

Index

sid. 67 Aase Berg
sid. 55 Agnetha Savelin Söderlund
sid. 40, 110 Aleksandra Cigarcic
sid. 112 Anna Asplind
sid. 83 Anna Holm Ek
sid. 120 Anna Sanvaresa
sid. 34 Anna Öberg
sid. 22 Annelie Krantz
sid. 90 Annika Hammer
sid. 54, 109 Annika Norin
sid. 70 Bernt-Olov Andersson
sid. 46 Björn Liljegrääs
sid. 62, 94 Camilla Dal
sid. 122 Carin Landström Olsson
sid. 76 Carola Ankarborg
sid. 74 Carolina Thorell
sid. 128 Christopher Andersson Bång
sid. 61 Claes Larsson
sid. 38 Destiny Af Kleen
sid. 57 Elena Semenova Esmail
sid. 56 Elin Westlund
sid. 36 Emelie Markgren
sid. 80 Emma Härdelin
sid. 25 Erika Lövqvist
sid. 31 Erika O´Neill
sid. 72 Felicia Welander
sid. 24 Gustaf Lord
sid. 63 Hannie Seegers
sid. 71 Helene Rådberg
sid. 83 Himani Grundström
sid. 33 Ida Long
sid. 17 Inger Drougge-Carlberg
sid. 89 Iréne Moneeo
sid. 18 Jacob Holmberg
sid. 105 Jakob Hultin Rosenberg och Josefin Sjöström
sid. 47 Jonas Westling
sid. 19 [Krig] Karin Bäckström och Jon Perman
sid. 72 Karin Nilsson
sid. 66 Katarina Widholm
sid. 81 Kevin Sumner
sid. 60 Katia Eder
sid. 58 Kristin Sundberg
sid. 50 Kristoffer Berglund
sid. 16 Lars Brink
sid. 15 Lena Wennberg
sid. 71 Linda-Maria Grönkvist
sid. 73 Linda Netsman
sid. 114 Linnea Aall Campbell och Samantha Ohlanders
sid. 84 Lisa Rydberg
sid. 68 Marit Sahlström
sid. 46 Marko Kattilakoski
sid. 48 Martin Ekelund
sid. 82 Martin Zeidner
sid. 59 Matilda Olsson, Mira Svenered och Ylva Sahlström
sid. 89 Mattias Windemo
sid. 50 Maya Lindh
sid. 44 Michael Tebinka
sid. 26, 123 Nina Svensson
sid. 106 Ola Gustafsson
sid. 39 Oscar Polania
sid. 88 Ove Andersson
sid. 68 Per Berg
sid. 85 Per Moneeo
sid. 128 Pia Raattamaa Visén
sid. 27 Po Tidholm
sid. 28 Riitta Tjörneryd
sid. 81 Rikard Sjöblom
sid. 21 Samira Englund
sid. 133 Sandra Englund
sid. 87 Sara Af Klintberg
sid. 37 Sara Larsson
sid. 48 Sigurdur ”Siggi” Holm Arnarson
sid. 132 Skottes Musikteater
sid. 98 Stefan Westrin
sid. 119 Svante Tidholm
sid. 49 Thomas Lothström
sid. 47 Tobias Bellman
sid. 93 Valerie Kyeyune Backström
sid. 125 Viktor Ståhl
sid. 75 Viveka Sjögren Bangoura

Region Gävleborg

URMEKANISMER:

KONSTNÄRLIGA UPPDRAG I EN PANDEMISK TID

”Om detta blev verklighet skulle det inte bara rädda kulturarbetarnas hushållsekonomi – det skulle framför allt kunna resultera i fantastisk konst, litteratur, teater eller fotografi; kultur som skulle få en verklig och långvarig betydelse i människors liv. Ett bidrag till den kollektiva berättelsen om vårt land i en exceptionell tid.”

Så skrev Gävleborgsbaserade skribenten och författaren Po Tidholm i DN Debatt 19 mars 2020 apropå den pandemi som precis hade blivit allmänt känd över världen och redan visat sig orsaka dramatiska konsekvenser för det svenska kulturlivet och kulturarbetares möjlighet att verka. Po Tidholm föreslog i DN uppdrag till kulturarbetare i en tid av kris. Något som vi på Kultur Gävleborg just då hade börjat planera och som under de följande två åren resulterade i 86 särskilda uppdrag.

Samtliga uppdrag presenteras här i denna publikation genom upphovspersonernas egna beskrivningar av såväl deras egna konstnärliga och kulturella arbeten och de uppdrag som de kom att få under pandemin inom Bildkonst, Crossmedia, Dans, Film, Hemslöjd, Litteratur och Musik.

Sammantaget blev satsningen just ett bidrag till den kollektiva berättelsen om vårt land och vårt län i en exceptionell tid och en presentation av några av alla de fascinerande rösterna som präglade kulturlivet i Gävleborgs län undertiden pandemin var som mest akut och restriktionerna som hårdast.